



Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2019
(OR. en)

8571/19

Διοργανικός φάκελος:
2018/0224(COD)

CODEC 948
RECH 224
COMPET 343
IND 146
MI 374
EDUC 206
TELECOM 185
ENER 238

ENV 429
REGIO 85
AGRI 219
TRANS 283
SAN 215
CADREFIN 205
SUSTDEV 68
PE 201

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Θέμα: Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του
- Αποτελέσματα της πρώτης ανάγνωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Στρασβούργο, 15 έως 18 Απριλίου 2019)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εισηγητής, κ. Dan NICA (S&D, PM), υπέβαλε έκθεση σχετικά με την ως άνω πρόταση κανονισμού εξ ονόματος της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας. Η έκθεση περιελάμβανε μία τροπολογία (τροπολογία 203) επί της πρότασης.

Επιπλέον, η πολιτική ομάδα Greens/EFA κατέθεσε μία τροπολογία (τροπολογία 212) και η πολιτική ομάδα GUE/NGL κατέθεσε οκτώ τροπολογίες (τροπολογίες 204-211).

II. ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Κατά την ψηφοφορία της 17ης Απριλίου 2019, η Ολομέλεια ενέκρινε την τροπολογία 203 επί της πρότασης κανονισμού.

Η τροποποιημένη πλέον πρόταση της Επιτροπής αποτελεί τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, η οποία περιέχεται στο νομοθετικό του ψήφισμα, ως έχει στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος¹.

Τα μέρη του συνημμένου κειμένου που δεν επισημαίνονται με γκρι χρώμα αντιστοιχούν κατ' ουσίαν, με ανακολουθίες ήσσονος σημασίας, στην κοινή αντίληψη που επιτεύχθηκε στις 19 Μαρτίου 2019 κατά την τελευταία τριμερή σύσκεψη στα πλαίσια της 8ης κοινοβουλευτικής περιόδου (2014-2019). Οι ανακολουθίες αυτές πρόκειται να διορθωθούν πριν την έγκριση της θέσης του Συμβουλίου, εφόσον έχει επιτευχθεί συμφωνία επί του όλου κειμένου.

¹ Στο κείμενο της θέσης του Κοινοβουλίου που περιλαμβάνεται στο νομοθετικό ψήφισμα επισημαίνονται οι αλλαγές που επήλθαν με τις τροπολογίες στην πρόταση της Επιτροπής. Οι προσθήκες στο κείμενο της Επιτροπής επισημαίνονται με *έντονα και πλάγια στοιχεία*. Οι διαγραφές επισημαίνονται με το σύμβολο «■».

Θέσπιση του «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του *I**

Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του (COM(2018)0435 – C8-0252/2018 – 2018/0224(COD))

(Συνήθης νομοθετική διαδικασία: πρώτη ανάγνωση)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη την πρόταση της Επιτροπής προς το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο (COM(2018)0435),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 294 παράγραφος 2, το άρθρο 173 παράγραφος 3, το άρθρο 182 παράγραφος 1, το άρθρο 183 και το άρθρο 188 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τα οποία του υποβλήθηκε η πρόταση από την Επιτροπή (C8-0252/2018),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 294 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
 - έχοντας υπόψη την επιστολή του Προέδρου του προς τους προέδρους των επιτροπών της 25ης Ιανουαρίου 2019 στην οποία περιγράφεται η προσέγγιση του Κοινοβουλίου όσον αφορά τα τομεακά προγράμματα του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΔ) μετά το 2020,
 - έχοντας υπόψη την επιστολή του Συμβουλίου προς τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 1ης Απριλίου 2019 στην οποία επιβεβαιώνεται η κοινή συμφωνία που επιτεύχθηκε από τους συννομοθέτες κατά τις διαπραγματεύσεις,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 59 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Ανάπτυξης, της Επιτροπής Προϋπολογισμών, της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού, της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων, της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού, της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Επιτροπής Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου και της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας (A8-0401/2018),
1. εγκρίνει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση όπως παρατίθεται κατωτέρω¹.
 2. ζητεί από την Επιτροπή να υποβάλει εκ νέου την πρόταση στο Κοινοβούλιο, αν την αντικαταστήσει με νέο κείμενο, αν της επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις ή αν προτίθεται να της επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις·
 3. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει τη θέση του Κοινοβουλίου στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στα εθνικά κοινοβούλια.

¹ Η παρούσα θέση αντικαθιστά τις τροπολογίες που εγκρίθηκαν στις 12 Δεκεμβρίου 2018 (Κείμενα που εγκρίθηκαν, P8_TA(2018)0509).

Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που καθορίστηκε σε πρώτη ανάγνωση στις 17 Απριλίου 2019 εν όψει της έγκρισης κανονισμού (ΕΕ) 2019/... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 173 παράγραφος 3, το άρθρο 182 παράγραφος 1, το άρθρο 183 και το άρθρο 188 δεύτερο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία³,

¹ ΕΕ C [...] της [...], σ.[...].

² ΕΕ C [...] της [...], σ.[...].

³ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2019. Το κείμενο που εμφανίζεται με γκριζα σκίαση δεν έχει συμφωνηθεί στο πλαίσιο των διοργανικών διαπραγματεύσεων.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στόχος της Ένωσης είναι να ενισχύει την επιστημονική **αριστεία** της και την τεχνολογική βάση **στην οποία οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και η τεχνολογία κυκλοφορούν ελεύθερα** και προωθούν την ανταγωνιστικότητά της, συμπεριλαμβανομένης της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της, **να ενισχύει τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας** και, παράλληλα, να προάγει όλες τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας για την υλοποίηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων **και δεσμεύσεων** της Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν μακροπρόθεσμα στην προώθηση της ειρήνης, των αξιών της Ένωσης και της ευημερίας των λαών της.
- (2) Για την επίτευξη επιστημονικών, οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων κατά την επιδίωξη του γενικού αυτού στόχου **και για τη μεγιστοποίηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας των επενδύσεων της στον τομέα ΕΑΚ**, η Ένωση θα πρέπει να επενδύσει στην έρευνα και την καινοτομία μέσω του προγράμματος-πλαisiού έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2027 (εφεξής το «πρόγραμμα») με στόχο τα εξής: στήριξη της παραγωγής **■**, της διάχυσης **και της μεταφοράς** γνώσεων και τεχνολογιών υψηλής ποιότητας **στην Ένωση**· ενίσχυση των επιπτώσεων της έρευνας και της καινοτομίας **στην αντιμετώπιση** των παγκόσμιων προκλήσεων, **συμπεριλαμβανομένων των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και της κλιματικής αλλαγής**, και στην ανάπτυξη, την υποστήριξη και την εφαρμογή των πολιτικών της Ένωσης· στήριξη της υιοθέτησης καινοτόμων **και αειφόρων** λύσεων στη βιομηχανία και την κοινωνία **της Ένωσης για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης και** της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας· **Το Πρόγραμμα θα πρέπει να** προωθεί όλες τις μορφές καινοτομίας, να ενισχύει τη διεύθυνση καινοτόμων λύσεων στην αγορά και να βελτιστοποιεί την υλοποίηση **επενδύσεων**.
- (2α) *Το πρόγραμμα θα πρέπει να συνεισφέρει στην αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην Ε&Κ στα κράτη μέλη, ώστε να συμβάλει με τον τρόπο αυτόν στην επίτευξη συνολικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη που θα αντιστοιχούν στο 3% τουλάχιστον του ΑΕγχΠ της Ένωσης. Η επίτευξη του στόχου θα απαιτήσει από τα κράτη μέλη και από τον ιδιωτικό τομέα να συμπληρώσουν το πρόγραμμα με τις δικές τους ενισχυμένες επενδυτικές δράσεις στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας.*
- (2β) *Με γνώμονα την επίτευξη των στόχων του παρόντος προγράμματος και με σεβασμό προς την αρχή της αριστείας, το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει να ενισχύσει, μεταξύ άλλων, τους δεσμούς συνεργασίας στην Ευρώπη και με τον τρόπο αυτόν να συμβάλει στη μείωση του χάσματος στον τομέα της Ε&Κ.*
- (3) Για την προώθηση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που θεωρούνται

αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της καινοτομίας **■**, καθώς αποτελεί **βασική κινητήρια δύναμη για την ταχύτερη και πιο εντατική μετατροπή των σημαντικών πόρων γνώσης της Ένωσης σε καινοτομίες.**

- (4) **Η συνέχιση της στάσης «ανοικτή επιστήμη, ανοικτή καινοτομία και άνοιγμα στον κόσμο», με την παράλληλη διασφάλιση των επιστημονικών και κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, προσδοκάται ότι θα εξασφαλίσει την αριστεία και τον αντίκτυπο της επένδυσης της Ένωσης στην έρευνα και την καινοτομία και θα ενισχύσει την ικανότητα E&K όλων των κρατών μελών. Τούτο αναμένεται **■** να οδηγήσει στην ισορροπημένη υλοποίηση του προγράμματος **■**.**

(5) Η ανοικτή επιστήμη έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει την ποιότητα, τον αντίκτυπο και τα οφέλη της επιστήμης και να επιταχύνει την επέκταση των γνώσεων, καθιστώντας τις περισσότερο αξιόπιστες, αποδοτικές, ακριβείς, εύληπτες από την κοινωνία και ανταποκρινόμενες στις κοινωνιακές προκλήσεις. Θα πρέπει να θεσπιστούν διατάξεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι δικαιούχοι παρέχουν ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις αξιολογούμενες από ομοτίμους, σε ερευνητικά δεδομένα και σε άλλες ερευνητικές εκροές κατά τρόπο ανοικτό που δεν εισάγει διακρίσεις, δωρεάν και όσο το δυνατόν νωρίτερα κατά τη διαδικασία διάδοσης, και ότι καθιστούν εφικτή την ευρύτερη δυνατή χρήση και επαναχρησιμοποίησή τους. **Όσον αφορά τα ερευνητικά δεδομένα, η αρχή θα πρέπει να είναι «ανοικτά στο μέτρο του δυνατού, κλειστά στο μέτρο του αναγκαίου», ώστε να διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτόν η δυνατότητα εξαιρέσεων που θα συνεκτιμούν τα κοινωνικοοικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της εμπιστευτικότητας, ζητήματα ασφαλείας και άλλα έννομα συμφέροντα.** Θα πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην υπεύθυνη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων, τα οποία θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις αρχές FAIR, δηλαδή την «ευρεσιμότητα», την «προσβασιμότητα», τη «διαλειτουργικότητα» και τη «δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης», κυρίως μέσω της ενσωμάτωσης των σχεδίων διαχείρισης δεδομένων. Κατά περίπτωση, οι δικαιούχοι θα πρέπει να αξιοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρονται από το Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης και **την Ευρωπαϊκή Υποδομή Δεδομένων και να συμμορφώνονται περαιτέρω με τις αρχές και πρακτικές της ανοικτής επιστήμης. Η αμοιβαία ελεύθερη πρόσβαση θα πρέπει να ενθαρρύνεται στις διεθνείς συμφωνίες επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας και στις σχετικές συμφωνίες σύνδεσης.**

- (5a) Οι δικαιούχοι ΜΜΕ ενθαρρύνονται να αξιοποιούν τα υφιστάμενα μέσα, όπως το γραφείο υποστήριξης των ΜΜΕ σε θέματα ΔΔΙ, το οποίο στηρίζει τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο για την προστασία όσο και για την επιβολή των δικαιωμάτων τους διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) μέσω της παροχής δωρεάν πληροφοριών και υπηρεσιών, με τη μορφή εμπιστευτικών συμβουλών για τη διανοητική ιδιοκτησία και συναφή ζητήματα, καθώς και μέσω της παροχής κατάρτισης, υλικού και επιγραμμικών πόρων.
- (6) Η σύλληψη και ο σχεδιασμός του προγράμματος θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην ανάγκη δημιουργίας κρίσιμης μάζας υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την Ένωση και με την αξιοποίηση της διεθνούς συνεργασίας, με παράλληλη ενθάρρυνση της συμμετοχής όλων των κρατών μελών στο πρόγραμμα, σύμφωνα με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ) και τη Συμφωνία του Παρισιού. Η υλοποίηση του προγράμματος θα πρέπει να συμβάλλει στην επιδίωξη αυτού του στόχου.
- (7) Οι δραστηριότητες που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων, των προτεραιοτήτων και των δεσμεύσεων της Ένωσης και του προγράμματος, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου ως προς αυτούς τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις δεσμεύσεις, καθώς και την κατάρτιση αναθεωρημένων ή νέων προτεραιοτήτων.
- (7a) Το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει την εναρμόνιση με χάρτες πορείας και στρατηγικές που ήδη υφίστανται στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη.

(8) Το πρόγραμμα θα πρέπει να διατηρεί ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ των χρηματοδοτήσεων από τη βάση προς την κορυφή (κατευθυνόμενων από φορείς έρευνας ή καινοτομίας) και των χρηματοδοτήσεων από την κορυφή προς τη βάση (καθοριζόμενων βάσει στρατηγικών προτεραιοτήτων), ανάλογα με τη φύση των κοινοτήτων έρευνας και καινοτομίας που συμμετέχουν **σε ολόκληρη την Ένωση, τα ποσοστά επιτυχίας ανά τομέα παρέμβασης**, τον τύπο και τον σκοπό των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται, **την αρχή της επικουρικότητας** και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται. Το μείγμα αυτών των παραγόντων θα πρέπει να καθορίζει την επιλογή της προσέγγισης για τα αντίστοιχα μέρη του προγράμματος, τα οποία συμβάλλουν συνολικά στον γενικό και τους ειδικούς στόχους του προγράμματος.

(8-α) **Ο συνολικός προϋπολογισμός για το σκέλος «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο 3,3 % του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος. Από τον προϋπολογισμό αυτόν θα πρέπει να ωφελούνται κυρίως νομικές οντότητες στις χώρες της διεύρυνσης.**

(8-β) **Οι πρωτοβουλίες αριστείας θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενίσχυση της αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας στις επιλέξιμες χώρες, λόγω χάρη με την υποστήριξη της κατάρτισης για τη βελτίωση των δεξιοτήτων διαχείρισης της E&K, την απονομή βραβείων, την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, καθώς και τη δημιουργία δικτύων E&K, μεταξύ άλλων βάσει ερευνητικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Οι αιτούντες πρέπει να καταδεικνύουν σαφώς ότι τα έργα συνδέονται με εθνικές και/ή περιφερειακές στρατηγικές E&K ώστε να είναι σε θέση να αιτηθούν κονδύλια στο πλαίσιο του σκέλους «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».**

(8α) **Σε ορισμένες δράσεις έρευνας και καινοτομίας θα πρέπει να εφαρμοστεί λογική ταχείας διεκπεραίωσης των αιτήσεων Έρευνας και Καινοτομίας, όπου ο χρόνος που απαιτείται μέχρι την επιχορήγηση δεν θα υπερβαίνει τους 6 μήνες. Αυτό αναμένεται να επιτρέψει την ταχύτερη πρόσβαση, από τη βάση προς την κορυφή, σε κεφάλαια για μικρές συνεργατικές κοινοπραξίες που καλύπτουν δράσεις από τη βασική έρευνα έως την εφαρμογή στην αγορά.**

(8β) **Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει όλα τα στάδια της έρευνας και της καινοτομίας, ιδίως στο πλαίσιο συνεργατικών έργων. Η βασική έρευνα αποτελεί κεφαλαιώδες στοιχείο και σημαντική προϋπόθεση για την αύξηση της ικανότητας της Ένωσης να προσελκύει τους καλύτερους επιστήμονες προκειμένου να καταστεί παγκόσμιος κόμβος αριστείας. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Σε συνδυασμό με την καινοτομία, έτσι θα στηριχθεί η οικονομική ανταγωνιστικότητα, η ανάπτυξη και η απασχόληση στην Ένωση.**

- (8γ) *Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», θα πρέπει να ληφθούν ιδιαιτέρως υπόψη πολυεπιστημονικές, διεπιστημονικές και υπερτομεακές προσεγγίσεις ως απαραίτητα στοιχεία για την υλοποίηση μειζόνων επιστημονικών επιτευγμάτων.*
- (8δ) *Η δέσμευση με την κοινωνία πρέπει να καλλιεργηθεί με την υπεύθυνα έρευνα και καινοτομία ως οριζόντιο στοιχείο, με στόχο την οικοδόμηση αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ της επιστήμης και της κοινωνίας. Κάτι τέτοιο αναμένεται να επιτρέψει σε όλους τους κοινωνιακούς παράγοντες (ερευνητές, πολίτες, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, επιχειρήσεις, οργανώσεις του τρίτου τομέα, κ.λπ.) να συνεργάζονται καθ' όλη τη διαδικασία έρευνας και καινοτομίας, προκειμένου να ευθυγραμμίζεται καλύτερα η διαδικασία και τα αποτελέσματά της με τις αξίες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες της ευρωπαϊκής κοινωνίας.*
- (9) *Οι δραστηριότητες έρευνας που διεξάγονται στο πλαίσιο του πυλώνα «Ανοικτή επιστήμη αριστείας» θα πρέπει να καθορίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις συγκυρίες της επιστήμης. Η θεματολογία της έρευνας θα πρέπει να καθορίζεται σε στενή συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα και να περιλαμβάνει την έμφαση στην προσέλκυση νέων ταλέντων E&K και νέων ερευνητών, με παράλληλη ενίσχυση της ΕΚΑ και αποφυγή της διαφυγής εγκεφάλων. Η έρευνα θα πρέπει να χρηματοδοτείται βάσει της αριστείας.*

- (10) Ο πυλώνας «Παγκόσμιες προκλήσεις και *ευρωπαϊκή* βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» θα πρέπει να συγκροτηθεί σε ομάδες δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, με στόχο τη μεγιστοποίηση της ενσωμάτωσης στους αντίστοιχους τομείς εργασίας εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα υψηλά και σταθερά επίπεδα επιπτώσεων *για την Ένωση* σε σχέση με τους πόρους που διατίθενται. Ο πυλώνας θα ενθαρρύνει τη διεπιστημονική, διατομεακή, διαπολιτική και διασυνοριακή συνεργασία, με στόχο να τηρηθούν οι ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών *και οι δεσμεύσεις της Ένωσης που απορρέουν από τη Συμφωνία του Παρισιού και, όπου απαιτείται, να αντιμετωπιστούν οι κοινωνιακές αλλαγές* και, σε αυτό το πλαίσιο, να υποστηριχθεί η ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών της Ένωσης. *Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα θα πρέπει να καλύπτουν όλο το εύρος των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ των οποίων η E&A, η πιλοτική εφαρμογή, η επίδειξη, και η υποστήριξη των δημόσιων συμβάσεων, της πρωτοπονητικής έρευνας και του καθορισμού προτύπων, καθώς και της διείσδυσης των καινοτομιών στην αγορά, ώστε να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη θα συνεχίσει να έχει πρωτοποριακό ρόλο στην έρευνα όσον αφορά στρατηγικά καθορισμένες προτεραιότητες.*
- (11) Η πλήρης *και έγκαιρη* συμμετοχή της βιομηχανίας στο πρόγραμμα —σε όλα τα επίπεδα, από τον μεμονωμένο επιχειρηματία και τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έως τις επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας— αναμένεται να συμβάλει ■ ιδιαίτερα στη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης και ανάπτυξης. ■

(12) Είναι σημαντικό να υποστηρίζεται η **ενωσιακή** βιομηχανία ώστε να διατηρήσει ή να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο στους τομείς της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της απαλλαγής από ανθρακούχες εκπομπές, κυρίως μέσω επενδύσεων σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής που θα στηρίξουν τις επιχειρήσεις του μέλλοντος. **Οι βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής (BTGE) πρόκειται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» και θα πρέπει να συνδεθούν περαιτέρω με τις εμβληματικές μελλοντικές και αναδύμενες τεχνολογίες (MAT), ώστε να καταστεί δυνατή η υλοποίηση ερευνητικών έργων σε όλο το μήκος της αλυσίδας καινοτομίας.** Οι δράσεις του προγράμματος **θα πρέπει να αντανakλούν τη στρατηγική της Ένωσης για τη βιομηχανική πολιτική, ώστε να αντιμετωπίζουν ελλείψεις της αγοράς ή ανεπαρκείς επενδύσεις, να προωθούν τις επενδύσεις κατά τρόπο αναλογικό και διαφανή, χωρίς να διπλασιάζεται ή να παραγκωνίζεται η ιδιωτική χρηματοδότηση, και θα πρέπει να αποφέρουν σαφή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και δημόσια απόδοση των επενδύσεων.** Με αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλίζεται η συνέπεια μεταξύ των δράσεων του προγράμματος και των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις **στον τομέα ΕΑΚ, οι οποίοι πρέπει να επανεξεταστούν ώστε να παρέχονται κίνητρα για την καινοτομία.**

(13) Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει την έρευνα και την καινοτομία με ενιαίο τρόπο, τηρώντας όλες τις σχετικές διατάξεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Η έννοια της έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της πειραματικής ανάπτυξης, θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εγχειρίδιο Frascati του ΟΟΣΑ, ενώ η έννοια της καινοτομίας θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εγχειρίδιο του Όσλο του ΟΟΣΑ και της Eurostat και να καλύπτει ευρύ φάσμα καινοτομιών, όπως, για παράδειγμα, η κοινωνική καινοτομία, **ο σχεδιασμός και η δημιουργικότητα**. Όπως στο προηγούμενο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020», θα πρέπει να **ληφθούν υπόψη** οι ορισμοί του ΟΟΣΑ για το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας **■**. Το πρόγραμμα εργασίας για δεδομένη πρόσκληση του πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» μπορεί ενδεχομένως να προβλέπει επιχορηγήσεις για επικύρωση προϊόντων και εμπορική αναπαραγωγή μεγάλης κλίμακας.

(14) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» (COM(2018) 2 final) και στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την αξιολόγηση της υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» με γνώμονα την ενδιάμεση αξιολόγησή της και την πρόταση για το ένατο πρόγραμμα πλαίσιο (2016/2147(INI)), παρέχεται δέσμη συστάσεων για το παρόν πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το προηγούμενο πρόγραμμα, καθώς και παρατηρήσεις από τα όργανα της ΕΕ και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Στις συστάσεις αυτές περιλαμβάνεται η πραγματοποίηση πιο φιλόδοξων επενδύσεων με στόχο τα εξής: επίτευξη κρίσιμης μάζας και μεγιστοποίηση των επιπτώσεων· υποστήριξη της ρηξικέλευθης καινοτομίας· κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία (E&K) σε τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία, κυρίως μέσω του προσανατολισμού στις αποστολές, της **πλήρους, συνειδητής και έγκαιρης** συμμετοχής των πολιτών και της ευρείας επικοινωνίας· εξορθολογισμό του χρηματοδοτικού περιβάλλοντος της Ένωσης, **προκειμένου να αξιοποιείται πλήρως το δυναμικό E&K όλων των κρατών μελών**, μεταξύ άλλων με την απλούστευση του εύρους πρωτοβουλιών σύμπραξης και συστημάτων συγχρηματοδότησης· ανάπτυξη περισσότερων και συγκεκριμένων συνεργειών μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης, κυρίως με στόχο τη συμβολή στην κινητοποίηση των ανεκμετάλλετων δυνατοτήτων E&K ανά την ΕΕ· **καλύτερη ενσωμάτωση των ερευνητικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από την Ένωση –και ιδίως από το ΕΤΠΑ– στα έργα του προγράμματος, για την** ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και το περαιτέρω άνοιγμα στη συμμετοχή τρίτων χωρών **με ταυτόχρονη εξασφάλιση των ενωσιακών συμφερόντων και διεύρυνση της συμμετοχής όλων των κρατών μελών στο πρόγραμμα**· και συνέχιση της απλούστευσης με βάση την εμπειρία από την εφαρμογή του προγράμματος «Ορίζων 2020».

(15) *Η πολιτική συνοχής θα πρέπει να συνεχίσει να συμβάλλει στην έρευνα και την καινοτομία. Ως εκ τούτου, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των δύο ενωσιακών πολιτικών. Το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει την ευθυγράμμιση των κανόνων και συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης, όπως αναφέρονται στο παράρτημα IV του παρόντος κανονισμού, από τον σχεδιασμό και τον στρατηγικό προγραμματισμό έως την επιλογή έργων, τη διαχείριση, την επικοινωνία, τη διάδοση και την εκμετάλλευση αποτελεσμάτων, την παρακολούθηση, τους ελέγχους και τη διακυβέρνηση. Με στόχο την αποφυγή επαναλήψεων και επικαλύψεων και την αύξηση της κινητοποίησης ενωσιακής χρηματοδότησης, καθώς και με στόχο τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους αιτούντες και τους δικαιούχους, όλα τα είδη συνεργειών θα πρέπει να σέβονται την αρχή «μία δράση τηρεί μία δέσμη κανόνων»:*

- επιτρέπεται η μεταφορά δραστηριοτήτων σε εθελοντική βάση από άλλα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), σε δραστηριότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Οι μεταφερόμενες δραστηριότητες θα πρέπει να τηρούν τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», αλλά θα χρησιμοποιούνται μόνο προς όφελος του κράτους μέλους ή της διαχειριστικής αρχής, κατά περίπτωση, που αποφασίζει να πραγματοποιήσει τη μεταφορά·
- θα μπορούσε επίσης να προβλεφθεί η συγχρηματοδότηση μιας δράσης από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και ένα ακόμη πρόγραμμα της Ένωσης, χωρίς ωστόσο το ποσό να υπερβαίνει τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες της δράσης. Στις περιπτώσεις αυτές, θα εφαρμόζονται μόνο οι κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και θα πρέπει να αποφεύγονται οι διπλοί έλεγχοι·

- θα πρέπει να χορηγούνται σφραγίδες αριστείας σε όλες τις προτάσεις που έχουν υπερβεί το όριο «αριστείας» στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», αλλά δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν λόγω δημοσιονομικών περιορισμών. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι κανόνες του Ταμείου που παρέχει στήριξη, με εξαίρεση τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

(16) Για να έχει η χρηματοδότηση της Ένωσης τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο και την αποτελεσματικότερη δυνατή συμβολή στους στόχους και τις δεσμεύσεις πολιτικής της Ένωσης, το πρόγραμμα **μπορεί να** συνάπτει ευρωπαϊκές συμπράξεις με εταίρους του ιδιωτικού και/ή του δημόσιου τομέα, **με βάση τα αποτελέσματα του στρατηγικού σχεδιασμού**. Στους εταίρους αυτούς περιλαμβάνονται **συμφεροντούχοι έρευνας και καινοτομίας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, κέντρα επάρκειας, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα,** φορείς επιφορτισμένοι με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, **ιδρύματα** και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών **και περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας, κατά περίπτωση,** που υποστηρίζουν και/ή διεξάγουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν πιο αποτελεσματικά μέσω σύμπραξης απ' ότι μόνον από την Ένωση.

- (17) Το πρόγραμμα θα πρέπει να ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών συμπράξεων και εταιριών του ιδιωτικού και/ή του δημόσιου τομέα σε διεθνές επίπεδο, μεταξύ άλλων με τη συγχώνευση προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας και διασυνοριακών επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία που αποφέρουν αμοιβαία οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, μεριμνώντας παράλληλα ώστε η Ένωση να μπορεί να προασπίζει τα συμφέροντά της.
- (17α) Έχει αποδειχθεί ότι οι εμβληματικές MAT αποτελούν ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό μέσο, καθώς παρέχουν οφέλη στην κοινωνία μέσω μιας κοινής, συντονισμένης προσπάθειας από μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών της. Δραστηριότητες που διενεργούνται στο πλαίσιο των εμβληματικών MAT «Γραφένιο», «Ανθρώπινος εγκέφαλος» και «Κβαντικές τεχνολογίες», οι οποίες υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», θα συνεχίσουν να υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασίας. Προπαρασκευαστικές ενέργειες που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του μέρους του προγράμματος «Ορίζων 2020» για τις εμβληματικές MAT θα συμβάλουν στη διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και στη διαμόρφωση των εργασιών που αφορούν τις αποστολές, τις συγχρηματοδοτούμενες συμπράξεις/συμπράξεις κοινού προγραμματισμού και τις τακτικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.
- (18) Το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχει στις πολιτικές της Ένωσης ανεξάρτητα επιστημονικά στοιχεία με βάση τις ανάγκες των πελατών και τεχνική υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής. Οι άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ θα πρέπει να υλοποιούνται με ευελιξία, αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, λαμβάνοντας υπ' όψη τις σχετικές ανάγκες των χρηστών του ΚΚΕρ, τους δημοσιονομικούς περιορισμούς και τις ανάγκες των ενωσιακών πολιτικών, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Το ΚΚΕρ θα πρέπει να συνεχίσει να αποδίδει πρόσθετους πόρους.

(19) Ο πυλώνας «**Καινοτόμος Ευρώπη**» θα πρέπει να θεσπίσει σειρά μέτρων με στόχο την παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης στις ανάγκες των επιχειρηματιών και της **οδηγούμενης από την έρευνα** επιχειρηματικότητας, με στόχο την υλοποίηση και την επιτάχυνση ρηξικέλευθων καινοτομιών για ταχεία ανάπτυξη της αγοράς, **καθώς και την προώθηση της τεχνολογικής αυτονομίας της Ένωσης σε στρατηγικούς τομείς**. Θα πρέπει να προσελκύει καινοτόμες εταιρείες, **συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων**, με δυνατότητα ταχείας επέκτασης σε διεθνές επίπεδο και σε επίπεδο Ένωσης και να προσφέρει γρήγορες, ευέλικτες επιχορηγήσεις και συνεπενδύσεις, μεταξύ άλλων με ιδιώτες επενδυτές. Στην επίτευξη αυτών των στόχων αναμένεται ότι θα συμβάλει η σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ). Ο εν λόγω πυλώνας θα πρέπει επίσης να υποστηρίζει το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ), **το Σχέδιο Περιφερειακής Καινοτομίας του ΕΙΚΤ** και τα ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας εν γένει, **σε ολόκληρη την Ένωση**, κυρίως μέσω συμπράξεων συγχρηματοδότησης με εθνικούς και περιφερειακούς φορείς στήριξης της καινοτομίας, **τόσο δημόσιους όσο και ιδιωτικούς**.

- (20) *Για να αντιμετωπιστεί η ανάγκη στήριξης των επενδύσεων σε δραστηριότητες υψηλότερου κινδύνου και μη γραμμικές δραστηριότητες, όπως η έρευνα και η καινοτομία, απαιτείται το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», και ιδίως το ΕΣΚ, καθώς και το ΕΙΚΤ με τις ΚΓΚ του, να λειτουργούν σε συνέργεια με τα χρηματοδοτικά προϊόντα που πρόκειται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του InvestEU. Στο πλαίσιο αυτό, η πείρα που αποκτήθηκε από τα χρηματοδοτικά μέσα που αναπτύχθηκαν δυνάμει του προγράμματος «Ορίζων 2020», όπως το InnoFin και η εγγύηση δανείων για τις ΜΜΕ, θα πρέπει να χρησιμεύσει ως ισχυρή βάση για την επίτευξη της εν λόγω στοχευμένης στήριξης, το δε ΕΣΚ θα πρέπει να αναπτύξει δραστηριότητες στρατηγικής συλλογής και αξιολόγησης πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο, ούτως ώστε να διαχειρίζεται και να οργανώνει εγκαίρως τις διάφορες δράσεις του.*
- (21) *Το ΕΣΚ, μαζί με άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», θα πρέπει να δίνει ώθηση σε όλες τις μορφές καινοτομίας, από την επαυξητική καινοτομία έως τη ρηζικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, με στόχο ιδίως την καινοτομία που δημιουργεί αγορές. Το ΕΣΚ, αξιοποιώντας τα μέσα του – Pathfinder και Accelerator – θα πρέπει να επιδιώκει τον εντοπισμό, την ανάπτυξη και την υλοποίηση **■** καινοτομιών υψηλού κινδύνου και όλων των ειδών, συμπεριλαμβανομένων των επαυξητικών καινοτομιών, εστιάζοντας κυρίως σε ρηζικέλευθες, ανατρεπτικές και υπερπροηγμένες καινοτομίες που έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν αγορές. Μέσω της συνεκτικής και εξορθολογισμένης στήριξης, το ΕΣΚ αναμένεται ότι θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση του κενού που παρατηρείται σήμερα όσον αφορά τη δημόσια στήριξη και τις ιδιωτικές επενδύσεις για ρηζικέλευθες καινοτομίες. Τα μέσα του ΕΣΚ απαιτούν πρόβλεψη ειδικών νομικών και διαχειριστικών χαρακτηριστικών που θα αντικατοπτρίζουν τους στόχους του, και ιδίως τις δραστηριότητες διείσδυσης στην αγορά.*
- (21α) *Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού και ιδίως για τις δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΕΣΚ, «νεοφυής επιχείρηση» είναι μια ΜΜΕ σε πρώιμο στάδιο του κύκλου ζωής της (συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημιακών τεχνοβλαστών), η οποία ασχολείται με καινοτόμες λύσεις και εφαρμόζει ένα κλιμακούμενο επιχειρηματικό μοντέλο, και η οποία είναι αυτόνομη κατά την έννοια του άρθρου 3 του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής⁴ και «εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: εταιρεία η οποία δεν υπάγεται στον ορισμό των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που περιλαμβάνεται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, και η οποία διαθέτει από 250 έως 3000 απασχολούμενους, εφόσον ο αριθμός απασχολούμενων υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4, 5 και 6 του τίτλου Ι του παραρτήματος της προαναφερθείσας σύστασης· μικρή επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης*

⁴ Σύσταση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

είναι μια επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης η οποία διαθέτει έως 499 απασχολούμενους.

- (22) Μέσω μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ, το μέσο Accelerator του ΕΣΚ προσδοκείται ότι θα αποκαταστήσει τη νεκρή ζώνη μεταξύ της έρευνας, της φάσης πριν από τη μαζική διάθεση στην αγορά και της επέκτασης των εταιρειών. Πιο συγκεκριμένα, το μέσο Accelerator θα πρέπει να παρέχει στήριξη σε έργα με βαθμό τεχνολογικού κινδύνου ή κινδύνου αγοράς τόσο υψηλό ώστε να μην θεωρούνται ικανά να λάβουν τραπεζική χρηματοδότηση ή να προσελκύσουν σημαντικές επενδύσεις από την αγορά. Ως εκ τούτου, το μέσο θα συμπληρώνει το πρόγραμμα InvestEU που θεσπίστηκε με τον κανονισμό ...⁵.
- (22α) Οι ΜΜΕ αποτελούν σημαντική πηγή καινοτομίας και ανάπτυξης στην Ευρώπη. Ως εκ τούτου, απαιτείται η ισχυρή συμμετοχή των ΜΜΕ, όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να αξιοποιήσει τις βέλτιστες πρακτικές που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» και να συνεχίσει να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των ΜΜΕ στο πρόγραμμα-πλαίσιο κατά τρόπο ολοκληρωμένο.
- (22β) Μολονότι ο προϋπολογισμός του μέσου Accelerator του ΕΣΚ θα πρέπει να χρησιμοποιείται κυρίως για μεικτή χρηματοδότηση, για τους σκοπούς του άρθρου 43, η στήριξη υπό μορφή επιχορηγήσεων που παρέχει το μέσο Accelerator του ΕΣΚ σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, θα πρέπει να είναι αντίστοιχη με εκείνη που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό του μέσου για τις ΜΜΕ του προηγούμενου προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶.
- (22γ) Σε στενή συνέργεια με το InvestEU, το μέσο Accelerator του ΕΣΚ, στις μορφές του μεικτής χρηματοδότησης και χρηματοδοτικής στήριξης μετοχικού κεφαλαίου, θα πρέπει να χρηματοδοτεί ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, και σε εξαιρετικές περιπτώσεις έργα που υλοποιούνται από μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης, οι οποίες δεν είναι ακόμα σε θέση να παραγάγουν έσοδα ή δεν είναι ακόμα κερδοφόρες ή δεν είναι ακόμα σε θέση να προσελκύσουν επαρκείς επενδύσεις για την πλήρη υλοποίηση του

⁵

⁶ Η ακόλουθη δήλωση της Επιτροπής αναμένεται να δημοσιευθεί στη σειρά C της ΕΕ μόλις εγκριθεί το τελικό κείμενο του κανονισμού:
«Η Επιτροπή προτίθεται να εκτελέσει τον προϋπολογισμό του μέσου Accelerator του ΕΣΚ κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι η στήριξη υπό μορφή επιχορηγήσεων που παρέχεται σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, είναι αντίστοιχη με τη στήριξη που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό του μέσου για τις ΜΜΕ του προγράμματος «Ορίζων 2020», σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 43 παράγραφος 1 και στην αιτιολογική σκέψη X του κανονισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».»

επιχειρηματικού σχεδίου των έργων τους. Αυτές οι επιλέξιμες οντότητες θεωρούνται ότι δεν είναι τραπεζικά ελκυστικές, και παράλληλα μέρος των επενδυτικών τους αναγκών θα μπορούσε να καλύπτεται ή να έχει ήδη καλυφθεί από έναν ή περισσότερους επενδυτές, λόγω χάρη από μια ιδιωτική ή δημόσια τράπεζα, ένα γραφείο διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας, μια εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου, έναν επιχειρηματικό άγγελο, κτλ. Με τον τρόπο αυτόν, αντιμετωπίζεται μια ανεπάρκεια της αγοράς, το δε μέσο Accelerator του ΕΣΚ χρηματοδοτεί οντότητες οι οποίες είναι μεν υποσχόμενες αλλά όχι ακόμα τραπεζικά ελκυστικές και οι οποίες υλοποιούν έργα ρηζικέλευθης καινοτομίας που δημιουργεί αγορές. Μόλις οι εν λόγω οντότητες καταστούν τραπεζικά ελκυστικές, τα έργα αυτά θα μπορούν να χρηματοδοτηθούν, σε μεταγενέστερο στάδιο της ανάπτυξής τους, στο πλαίσιο του InvestEU.

- (23) Το ΕΙΚΤ, κυρίως μέσω των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του **και του Σχεδίου Περιφερειακής Καινοτομίας του ΕΙΚΤ**, θα πρέπει να επιδιώκει την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, **για την ανάπτυξη μιας συνολικής ενωσιακής ικανότητας για καινοτομία** που να αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις, προωθώντας την ολοκλήρωση των επιχειρήσεων, της έρευνας, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επιχειρηματικότητας. **Σύμφωνα με την ιδρυτική του πράξη, τον κανονισμό ΕΙΚΤ⁷, και το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΚΤ⁸**, το ΕΙΚΤ θα πρέπει να ενθαρρύνει την καινοτομία στις δραστηριότητές του και να στηρίζει την ενοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με το οικοσύστημα καινοτομίας, ιδίως με: την ώθηση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης, την ενθάρρυνση ισχυρών συνεργασιών μη επιστημονικού χαρακτήρα μεταξύ της βιομηχανίας και της ακαδημαϊκής κοινότητας· και τον καθορισμό των προσδοκώμενων δεξιοτήτων των μελλοντικών φορέων καινοτομίας, όπως, για παράδειγμα, ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες καινοτομίας, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τις παγκόσμιες προκλήσεις. Τα προγράμματα στήριξης που προσφέρει το ΕΙΚΤ θα πρέπει να απευθύνονται σε δικαιούχους του ΕΣΚ, ενώ οι νεοφυείς εταιρείες που προκύπτουν από τις ΚΓΚ του ΕΙΚΤ θα πρέπει να έχουν **ταχεία** πρόσβαση σε δράσεις του ΕΣΚ. Λόγω της εστίασης του ΕΙΚΤ στα οικοσυστήματα καινοτομίας, αυτό υπάγεται σαφώς στον πυλώνα **«Καινοτόμος Ευρώπη»**, ωστόσο, **θα πρέπει επίσης να στηρίζει όλους τους άλλους πυλώνες, κατά περίπτωση**, ενώ ο σχεδιασμός των οικείων ΚΓΚ θα πρέπει να εναρμονίζεται, μέσω της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού, με τον πυλώνα **«Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»**. **Θα πρέπει να αποφεύγονται οι επικαλύψεις μεταξύ των ΚΓΚ και άλλων μέσων στον ίδιο τομέα, ιδίως άλλων συμπράξεων.**

⁷ **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 294/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11 Μαρτίου 2008 (ΕΕ L97/1 της 9.4.2008), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1292/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11 Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ L347/174 της 20.12.2013).**

⁸ **Κανονισμός (ΕΕ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.**

- (24) Η εξασφάλιση και η διαφύλαξη ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις εταιρείες που ανταγωνίζονται σε μια δεδομένη αγορά θα πρέπει να αποτελεί βασική απαίτηση για την άνθηση της καινοτομίας αιχμής ή της επαναστατικής καινοτομίας ώστε να μπορούν ιδίως οι φορείς καινοτομίας μικρού και μεσαίου μεγέθους να δρέψουν τα οφέλη της επένδυσής τους και να κατακτήσουν μερίδιο της αγοράς. *Παρομοίως, κάποιος βαθμός ανοίγματος στην κλίμακα καινοτομίας των χρηματοδοτούμενων δράσεων –δηλαδή να απευθύνονται σε μεγάλο δίκτυο δικαιούχων– ενδέχεται να συμβάλει σημαντικά στην οικοδόμηση ικανοτήτων των ΜΜΕ, καθώς θα τους παρέχει τα αναγκαία μέσα για να προσελκύουν επενδύσεις και να ακμάζουν.*
- (25) Το πρόγραμμα θα πρέπει να προωθεί και να ενσωματώνει τη συνεργασία με τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμούς και πρωτοβουλίες με βάση το *ενωσιακό* συμφέρον, *καθώς και* τα αμοιβαία οφέλη και τις διεθνείς δεσμεύσεις υλοποίησης των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Η διεθνής συνεργασία θα πρέπει να επιδιώκει την ενίσχυση της αριστείας *στον τομέα έρευνας και καινοτομίας*, της ελκυστικότητας και της οικονομικής και βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας της Ένωσης, με στόχο την αντιμετώπιση παγκόσμιων κοινωνιακών προκλήσεων, όπως διατυπώνονται στους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών, και την υποστήριξη των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης. Θα πρέπει να ακολουθείται προσέγγιση γενικού ανοικτού χαρακτήρα *όσον αφορά την αριστεία* σε διεθνείς συνεργασίες και στοχευμένες δράσεις διεθνούς συνεργασίας, *πρέπει δε να εφαρμόζονται κατάλληλα κριτήρια* επιλεξιμότητας, *τα οποία να συνεκτιμούν τα διάφορα επίπεδα ικανοτήτων E&K*, για τη χρηματοδότηση οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε χώρες χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να προωθείται η σύνδεση των τρίτων χωρών με το πρόγραμμα, *με στόχο την αμοιβαιότητα και διασφαλίζοντας τα ενωσιακά συμφέροντα και την αυξημένη συμμετοχή όλων των κρατών μελών στο πρόγραμμα.*
- (26) Με στόχο την εμπάθυνση της σχέσης μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας και τη μεγιστοποίηση των οφελών από την αλληλεπίδρασή τους, το πρόγραμμα θα πρέπει να εξασφαλίζει τη δέσμευση και τη συμμετοχή των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον κοινό σχεδιασμό και τη συνδημιουργία θεματολογίων και περιεχομένου στον τομέα της υπεύθυνης έρευνας και καινοτομίας *(YEK) που ανταποκρίνονται στις ανησυχίες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών*, την προαγωγή της επιστημονικής εκπαίδευσης, την παροχή πρόσβασης του κοινού στην επιστημονική γνώση, καθώς και τη διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις δραστηριότητες του προγράμματος. *Θα πρέπει να παρακολουθούνται τα μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών.*
- (26α) *Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να υποστηρίζει τις νέες τεχνολογίες που*

συμβάλλουν στην εξάλειψη φραγμών οι οποίοι αποκλείουν την πρόσβαση και την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες και οι οποίοι, συνεπώς, περιορίζουν την ανάπτυξη μιας πραγματικά πολυδεκτικής κοινωνίας.

- (27) Σύμφωνα με το άρθρο 349 ΣΛΕΕ, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ένωσης δικαιούνται ειδικά μέτρα (λαμβάνοντας υπόψη τη διαρθρωτική, κοινωνική και οικονομική κατάστασή τους) για την πρόσβαση στα οριζόντια προγράμματα της Ένωσης. Το πρόγραμμα θα πρέπει, συνεπώς, να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων περιφερειών σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ» (COM (2017) 623 final) που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2018 και, όπου είναι δυνατόν, να προωθούν τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.
- (28) Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να στοχεύουν στην εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, στην αποφυγή των προκαταλήψεων λόγω φύλου, στην επαρκή ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της έρευνας και καινοτομίας, στη βελτίωση της εξισορρόπησης της επαγγελματικής με την προσωπική ζωή, στην προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των αρχών ίσης αμοιβής όπως αναφέρονται στο άρθρο 141 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ και στην οδηγία 2006/54/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, καθώς και στη διασφάλιση της προσβασιμότητας των ερευνητών με αναπηρίες στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας. ■

- (29) Ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τομέα της άμυνας, οι λεπτομερείς διατάξεις για την ενωσιακή χρηματοδότηση ερευνητικών έργων στον τομέα της άμυνας θα πρέπει να καθοριστούν στον κανονισμό ... για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας⁹ όπου προβλέπονται οι κανόνες συμμετοχής για τη διεξαγωγή έρευνας στον τομέα της άμυνας. **Παρόλο που θα πρέπει να ενθαρρύνονται οι συνέργειες ανάμεσα στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, με αποφυγή των επικαλύψεων, οι δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να εστιάζονται αποκλειστικά στις εφαρμογές μη στρατιωτικού χαρακτήρα.**
- (30) Ο παρών κανονισμός προβλέπει χρηματοδοτικό κονδύλιο για το πρόγραμμα. Το αναφερόμενο στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) ποσό για το ειδικό πρόγραμμα θα αποτελεί το ποσό προνομιακής αναφοράς, κατά την έννοια του [να επικαιροποιηθεί η παραπομπή κατά περίπτωση σύμφωνα με τη νέα διοργανική συμφωνία: σημείου 17 της διοργανικής συμφωνίας της 2ας Δεκεμβρίου 2013 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση¹⁰], για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού.
- (31) Ο κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. **2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου** (εφεξής «ο δημοσιονομικός κανονισμός»)¹¹ εφαρμόζεται στο παρόν πρόγραμμα, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά. Θεσπίζει κανόνες για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με τις επιχορηγήσεις, τα βραβεία, τη σύναψη συμβάσεων, την έμμεση διαχείριση, τη χρηματοδοτική συνδρομή, τα χρηματοδοτικά μέσα και τις εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό.

⁹

¹⁰ ΕΕ C 373 της 20.12.2013, σ. 1.

¹¹ **Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.**

(31α) Η διοικητική απλούστευση, και ιδίως η μείωση του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους, θα πρέπει να επιδιώκεται συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η Επιτροπή θα πρέπει να απλουστεύσει περαιτέρω τα εργαλεία και τις κατευθυντήριες γραμμές της κατά τρόπο ώστε να συνεπάγονται ελάχιστο φόρτο για τους δικαιούχους. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να εκδώσει τις κατευθυντήριες γραμμές και σε συνοπτική μορφή.

(31β) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η Ευρώπη θα παραμείνει στην πρώτη γραμμή της παγκόσμιας έρευνας και καινοτομίας στον ψηφιακό τομέα και να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να επιταχυνθούν οι επενδύσεις ώστε να αξιοποιηθούν οι αυξανόμενες ευκαιρίες των ψηφιακών τεχνολογιών, από τον συνολικό προϋπολογισμό του προγράμματος-πλαισίου θα πρέπει να διατεθεί επαρκής προϋπολογισμός σε βασικές ψηφιακές προτεραιότητες.

(32) Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹², τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου¹³, τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου¹⁴ και τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου¹⁵, τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης πρέπει να προστατεύονται μέσω αναλογικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων της πρόληψης, του εντοπισμού, της διόρθωσης και της διερεύνησης παρατυπιών και περιπτώσεων απάτης, της ανάκτησης των απολεσθέντων, αχρεωστήτως καταβληθέντων ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων και, όταν χρειάζεται, της επιβολής διοικητικών κυρώσεων. Ειδικότερα, βάσει του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 και του κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) μπορεί να διεξάγει διοικητικές έρευνες, συμπεριλαμβανομένων επιτόπιων ελέγχων και εξακριβώσεων, για τη διαπίστωση φαινομένων απάτης, διαφθοράς ή άλλης παράνομης ενέργειας εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να διερευνά και να ασκεί δίωξη σε υποθέσεις απάτης και άλλων ποινικών αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως προβλέπεται στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁶. Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, πρόσωπα ή οντότητες που λαμβάνουν κονδύλια της Ένωσης οφείλουν να συνεργάζονται πλήρως για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, να παραχωρούν τα αναγκαία δικαιώματα και πρόσβαση στην Επιτροπή, στην OLAF, στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) και να μεριμνούν ώστε τα τρίτα μέρη που εμπλέκονται στην αξιοποίηση των κονδυλίων της Ένωσης να παραχωρούν ανάλογα δικαιώματα.

¹² Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 248 της 18.9.2013, σ. 1).

¹³ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312 της 23.12.1995, σ. 1).

¹⁴ Κανονισμός (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1996, σχετικά με τους ελέγχους και εξακριβώσεις που διεξάγει επιτοπίως η Επιτροπή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από απάτες και λοιπές παρατυπίες (ΕΕ L 292 της 15.11.1996, σ. 2).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (ΕΕ L 283 της 31.10.2017, σ. 1).

¹⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

(33) Σύμφωνα με το [να επικαιροποιηθεί η παραπομπή κατά περίπτωση σύμφωνα με νέα απόφαση για τις ΥΧΕ: άρθρο 94 της απόφασης 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου¹⁷], τα πρόσωπα και οι οντότητες που είναι εγκατεστημένα σε υπερπόντιες χώρες και εδάφη είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση, με την επιφύλαξη των κανόνων και στόχων του προγράμματος και των ενδεχόμενων ρυθμίσεων που ισχύουν στο κράτος μέλος με το οποίο είναι συνδεδεμένη η υπερπόντια χώρα ή το έδαφος. **Το πρόγραμμα θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των εν λόγω εδαφών, για την αποτελεσματική συμμετοχή των εδαφών αυτών και τη στήριξη της συνεργασίας και των συνεργειών, ιδίως στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, καθώς και με τις τρίτες χώρες με τις οποίες γειτονεύουν.**

(34) Σύμφωνα με τις παραγράφους 22 και 23 της διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου της 13ης Απριλίου 2016, το πρόγραμμα πρέπει να αξιολογείται με βάση πληροφορίες που συλλέγονται μέσω ειδικών απαιτήσεων παρακολούθησης, αποφεύγοντας, ωστόσο, τις υπέρμετρες ρυθμίσεις και τον διοικητικό φόρτο, ιδίως στα κράτη μέλη **και τους δικαιούχους του προγράμματος**. Οι απαιτήσεις αυτές μπορεί, κατά περίπτωση, να περιλαμβάνουν μετρήσιμους δείκτες, ως βάση για την επιτόπια αξιολόγηση των επιπτώσεων του προγράμματος.

¹⁷ Απόφαση 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2013, για τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Ένωση («απόφαση για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ») (ΕΕ L 344 της 19.12.2013, σ. 1).

(35) Για τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση των δεικτών κατεύθυνσης επιπτώσεων, όπου κρίνεται αναγκαίο, θα πρέπει να ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διενεργεί η Επιτροπή κατάλληλες διαβουλεύσεις κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομώνων, και οι εν λόγω διαβουλεύσεις να διενεργούνται σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα κατά τον ίδιο χρόνο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομώνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προετοιμασία κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

(36) Η συνοχή και οι συνέργειες μεταξύ του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του διαστημικού προγράμματος της ΕΕ θα δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες για τη δημιουργία παγκοσμίως ανταγωνιστικού και καινοτόμου ευρωπαϊκού διαστημικού τομέα· θα ενισχύσουν την αυτονομία της Ευρώπης όσον αφορά την πρόσβαση στο διάστημα και την αξιοποίηση αυτού με ασφαλή τρόπο· και θα ενισχύσουν τον ρόλο της Ευρώπης ως παγκόσμιου παράγοντα. Οι ρηζικέλευθες λύσεις στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα υποστηρίζονται από δεδομένα και υπηρεσίες που θα διατίθενται από το διαστημικό πρόγραμμα.

(36a) Για κάθε συγκεκριμένη δράση που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί από το πρόγραμμα εργασίας, θα πρέπει να συνεκτιμώνται τα αποτελέσματα συγκεκριμένων προγενέστερων έργων και η κατάσταση της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και οι συναφείς εξελίξεις ως προς την πολιτική, την αγορά και την κοινωνία.

- (37) Οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης θα πρέπει να αντιστοιχούν ικανοποιητικά στις ανάγκες του προγράμματος, συνεκτιμώντας τις ανησυχίες και τις συστάσεις των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών.
- (38) Θα πρέπει να εφαρμόζονται κοινοί κανόνες *και κοινές απαιτήσεις* στο σύνολο του προγράμματος με σκοπό την εξασφάλιση *απλουστευμένων και κοινών εργαλείων εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων εργαλείων παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, και ενός* συνεκτικού πλαισίου το οποίο θα διευκολύνει τη συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από τον προϋπολογισμό του προγράμματος, μεταξύ άλλων τη συμμετοχή σε προγράμματα υπό τη διαχείριση φορέων χρηματοδότησης, όπως το ΕΙΚΤ, κοινές επιχειρήσεις ή άλλα σχήματα δυνάμει του άρθρου 187 ΣΛΕΕ και τη συμμετοχή σε προγράμματα αναλαμβανόμενα από κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ. Θα πρέπει να είναι *δυνατή η έγκριση* συγκεκριμένων κανόνων, *αλλά οι εξαιρέσεις πρέπει να περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο και να αιτιολογούνται δεόντως.*
- (39) Δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προγράμματος θα πρέπει να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και να τηρούν τις αρχές που αναγνωρίζονται μεταξύ άλλων από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει να συνάδουν με τυχόν νομικές υποχρεώσεις, όπως το διεθνές δίκαιο, με τυχόν σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής, όπως η ανακοίνωση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2013¹⁸, καθώς και με αρχές δεοντολογίας, όπως μεταξύ άλλων η αποφυγή παραβιάσεων της ακεραιότητας της έρευνας. *Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι γνωμοδοτήσεις της ευρωπαϊκής ομάδας για τη δεοντολογία στην επιστήμη και τις νέες τεχνολογίες, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων.* Κατά τις ερευνητικές δραστηριότητες θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 13 ΣΛΕΕ και να περιορίζεται η χρήση ζώων στην έρευνα και τις δοκιμές, με απώτερο στόχο την αντικατάσταση της χρήσης ζώων.

¹⁸ ΕΕ C 205 της 19.7.2013, σ. 9.

- (40) Ακολουθώντας τους στόχους της διεθνούς συνεργασίας κατά τα άρθρα 180 και 186 ΣΛΕΕ, θα πρέπει να προωθείται η συμμετοχή νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων σε τρίτες χώρες, καθώς και διεθνών οργανισμών, **προς το επιστημονικό, κοινωνιακό, οικονομικό και τεχνολογικό συμφέρον της Ένωσης**. Η υλοποίηση του προγράμματος θα πρέπει να συμμορφώνεται με τα μέτρα που θεσπίζονται βάσει των άρθρων 75 και 215 ΣΛΕΕ και να τηρεί το διεθνές δίκαιο. Για δράσεις που αφορούν τους στρατηγικούς πόρους, τα συμφέροντα, την αυτονομία ή την ασφάλεια της Ένωσης, η συμμετοχή σε συγκεκριμένες δράσεις του προγράμματος μπορεί να περιορίζεται μόνο σε οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη ή σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες ή άλλες τρίτες χώρες, επιπλέον των νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη.
- (41) *Αναγνωρίζοντας ότι η κλιματική αλλαγή συνιστά μία από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες και κοινωνιακές προκλήσεις και λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης που απορρέουν από τη Συμφωνία του Παρισιού και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, το πρόγραμμα αυτό θα συμβάλει στην ενσωμάτωση των δράσεων για το κλίμα, καθώς και στην επίτευξη ενός γενικού στόχου, ο οποίος συνίσταται στο να διατεθεί το 25 % **τουλάχιστον** των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ προς στόχους που αφορούν το κλίμα **κατά την περίοδο του ΠΑΠ 2021-2027, και ενός ετήσιου στόχου, ο οποίος συνίσταται στο να διατεθεί το 30 % το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο έως το 2027. Η διάσταση του κλίματος ενσωματώνεται δεόντως στο περιεχόμενο της έρευνας και της καινοτομίας και εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια του ερευνητικού κύκλου.***
- (41α) *Στο πλαίσιο της κατεύθυνσης επιπτώσεων όσον αφορά το κλίμα, η Επιτροπή υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τις εκροές, τις καινοτομίες και τις συνολικές εκτιμώμενες επιπτώσεις των έργων που συνδέονται με το κλίμα, μεταξύ άλλων ανά μέρος του προγράμματος και ανά τρόπο υλοποίησης. Στην ανάλυσή της, η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το μακροπρόθεσμο οικονομικό, κοινωνιακό και περιβαλλοντικό κόστος και όφελος για τους Ευρωπαίους πολίτες, που προκύπτει από δραστηριότητες του προγράμματος, μεταξύ άλλων από την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν, τον εκτιμώμενο αντίκτυπο στην απασχόληση και τη δημιουργία επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, την καθαρή ενέργεια, την υγεία και την ευημερία (συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας του αέρα, του εδάφους και των υδάτων). Τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης επιπτώσεων θα πρέπει να δημοσιοποιούνται, να εκτιμώνται στο πλαίσιο των στόχων της Ευρώπης για το κλίμα και την ενέργεια, και να ανατροφοδοτούνται στην επακόλουθη διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού και σε μελλοντικά προγράμματα εργασίας.*

- (42) Οι οριζόντιοι δημοσιονομικοί κανόνες που θεσπίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, βάσει του άρθρου 322 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζονται στον παρόντα κανονισμό. Οι κανόνες αυτοί καθορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό και προσδιορίζουν συγκεκριμένα τη διαδικασία για τον καθορισμό και την εκτέλεση του προϋπολογισμού μέσω επιχορηγήσεων, σύναψης συμβάσεων, βραβείων και έμμεσης διαχείρισης, και προβλέπουν ελέγχους σχετικά με την ευθύνη των δημοσιονομικών παραγόντων. Οι κανόνες που εγκρίνονται βάσει του άρθρου 322 ΣΛΕΕ αφορούν επίσης την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης, σε περίπτωση γενικευμένων ελλείψεων όσον αφορά το κράτος δικαίου στα κράτη μέλη, δεδομένου ότι ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και την αποτελεσματική ενωσιακή χρηματοδότηση.
- (43) Η χρήση ευαίσθητων προϋπαρχόντων στοιχείων ή η πρόσβαση μη εξουσιοδοτημένων ατόμων σε ευαίσθητα αποτελέσματα *και ερευνητικά δεδομένα* μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα συμφέροντα της Ένωσης ή ενός ή περισσότερων εκ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, ο χειρισμός εμπιστευτικών δεδομένων και διαβαθμισμένων πληροφοριών θα πρέπει να διέπεται από ολόκληρη τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών κανονισμών των θεσμικών οργάνων, όπως η απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444¹⁹, που θεσπίζει τις διατάξεις που αφορούν τους κανόνες ασφάλειας για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών της ΕΕ.

¹⁹ Απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 2015, σχετικά με τους κανόνες ασφαλείας για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών της ΕΕ (ΕΕ L 72 της 17.3.2015, σ. 53).

(45) Είναι αναγκαίος ο καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση ενωσιακής χρηματοδότησης σε συμμετέχοντες σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος. Οι επιχορηγήσεις θα αποτελούν τον κύριο τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος. Άλλες μορφές χρηματοδότησης θα πρέπει να επιλέγονται με βάση την ικανότητά τους να συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων των δράσεων και να αποφέρουν αποτελέσματα, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, του κόστους των ελέγχων, του διοικητικού φόρτου και του αναμενόμενου κινδύνου μη συμμόρφωσης. Όσον αφορά τις επιχορηγήσεις, τούτο πρέπει να περιλαμβάνει την εξέταση της χρήσης εφάπαξ ποσών, σταθερών συντελεστών και κλιμάκων μοναδιαίου κόστους, όπως προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό **■**, με στόχο την περαιτέρω απλούστευση. Προτού μπορεί να κριθεί ότι ένα νέο σύστημα επιστροφής δαπανών συνιστά όντως απλούστευση για τους δικαιούχους, θα πρέπει να προηγείται εκτενής και θετική αξιολόγηση.

(47) Σε συμφωνία με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (εφεξής ο «δημοσιονομικός κανονισμός»)²⁰, το πρόγραμμα θα πρέπει να αποτελεί τη βάση για ευρύτερη αποδοχή των συνήθων πρακτικών κοστολόγησης που εφαρμόζουν οι δικαιούχοι στις δαπάνες προσωπικού και τις μοναδιαίες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά (μεταξύ άλλων και για μεγάλες ερευνητικές υποδομές, όπως νοούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020»). Η χρήση μοναδιαίου κόστους για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης των δικαιούχων και συνδυάζει πραγματικές άμεσες δαπάνες και έμμεσες δαπάνες, θα πρέπει να αποτελεί επιλογή που θα μπορούσε να επιλέγεται από όλους τους δικαιούχους. Στο πλαίσιο αυτό, οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι σε θέση να συμπεριλαμβάνουν τις πραγματικές έμμεσες δαπάνες, οι οποίες υπολογίζονται βάσει κλειδών κατανομής, στις εν λόγω μοναδιαίες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά.

(48) Το ισχύον σύστημα επιστροφής των πραγματικών δαπανών προσωπικού θα πρέπει να απλουστευθεί ακόμη περισσότερο, με την αξιοποίηση της προσέγγισης αμοιβής βάσει έργου, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» και είναι πιο εναρμονισμένη με τον δημοσιονομικό κανονισμό, με στόχο να κλείσει το χάσμα αμοιβών μεταξύ ερευνητών της

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.

ΕΕ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

- (49) Το Ταμείο Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων, που συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» και τελεί υπό τη διαχείριση της Επιτροπής, αναδείχθηκε σε σημαντικό μηχανισμό διασφαλίσεων ο οποίος μετριάξει τους κινδύνους που συνδέονται με τα οφειλόμενα ποσά τα οποία δεν επιστρέφονται από συμμετέχοντες που αθετούν τις υποχρεώσεις τους. Επομένως, το Ταμείο Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων, το οποίο μετονομάζεται σε μηχανισμό αλληλασφάλισης («ο μηχανισμός»), θα πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί σε άλλους φορείς χρηματοδότησης και, συγκεκριμένα, σε πρωτοβουλίες δυνάμει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ. Ο μηχανισμός θα πρέπει να είναι ανοικτός σε δικαιούχους οποιουδήποτε άλλου προγράμματος υπό την άμεση διαχείριση της Ένωσης.
- (50) Θα πρέπει να θεσπιστούν κανόνες που θα διέπουν την εκμετάλλευση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι δικαιούχοι προστατεύουν, εκμεταλλεύονται, διαδίδουν και παρέχουν πρόσβαση σε αυτά τα αποτελέσματα, κατά περίπτωση. Θα πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων· ***η δε Επιτροπή θα πρέπει να εντοπίζει ευκαιρίες για την εκμετάλλευση αποτελεσμάτων από τους δικαιούχους, και να συμβάλλει στη μεγιστοποίησή τους, ιδίως σε επίπεδο Ένωσης Η εκμετάλλευση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αρχές του παρόντος προγράμματος, μεταξύ άλλων και την προώθηση της καινοτομίας στην Ένωση και την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.***

- (51) Θα πρέπει να διατηρηθούν τα βασικά στοιχεία του συστήματος αξιολόγησης και επιλογής προτάσεων του προηγούμενου προγράμματος «Ορίζων 2020», με την ιδιαίτερη έμφασή του στα κριτήρια «αριστεία», **«αντίκτυπος» και «ποιότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης»**. Οι προτάσεις θα πρέπει να συνεχίσουν να επιλέγονται με βάση την αξιολόγηση που διενεργείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες **που προέρχονται από όσο το δυνατόν περισσότερα κράτη μέλη**. Η Επιτροπή θα πρέπει να διοργανώνει αξιολόγηση από ανώνυμους, κατά περίπτωση, και να αναλύει τα αποτελέσματά της προκειμένου να αποφεύγεται η μεροληψία λόγω επιλογής. Όπου χρειάζεται, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη **από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες** η ανάγκη να διασφαλιστεί η συνολική συνοχή του χαρτοφυλακίου έργων.
- (52) Θα πρέπει **σε όλα τα τμήματα του προγράμματος να εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 127 του δημοσιονομικού κανονισμού, συστηματική** αμοιβαία εμπιστοσύνη σε ελέγχους και αξιολογήσεις με άλλα ενωσιακά προγράμματα, με στόχο την ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους κονδυλίων της Ένωσης. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη θα πρέπει να θεσπίζεται ρητώς σε συνδυασμό και με άλλα στοιχεία διασφάλισης, όπως οι έλεγχοι συστημάτων και διαδικασιών.
- (53) Οι ειδικές προκλήσεις **στους τομείς** της έρευνας και **της** καινοτομίας θα πρέπει να αντιμετωπίζονται μέσω βραβείων, συμπεριλαμβανομένων κοινών βραβείων, κατά περίπτωση, τα οποία διοργανώνει η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης σε συνεργασία με άλλα όργανα της Ένωσης, τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμούς ή μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες. **Ειδικότερα, θα πρέπει να απονέμονται βραβεία σε έργα που προσελκύουν επιστήμονες από χώρες διευρυμένης συμμετοχής, καθώς και σε επιτυχημένα έργα, με σκοπό την αύξηση της προβολής τους και την αύξηση της προώθησης δράσεων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση.**

(54) Τα είδη χρηματοδότησης και οι μέθοδοι εφαρμογής βάσει του παρόντος κανονισμού επιλέγονται με βάση τη δυνατότητά τους να συμβάλλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων των δράσεων και να αποφέρουν αποτελέσματα, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, του κόστους των ελέγχων, του διοικητικού φόρτου και του αναμενόμενου κινδύνου μη συμμόρφωσης. **Τούτο θα πρέπει να συνυπολογίζει τη χρήση εφάπαξ ποσών, σταθερών συντελεστών ή μοναδιαίων δαπανών.**

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται το πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» («το πρόγραμμα»), διατυπώνονται οι κανόνες συμμετοχής σε έμμεσες δράσεις του προγράμματος και διάδοσης αυτών **και προσδιορίζεται το πλαίσιο που διέπει την ενωσιακή στήριξη για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας.**
2. Καθορίζονται οι στόχοι του προγράμματος, ο προϋπολογισμός για την περίοδο 2021 – 2027, οι μορφές χρηματοδότησης από την Ένωση και οι κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.
3. Το πρόγραμμα υλοποιείται με:
 - α) το ειδικό πρόγραμμα που θεσπίζεται με την απόφαση .../.../ΕΕ²¹ ·
αα) χρηματοδοτική συνεισφορά προς το ΕΙΚΤ που συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008·
 - β) το ειδικό πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της άμυνας που θεσπίζεται με τον κανονισμό .../.../ΕΕ (κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας).
4. Οι όροι «Ορίζων Ευρώπη», «το πρόγραμμα» και «το ειδικό πρόγραμμα» που χρησιμοποιούνται στον παρόντα κανονισμό αφορούν μόνο θέματα σχετικά με το ειδικό πρόγραμμα που περιγράφεται στην παράγραφο 3 στοιχείο α), εκτός εάν ορίζεται ρητώς διαφορετικά.

Το ΕΙΚΤ εφαρμόζει το πρόγραμμα σύμφωνα με τους στρατηγικούς του στόχους για την περίοδο 2021-2027, όπως ορίζεται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΚΤ, λαμβανομένου υπόψη του στρατηγικού σχεδιασμού.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- (1) «ερευνητικές υποδομές»: εγκαταστάσεις που παρέχουν πόρους και υπηρεσίες προς χρήση από τις ερευνητικές κοινότητες για τη διενέργεια έρευνας και την προώθηση της καινοτομίας στο αντίστοιχο πεδίο τους. Ο ορισμός αυτός, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι ανθρώπινοι πόροι, καλύπτει: τον βασικό εξοπλισμό ή τα βασικά όργανα και εργαλεία, εγκαταστάσεις σχετιζόμενες με τη γνώση, όπως συλλογές, αρχεία ή υποδομές επιστημονικών δεδομένων, υπολογιστικά συστήματα, δίκτυα επικοινωνιών και κάθε άλλη υποδομή, μοναδικού χαρακτήρα και ανοικτή σε εξωτερικούς χρήστες, που είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας. Ανάλογα με την περίπτωση, οι ερευνητικές υποδομές μπορούν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς πέραν της έρευνας, για παράδειγμα, για εκπαιδευτικούς σκοπούς ή για σκοπούς παροχής δημόσιας υπηρεσίας και μπορούν να είναι «ενιαίας θέσης», «κατανεμημένες» ή «εικονικές»·
- (2) «στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης»: έχει την ίδια έννοια με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²² και πληροί τους ευνοϊκούς όρους που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) XX [κανονισμός περί κοινών διατάξεων]·
- (3) «ευρωπαϊκή σύμπραξη»: πρωτοβουλία στην οποία η Ένωση, **προετοιμασμένη με την έγκαιρη συμμετοχή κρατών μελών και/ή συνδεδεμένων χωρών**, και εταίροι από τον ιδιωτικό και/ή τον δημόσιο τομέα (π.χ. βιομηχανία, **πανεπιστήμια**, ερευνητικοί οργανισμοί, φορείς με αποστολή δημόσιας υπηρεσίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων ιδρυμάτων **και ΜΚΟ**) δεσμεύονται να υποστηρίξουν από κοινού την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγράμματος δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ άλλων και δραστηριότητες σχετικές με την υιοθέτηση από την αγορά ή την υιοθέτηση κανόνων και πολιτικών·
- (4) «ανοικτή πρόσβαση»: πρακτική παροχής δωρεάν διαδικτυακής πρόσβασης του τελικού χρήστη σε ερευνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν από δράσεις χρηματοδοτούμενες βάσει του

²² **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.**

προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 10 και το άρθρο 35 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού·

- (4α) **«ανοικτή επιστήμη»:** προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας, με βάση την ανοικτή συνεργασία, τα συναφή εργαλεία και τη διάδοση της γνώσης, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων του άρθρου 10·
- (5) «αποστολή»: χαρτοφυλάκιο δράσεων **E&K**, σε διεπιστημονικό και διατομεακό επίπεδο, με βάση την αριστεία και οδηγούμενες από τον αντίκτυπο, οι οποίες αποσκοπούν:
- να επιτύχουν ■, εντός καθορισμένου χρονικού ορίου, **μετρήσιμο στόχο** που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με μεμονωμένες δράσεις,
 - να έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία και στη χάραξη πολιτικής μέσω της επιστήμης και της τεχνολογίας, και
 - να είναι σημαντικές για μεγάλο μέρος του ευρωπαϊκού πληθυσμού και για ευρύ φάσμα των Ευρωπαίων πολιτών·
- (6) «σύναψη προεμπορικών συμβάσεων»: σύναψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που περιλαμβάνουν καταμερισμό επικινδυνότητας-ωφέλειας υπό συνθήκες αγοράς, και ανταγωνιστική ανάπτυξη κατά φάσεις, σε περιπτώσεις στις οποίες υφίσταται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που παρέχονται και της διάθεσης εμπορικών ποσοτήτων τελικών προϊόντων·
- (7) «σύναψη δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων»: σύναψη συμβάσεων στις οποίες οι αναθέτουσες αρχές ενεργούν ως εναρκτήριοι πελάτες για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες που δεν είναι ακόμη διαθέσιμα εμπορικά σε ευρεία κλίμακα, και ενδεχομένως περιλαμβάνουν δοκιμές συμμόρφωσης·
- (8) «δικαιώματα πρόσβασης»: δικαιώματα χρήσης αποτελεσμάτων ή προϋπάρχοντων στοιχείων **υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται με βάση τον παρόντα κανονισμό**·
- (9) «προϋπάρχοντα στοιχεία»: κάθε δεδομένο, τεχνογνωσία ή πληροφορία κάθε μορφής ή είδους, υλικού ή άυλου χαρακτήρα, καθώς και κάθε δικαίωμα, όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, που: i) κατέχονταν από δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους στη δράση· και ii) έχουν προσδιοριστεί **σε γραπτή συμφωνία** από τους δικαιούχους κατά τον τρόπο που απαιτείται για την υλοποίηση της δράσης ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της·
- (10) «διάδοση»: η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων με πρόσφορο μέσο (άλλο από εκείνα που απορρέουν από την προστασία ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων), μεταξύ άλλων μέσω

επιστημονικών δημοσιεύσεων σε οποιοδήποτε μέσο·

- (11) «εκμετάλλευση»: η χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων στο πλαίσιο περαιτέρω δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, διαφορετικών από εκείνες που καλύπτονται από τη συγκεκριμένη δράση, **μεταξύ άλλων και εμπορική εκμετάλλευση λόγου χάρη** για την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας, ■ για τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας ή για δραστηριότητες τυποποίησης·
- (12) «δίκαιοι και εύλογοι όροι»: οι κατάλληλοι όροι, μεταξύ άλλων ενδεχόμενοι οικονομικοί όροι ή όροι για την ατελή πρόσβαση, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της αίτησης πρόσβασης, π.χ. η πραγματική ή η δυνητική αξία των αποτελεσμάτων ή των προϋπαρχόντων στοιχείων στα οποία ζητείται πρόσβαση και/ή το εύρος, η διάρκεια ή άλλα χαρακτηριστικά της προβλεπόμενης εκμετάλλευσης·
- (13) «φορέας χρηματοδότησης»: φορέας ή οργανισμός, εκτός της Επιτροπής, όπως αναφέρεται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού, στον οποίο ο Επιτροπή έχει αναθέσει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού βάσει του προγράμματος·
- (14) «διεθνής οργανισμός ευρωπαϊκής έρευνας»: διεθνής οργανισμός του οποίου τα μέλη είναι κατά πλειονότητα κράτη μέλη ή συνδεδεμένες χώρες και ο οποίος έχει ως κύριο σκοπό την προώθηση της επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας στην Ευρώπη·
- (15) «νομική οντότητα»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί και αναγνωρίζεται ως τέτοιο βάσει του εθνικού, του ενωσιακού ή του διεθνούς δικαίου και το οποίο διαθέτει νομική προσωπικότητα και μπορεί, ενεργώντας για δικό του λογαριασμό, να ασκεί δικαιώματα και να υπόκειται σε υποχρεώσεις, ή κάθε οντότητα χωρίς νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το άρθρο 197 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού·
- (15α) *«χώρες της διεύρυνσης»/«χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην E&K»: χώρες όπου πρέπει να είναι εγκατεστημένες οι νομικές οντότητες προκειμένου να είναι επιλέξιμες ως συντονιστές στο πλαίσιο του σκέλους «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του EXE» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Από τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι χώρες αυτές είναι η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Σλοβενία, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Για τις συνδεδεμένες χώρες, ο κατάλογος των επιλέξιμων χωρών θα καθοριστεί βάσει δείκτη και θα δημοσιευθεί στο πρόγραμμα εργασίας. Βάσει του άρθρου 349 ΣΛΕΕ, νομικές οντότητες από τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες θα είναι επίσης πλήρως επιλέξιμες ως συντονιστές στο πλαίσιο αυτού του σκέλους·*

- (16) «μη κερδοσκοπική νομική οντότητα»: νομική οντότητα η οποία εκ νομικής μορφής είναι μη κερδοσκοπική ή έχει ευθύνη βάσει νόμου ή κανονιστικής ρύθμισης να μην διανέμει κέρδη στους μετόχους της ή σε μεμονωμένα μέλη·
- (16α) *«ΜΜΕ»: πολύ μικρή, μικρή και μεσαία επιχείρηση, όπως ορίζεται στη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ·*
- (17) «μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: οντότητα που δεν υπάγεται στον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ») της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, και διαθέτει έως 499 απασχολούμενους, εφόσον ο αριθμός απασχολούμενων υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4, 5 και 6 του τίτλου Ι του παραρτήματος της εν λόγω σύστασης·
- (18) «αποτελέσματα»: υλικά ή άυλα προϊόντα της δράσης, όπως δεδομένα, τεχνογνωσία και πληροφορίες, σε οποιαδήποτε μορφή ή οποιουδήποτε είδους, είτε μπορούν να προστατευτούν είτε όχι, καθώς και κάθε είδους δικαιώματα που συνδέονται με αυτά, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας·
- (18α) *«ερευνητικά αποτελέσματα»: αποτελέσματα που προκύπτουν από τη δράση και στα οποία μπορεί να παρασχεθεί πρόσβαση με τη μορφή επιστημονικών δημοσιεύσεων, δεδομένων ή άλλων επεξεργασμένων αποτελεσμάτων και διαδικασιών, όπως λογισμικό, αλγόριθμοι, πρωτόκολλα και ηλεκτρονικά σημειωματάρια·*
- (19) «σφραγίδα αριστείας»: πιστοποιημένη σήμανση η οποία υποδεικνύει ότι πρόταση υποβληθείσα στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων υπερέβαινε μεν όλα τα κατώτατα όρια αξιολόγησης που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας, αλλά δεν ήταν δυνατό να χρηματοδοτηθεί λόγω έλλειψης διαθέσιμων κονδυλίων για την εν λόγω πρόσκληση στο πρόγραμμα εργασίας, *αν και θα μπορούσε να λάβει στήριξη από άλλες ενωσιακές ή εθνικές πηγές χρηματοδότησης·*
- (19α) *«στρατηγικό σχέδιο E&K»: εκτελεστική πράξη που καθορίζει μια στρατηγική για την υλοποίηση περιεχομένου στο πρόγραμμα εργασίας, η οποία καλύπτει περίοδο τεσσάρων ετών κατ' ανώτατο όριο και καταρτίζεται μετά από ευρεία υποχρεωτική διαδικασία διαβούλευσης με πολυάριθμους ενδιαφερόμενους φορείς. Καθορίζει τις προτεραιότητες, τους κατάλληλους τύπους δράσης και τις μορφές υλοποίησης που θα χρησιμοποιηθούν·*
- (20) «πρόγραμμα εργασίας»: έγγραφο που εκδίδει η Επιτροπή για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος²³ σύμφωνα με το οικείο άρθρο 12 ή ισοδύναμο έγγραφο ως προς το περιεχόμενο και τη δομή που εκδίδεται από φορέα χρηματοδότησης·

²³ *ΕΕ ...*

- (21) «επιστρεπτέα προκαταβολή»: το μέρος μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ) το οποίο αντιστοιχεί σε δάνειο υπό τον τίτλο X του δημοσιονομικού κανονισμού, χορηγείται όμως απευθείας από την Ένωση για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς ώστε να καλυφθούν οι δαπάνες για δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας, και το οποίο πρέπει να επιστραφεί από τον δικαιούχο στην Ένωση σύμφωνα με τους προβλεπόμενους στη σύμβαση όρους·
- (22) «σύμβαση»: η συμφωνία την οποία συνάπτει η Επιτροπή ή φορέας χρηματοδότησης με νομική οντότητα που υλοποιεί δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά και στηρίζεται από μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ·
- (23) «διαβαθμισμένες πληροφορίες»: διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ όπως ορίζονται στο άρθρο 3 της απόφασης (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 της Επιτροπής, διαβαθμισμένες πληροφορίες κρατών μελών, διαβαθμισμένες πληροφορίες τρίτων χωρών με τις οποίες η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία περί ασφάλειας, καθώς και διαβαθμισμένες πληροφορίες διεθνών οργανισμών με τους οποίους η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία ασφάλειας·
- (24) «συνδυαστική πράξη»: ενέργειες που στηρίζονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο συνδυαστικών μηχανισμών δυνάμει του άρθρου 2 παράγραφος 6 του δημοσιονομικού κανονισμού, και συνδυάζουν μη επιστρεπτές μορφές στήριξης και/ή χρηματοδοτικά μέσα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με επιστρεπτές μορφές στήριξης από ιδρύματα αναπτυξιακής ή άλλης δημόσιας χρηματοδότησης, καθώς και από εμπορικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επενδυτές·
- (25) «μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ■ »: ■ χρηματοδοτική στήριξη για **πρόγραμμα, προς υποστήριξη** δράσεων καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, η οποία συνίσταται σε ειδικό συνδυασμό επιχορήγησης ή επιστρεπτέας προκαταβολής με επένδυση μετοχικού κεφαλαίου **ή οποιαδήποτε άλλη επιστρεπτέα μορφή στήριξης**·
- (25α) «μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ»: **άμεση χρηματοδοτική στήριξη που παρέχει το ΕΣΚ σε δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, η οποία συνίσταται σε ειδικό συνδυασμό επιχορήγησης ή επιστρεπτέας προκαταβολής με επένδυση μετοχικού κεφαλαίου ή οποιαδήποτε άλλη επιστρεπτέα μορφή στήριξης**·
- (25α) «δράση έρευνας και καινοτομίας»: **δράση που συνίσταται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία νέων γνώσεων και/ή στη διερεύνηση της σκοπιμότητας νέων ή βελτιωμένων τεχνολογιών, προϊόντων, διαδικασιών, υπηρεσιών ή λύσεων. Μπορεί να περιλαμβάνει βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και ενοποίηση, δοκιμή και επικύρωση σε πρωτότυπο μικρής κλίμακας σε εργαστήριο ή σε περιβάλλον προσομοίωσης**·
- (25β) «δράση καινοτομίας»: **δράση που συνίσταται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες έχουν ως**

άμεσο στόχο την παραγωγή σχεδίων και ρυθμίσεων ή σχεδιασμού για νέα, τροποποιημένα ή βελτιωμένα προϊόντα, διαδικασίες ή υπηρεσίες, που ενδεχομένως περιλαμβάνουν κατασκευή πρωτοτύπων, δοκιμή, επίδειξη, πιλοτική εφαρμογή, μεγάλης κλίμακας επικύρωση προϊόντος και αναπαραγωγή στην αγορά·

- (25γ) *«έρευνα αιχμής του ΕΣΕ (συμπεριλαμβανομένης της εξακρίβωσης από το ΕΣΕ της δυνατότητας υλοποίησης)»: ερευνητικές δράσεις υπό την καθοδήγηση κύριου φορέα έρευνας, που φιλοξενούνται από μεμονωμένους ή πολλαπλούς δικαιούχους του ΕΣΕ·*
- (25δ) *«δράση κατάρτισης και κινητικότητας»: δράση με στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των προοπτικών σταδιοδρομίας των ερευνητών βάσει της κινητικότητας μεταξύ χωρών και, κατά περίπτωση, μεταξύ τομέων ή επιστημονικών κλάδων·*
- (25ε) *«δράση συγχρηματοδότησης σε πρόγραμμα»: δράση για την παροχή συγχρηματοδότησης σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων που έχει καταρτιστεί και/ή υλοποιείται από οντότητες που διαχειρίζονται και/ή χρηματοδοτούν προγράμματα έρευνας και καινοτομίας, εξαιρουμένων των φορέων χρηματοδότησης της Ένωσης. Το εν λόγω πρόγραμμα δραστηριοτήτων ενδέχεται να στηρίζει τη δικτύωση και τον συντονισμό, την έρευνα, την καινοτομία, πιλοτικές δράσεις, δράσεις καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, την ενημέρωση και την επικοινωνία, τη διάδοση και την εκμετάλλευση, κάθε σχετική οικονομική στήριξη, όπως επιχορηγήσεις, βραβεία, σύναψη συμβάσεων, καθώς και μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ή συνδυασμό αυτών. Η δράση συγχρηματοδότησης σε πρόγραμμα μπορεί να εκτελείται από τις εν λόγω οντότητες απευθείας ή από τρίτους για λογαριασμό τους·*
- (25στ) *«δράση σύναψης προεμπορικών συμβάσεων»: δράση με πρωταρχικό στόχο τη σύναψη προεμπορικών συμβάσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·*
- (25ζ) *«δράση σύναψης δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων»: δράση με πρωταρχικό στόχο τη σύναψη κοινών ή συντονισμένων δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·*
- (25η) *«δράση συντονισμού και στήριξης»: δράση που συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος —εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας (εκτός αν διεξάγονται στο πλαίσιο της συνιστώσας «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»)· και συντονισμός από τη βάση προς την κορυφή μη ενωσιακά συγχρηματοδοτούμενων ερευνητικών δραστηριοτήτων, ο οποίος επιτρέπει τη συνεργασία*

μεταξύ νομικών οντοτήτων από τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες, προκειμένου να ενισχυθεί ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας·

- (25θ) «βραβείο παροχής κινήτρων»: βραβείο για την τόνωση των επενδύσεων σε δεδομένη κατεύθυνση, με καθορισμό στόχου πριν από την εκτέλεση του έργου·
- (25ι) «βραβείο αναγνώρισης»: βραβείο για την επιβράβευση προηγούμενων επιτευγμάτων και εξαιρετικού έργου, αφού έχει ολοκληρωθεί·
- (25ια) «δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά»: δράση η οποία ενσωματώνει δράση καινοτομίας και άλλες δραστηριότητες που είναι αναγκαίες για τη διείσδυση μιας καινοτομίας στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης εταιρειών, της παροχής μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (η οποία συνδυάζει χρηματοδότηση βάσει επιχορηγήσεων και ιδιωτική χρηματοδότηση)·
- (25ιβ) «έμμεσες δράσεις»: δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στις οποίες η Ένωση παρέχει χρηματοδοτική στήριξη και οι οποίες αναλαμβάνονται από συμμετέχοντες·
- (25ιγ) «άμεσες δράσεις»: δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που αναλαμβάνει η Επιτροπή μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ)·
- (27) «προμήθεια»: προμήθεια όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 49 του δημοσιονομικού κανονισμού·
- (28) «συνδεδεμένη οντότητα»: κάθε νομική οντότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 187 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού·
- (30) «οικοσύστημα καινοτομίας»: οικοσύστημα στους κόλπους του οποίου συγκεντρώνονται, σε επίπεδο ΕΕ, φορείς ή οντότητες με λειτουργικό στόχο να καταστεί δυνατή η τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία. Περιλαμβάνονται σχέσεις μεταξύ υλικών πόρων (όπως ταμεία, εξοπλισμός και εγκαταστάσεις), θεσμικών φορέων (όπως ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υπηρεσίες στήριξης, ερευνητικές και τεχνολογικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, επενδυτές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) και εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων χάραξης πολιτικής και χρηματοδότησης.

Άρθρο 3

Στόχοι του προγράμματος

1. Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η επίτευξη επιστημονικού, **τεχνολογικού**, οικονομικού και κοινωνιακού αντίκτυπου των επενδύσεων της Ένωσης στην έρευνα και την καινοτομία, ώστε να ενισχυθεί η επιστημονική και τεχνολογική βάση της Ένωσης, να προωθηθεί η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης **σε όλα τα κράτη μέλη**, και μεταξύ άλλων στη βιομηχανία της, να επιτευχθούν οι στρατηγικές προτεραιότητες της Ένωσης και **να υλοποιηθούν οι στόχοι και οι πολιτικές της ΕΕ**, να αντιμετωπιστούν οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης, **σύμφωνα με τις αρχές του θεματολογίου του 2030 και της Συμφωνίας του Παρισιού, και να ενισχυθεί ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας. Το πρόγραμμα θα μεγιστοποιήσει έτσι την ενωσιακή προστιθέμενη αξία, εστιάζοντας σε στόχους και δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν αποτελεσματικά από τα κράτη μέλη όχι μεμονωμένα, αλλά συνεργαζόμενα.**
2. Το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:
 - α) **να αναπτύξει, να προωθήσει και να προαγάγει την επιστημονική αριστεία**, να στηρίζει τη δημιουργία και τη διάδοση υψηλής ποιότητας νέων **βασικών και εφαρμοσμένων** γνώσεων, δεξιοτήτων, τεχνολογιών και λύσεων, **καθώς και την κατάρτιση και την κινητικότητα των ερευνητών, να προσελκύσει ταλέντα σε όλα τα επίπεδα και να συμβάλει στην πλήρη συμμετοχή της δεξαμενής ταλέντων της Ένωσης σε δράσεις που στηρίζει το παρόν πρόγραμμα**
 - β) **να δημιουργήσει γνώση**, να ενισχύσει τον αντίκτυπο της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη, την υποστήριξη και την εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών, καθώς και να στηρίζει την αξιοποίηση καινοτόμων λύσεων, **καθώς και την πρόσβαση στις λύσεις αυτές**, από την **ευρωπαϊκή** βιομηχανία, **ιδίως τις ΜΜΕ**, και την κοινωνία, ώστε να αντιμετωπιστούν παγκόσμιες προκλήσεις, **μεταξύ άλλων η κλιματική αλλαγή και οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης**
 - γ) να προωθήσει όλες τις μορφές καινοτομίας, **να διευκολύνει την τεχνολογική ανάπτυξη, την επίδειξη και τη μεταφορά γνώσης**, και να ενισχύσει την ανάπτυξη **και την εκμετάλλευση** καινοτόμων λύσεων ■
 - δ) να βελτιστοποιήσει τα αποτελέσματα του προγράμματος για **την ενίσχυση και την αύξηση του αντικτύπου και της ελκυστικότητας του** Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, **να υποστηρίξει τις συμμετοχές στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» με βάση την αριστεία από όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και από κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ, καθώς και να διευκολύνει τους συνεργατικούς δεσμούς στον ευρωπαϊκό τομέα έρευνας και καινοτομίας.**

Άρθρο 4

Διάρθρωση του προγράμματος

1. Το πρόγραμμα διαρθρώνεται στα ακόλουθα μέρη που συμβάλλουν στην επίτευξη του γενικού και των ειδικών στόχων που προβλέπονται στο άρθρο 3:
- (1) Πυλώνας I «**Επιστήμη** αριστείας» ■ , απαρτιζόμενος από τις εξής συνιστώσες:
 - α) το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ),
 - β) δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA),
 - γ) ερευνητικές υποδομές.
 - (2) Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», απαρτιζόμενος από τις εξής συνιστώσες, **λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες θα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε όλες τις ομάδες**:
 - α) ομάδα «Υγεία»,
 - β) ομάδα «**Πολιτισμός, δημιουργικότητα και πολυδεκτική κοινωνία**»,
 - β α) ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία**»,
 - γ) ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, ■ βιομηχανία και διάστημα»,
 - δ) ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»,
 - στ) ομάδα «Τρόφιμα, **βιοοικονομία**, φυσικοί πόροι, **γεωργία και περιβάλλον**»
 - ζ) στ) μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ).
 - (3) Πυλώνας III «**Καινοτόμος Ευρώπη**», απαρτιζόμενος από τις εξής συνιστώσες:
 - α) το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ),
 - β) ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,
 - γ) Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ) **που συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008**.
 - (4) Μέρος «**Διεύρυνση της συμμετοχής και** ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», ■ απαρτιζόμενο από τις εξής συνιστώσες:

- α) *διεύρυνση της συμμετοχής και* διάδοση της αριστείας,
- β) μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος E&K.

2. Οι γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

Άρθρο 5²⁴

Έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας

1. Οι δραστηριότητες προς διεξαγωγή στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), οι οποίες καθορίζονται στον κανονισμό για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, **εστιάζουν αποκλειστικά στην έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας, με στόχους και ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων ως ακολούθως:**
 - ***δραστηριότητες με σκοπό την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, της αποδοτικότητας και της ικανότητας καινοτομίας της ευρωπαϊκής αμυντικής, τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης.***
2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στο ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), με εξαίρεση το παρόν άρθρο, το άρθρο 1 **■** και το άρθρο 9 παράγραφος 1.

Άρθρο 6²⁵

Στρατηγικός σχεδιασμός και υλοποίηση και μορφές χρηματοδότησης της ΕΕ

²⁴ ***Η ακόλουθη δήλωση της Επιτροπής αναμένεται να δημοσιευθεί στη σειρά C της ΕΕ μόλις εγκριθεί το τελικό κείμενο του παρόντος κανονισμού:***

«Η Επιτροπή λαμβάνει υπό σημείωση τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε από τους συννομοθέτες όσον αφορά τη διατύπωση του άρθρου 5. Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι το ειδικό πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της άμυνας, το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), αφορά μόνο ερευνητικές δράσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, και ότι οι αναπτυξιακές δράσεις θεωρούνται εκτός του πεδίου εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.»

²⁵ ***Αναμένεται να δημοσιευθεί δήλωση της Επιτροπής, ως ακολούθως, στη σειρά C της ΕΕ μόλις εγκριθεί το τελικό κείμενο του κανονισμού: «Κατόπιν αιτήματος, η Επιτροπή προτίθεται να προβεί σε ανταλλαγή απόψεων με την αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με: i) τον κατάλογο των δυνητικών υποψήφιων συμπράξεων βάσει των άρθρων 185 και 187 ΣΛΕΕ οι οποίες θα καλύπτονται από (αρχικές) εκτιμήσεις επιπτώσεων, ii) τον κατάλογο των προσωρινών αποστολών που προσδιορίζονται από τα συμβούλια αποστολής και iii) τα αποτελέσματα του στρατηγικού σχεδίου πριν από την επίσημη έγκρισή του. Επίσης, θα παρουσιάζει και θα ανταλλάσσει έγγραφα που συνδέονται με τα προγράμματα εργασίας.»***

1. Το πρόγραμμα υλοποιείται υπό άμεση διαχείριση σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό ή υπό έμμεση διαχείριση με φορείς χρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού.
2. Το πρόγραμμα μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση σε έμμεσες δράσεις σε οποιαδήποτε από τις μορφές που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό, ιδίως επιχορηγήσεις, **οι οποίες αποτελούν την κύρια μορφή στήριξης του προγράμματος**. Μπορεί επίσης να παρέχει χρηματοδότηση **μέσω βραβείων, δημόσιων συμβάσεων και** χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων, **καθώς και μέσω στήριξης μετοχικού κεφαλαίου στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ**.
3. Οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό εφαρμόζονται στις έμμεσες δράσεις.
4. Οι βασικοί τύποι δράσεων βάσει του προγράμματος καθορίζονται στο **άρθρο 2**. Οι μορφές χρηματοδότησης, **όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2**, χρησιμοποιούνται με ευελιξία σε όλο το φάσμα των στόχων του προγράμματος, ενώ η χρήση τους καθορίζεται με βάση τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε στόχου.
5. Το πρόγραμμα στηρίζει επίσης άμεσες δράσεις που αναλαμβάνονται από το Κοινό Κέντρο Ερευνών. Εάν οι εν λόγω δράσεις συνεισφέρουν σε πρωτοβουλίες που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 185 ή του άρθρου 187 ΣΛΕΕ, η εν λόγω συνεισφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέρος της χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε αυτές τις πρωτοβουλίες.
6. Η υλοποίηση του ειδικού προγράμματος **και των ΚΓΚ του ΕΙΚΤ υποστηρίζεται από** διαφανή και στρατηγικό ▀ προγραμματισμό των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, **όπως ορίζεται στο ειδικό πρόγραμμα**, ιδίως για τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», **και καλύπτει επίσης συναφείς δραστηριότητες σε άλλους πυλώνες και στο μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας».**

Η Επιτροπή διασφαλίζει την έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και εκτεταμένες ανταλλαγές με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που συμπληρώνονται από διαβούλευση με τους συμφεροντούχους και το ευρύ κοινό.

Ο στρατηγικός προγραμματισμός διασφαλίζει την εναρμόνιση με άλλα σχετικά ενωσιακά προγράμματα και την ευθυγράμμιση με τις ενωσιακές προτεραιότητες και δεσμεύσεις, και αυξάνει τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειες με τα χρηματοδοτικά προγράμματα και τις προτεραιότητες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν τον ΕΧΕ. Οι τομείς για ενδεχόμενες αποστολές και οι τομείς για ενδεχόμενες θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις καθορίζονται στο παράρτημα Va.

6α. *Κατά περίπτωση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχύτερη πρόσβαση των μικρών συνεργατικών κοινοπραξιών σε κονδύλια, μπορεί να προταθεί μια ταχεία διαδικασία έρευνας και καινοτομίας (FTRI) στο πλαίσιο ορισμένων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που προορίζονται για την επιλογή δράσεων έρευνας και/ή καινοτομίας στον πλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» και στο μέρος του προγράμματος-πλαισίου που αφορά το μέσο Pathfinder του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας.*

Μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας FTRI έχει τα ακόλουθα σωρευτικά χαρακτηριστικά:

- *προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από τη βάση στην κορυφή*
- *συντομότερο χρονικό διάστημα έως την έγκριση της επιχορήγησης, το οποίο δεν υπερβαίνει τους 6 μήνες·*
- *στήριξη που παρέχεται μόνο σε μικρές συνεργατικές κοινοπραξίες οι οποίες απαρτίζονται από 6, κατ' ανώτατο όριο, διαφορετικές και ανεξάρτητες επιλέξιμες νομικές οντότητες·*
- *μέγιστη χρηματοδοτική στήριξη ανά κοινοπραξία που δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκατομμύρια EUR.*

Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που ακολουθούν τη διαδικασία FTRI προσδιορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας.

7. Οι δραστηριότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» υλοποιούνται **■** μέσω *ανοικτών και ανταγωνιστικών* προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, *μεταξύ άλλων* στο πλαίσιο αποστολών και ευρωπαϊκών συμπράξεων, **εκτός από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 39 για τα βραβεία.**

Άρθρο 6α

Αρχές του προγράμματος

1. *Οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας οι οποίες διεξάγονται στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και στο πλαίσιο του EIKT εστιάζουν αποκλειστικά σε εφαρμογές μη στρατιωτικού χαρακτήρα. Δεν επιτρέπονται οι μεταφορές πιστώσεων μεταξύ του ποσού το οποίο διατίθεται για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) και για το EIKT και του ποσού το οποίο*

διατίθεται για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), και αποφεύγονται οι περιττές επικαλύψεις των δύο προγραμμάτων.

2. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» διασφαλίζει την πολυεπιστημονική προσέγγιση και προβλέπει, όπου αρμόζει, την ολοκλήρωση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών σε όλες τις ομάδες και δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος, μεταξύ άλλων και στις ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων σε θέματα κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.
3. Τα συνεργατικά μέρη του προγράμματος διασφαλίζουν την ισορροπία μεταξύ χαμηλότερων και υψηλότερων ΕΤΕ και έτσι καλύπτουν το σύνολο της αλυσίδας αξίας.
- 3α. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την αποτελεσματική προώθηση και ενσωμάτωση της συνεργασίας με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανώσεις και πρωτοβουλίες με βάση τα αμοιβαία οφέλη, τα ενωσιακά συμφέροντα, τις διεθνείς δεσμεύσεις και, κατά περίπτωση, την αμοιβαιότητα.
4. Το πρόγραμμα βοηθά τις χώρες της διεύρυνσης ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και να προωθηθεί η ευρεία γεωγραφική κάλυψη όσον αφορά συνεργατικά έργα, μεταξύ άλλων με τη διάδοση της επιστημονικής αριστείας, την ενίσχυση των νέων συνεργατικών δεσμών, την τόνωση της κυκλοφορίας εγκεφάλων, καθώς και με την εφαρμογή του άρθρου 20 παράγραφος 3 και του άρθρου 45 παράγραφος 4. Οι προσπάθειες αυτές αντανακλώνται σε ανάλογα μέτρα από τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τον ορισμό ελκυστικών αμοιβών για τους ερευνητές, με στήριξη από ενωσιακά, εθνικά και περιφερειακά κονδύλια. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη γεωγραφική ισορροπία, ανάλογα με την κατάσταση στον οικείο τομέα έρευνας και καινοτομίας, σε ομάδες αξιολόγησης και σε όργανα όπως συμβούλια και ομάδες εμπειρογνομόνων, χωρίς να υπονομούνται τα κριτήρια αριστείας.
5. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους, καθώς και τη συνεκτίμηση και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της έρευνας και της καινοτομίας, και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των αιτιών της έλλειψης ισότητας μεταξύ των φύλων. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην εξασφάλιση της κατά το δυνατόν ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε ομάδες αξιολόγησης και σε άλλους συναφείς συμβουλευτικούς φορείς, όπως συμβούλια και ομάδες εμπειρογνομόνων.
- 5α. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» υλοποιείται σε συνέργεια με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, ενώ επιδιώκεται παράλληλα η μέγιστη διοικητική απλούστευση. Στο παράρτημα IV παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος συνεργειών με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης.
- 5β. Το πρόγραμμα συνεισφέρει στην αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην E&K

στα κράτη μέλη, ώστε να συμβάλει με τον τρόπο αυτόν στην επίτευξη συνολικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη που θα αντιστοιχούν στο 3% τουλάχιστον του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ) της Ένωσης.

6. *Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, η Επιτροπή αποσκοπεί στη συνεχή διοικητική απλούστευση και μείωση του φόρτου για τους αιτούντες και τους δικαιούχους.*
7. *Στο πλαίσιο του γενικού στόχου της Ένωσης για την ενσωμάτωση των δράσεων για το κλίμα στις τομεακές πολιτικές και τα ταμεία της ΕΕ, οι δράσεις στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος αφιερώνουν τουλάχιστον το 35 % των δαπανών σε στόχους σχετικούς με το κλίμα, κατά περίπτωση. Η διάσταση του κλίματος ενσωματώνεται επαρκώς στο περιεχόμενο της έρευνας και της καινοτομίας.*
8. *Το πρόγραμμα προωθεί τη συνδημιουργία και τον κοινό σχεδιασμό μέσω της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών.*
9. *Το πρόγραμμα εξασφαλίζει τη διαφάνεια και λογοδοσία της δημόσιας χρηματοδότησης σε έργα έρευνας και καινοτομίας και έτσι προασπίζει το δημόσιο συμφέρον.*
10. *Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος χρηματοδοτικός φορέας εξασφαλίζουν ότι παρέχονται σε όλους τους δυνητικούς συμμετέχοντες επαρκείς κατευθυντήριες γραμμές και πληροφορίες κατά τον χρόνο δημοσίευσης της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, ιδίως όσον αφορά την εφαρμοστέα πρότυπη συμφωνία επιχορήγησης.*

Άρθρο 7

Αποστολές

1. Οι αποστολές προγραμματίζονται υπό τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», επιτρέπεται όμως να επωφελούνται και από δράσεις που διεξάγονται στο πλαίσιο άλλων μερών του προγράμματος *καθώς και από συμπληρωματικές δράσεις που διεξάγονται δυνάμει άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων της Ένωσης. Οι αποστολές επιτρέπουν ανταγωνιστικές λύσεις με πανευρωπαϊκού επιπέδου προστιθέμενη αξία και αντίκτυπο.*
2. Οι αποστολές *καθορίζονται και* διεξάγονται σύμφωνα με τον κανονισμό και το ειδικό πρόγραμμα, διασφαλίζοντας την ενεργή και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και εκτενή διάλογο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. *Οι αποστολές και ο σκοπός, ο προϋπολογισμός, οι στόχοι, το πεδίο εφαρμογής, οι δείκτες και τα ορόσημά τους προσδιορίζονται στα στρατηγικά σχέδια E&K ή στα*

προγράμματα εργασίας, κατά περίπτωση. Η αξιολόγηση των προτάσεων στο πλαίσιο αποστολών πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 26.

2α. Κατά τα πρώτα τρία έτη του προγράμματος, προγραμματίζεται το 10 % κατ' ανώτατο όριο του ετήσιου προϋπολογισμού του πλυνά Η μέσω ειδικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για την εκτέλεση των αποστολών. Για την υπόλοιπη διάρκεια του προγράμματος, και μόνο μετά από θετική αξιολόγηση της διαδικασίας επιλογής και διαχείρισης των αποστολών, το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί. Η Επιτροπή κοινοποιεί το συνολικό δημοσιονομικό μερίδιο κάθε προγράμματος εργασίας που διατίθεται για τις αποστολές.

3. Οι αποστολές:

α) *χρησιμοποιούν τους ΣΒΑ ως πηγή για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή τους, και έχουν σαφές περιεχόμενο έρευνας και καινοτομίας, σαφή ενωσιακή προστιθέμενη αξία και συμβάλλουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων και των δεσμεύσεων της Ένωσης, καθώς και των στόχων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη, οι οποίοι καθορίζονται στο άρθρο 3·*

α α) καλύπτουν τομείς κοινής ευρωπαϊκής σημασίας, είναι περιεκτικές, ενθαρρύνουν την ευρεία και την ενεργό συμμετοχή διαφόρων κατηγοριών συμφεροντούχων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών και των τελικών χρηστών, και παρέχουν αποτελέσματα E&K τα οποία θα μπορούσαν να ωφελήσουν όλα τα κράτη μέλη·

β) *είναι φιλόδοξες, αποτελούν πηγή έμπνευσης και, ως εκ τούτου, έχουν μεγάλη σημασία και αντίκτυπο όσον αφορά την επιστήμη, την τεχνολογία, την κοινωνία, την οικονομία, το περιβάλλον ή τις πολιτικές·*

γ) *έχουν σαφή κατεύθυνση και σαφείς στόχους, και είναι στοχευμένες, μετρήσιμες, χρονικά προσδιορισμένες και έχουν σαφή προϋπολογισμό·*

δ) *επιλέγονται με διαφανή τρόπο και είναι εστιασμένες σε στόχους και δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας που χαρακτηρίζονται από φιλοδοξία και ρεαλισμό, βασίζονται στην αριστεία και οδηγούνται από τον αντίκτυπο·*

δ α) διαθέτουν το αναγκαίο πεδίο εφαρμογής, την κλίμακα και την κινητοποίηση των πόρων, και τη μόχλευση πρόσθετων δημόσιων και ιδιωτικών κονδυλίων που απαιτούνται για την επίτευξη των αποτελεσμάτων της αποστολής·

ε) *δίνουν ώθηση σε διεπιστημονικές ▣ δραστηριότητες (μεταξύ άλλων στον τομέα των*

κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών), συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων από ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας, ακόμη και χαμηλότερων επιπέδων

στ) είναι ανοικτές σε πολλαπλές προσεγγίσεις και λύσεις από τη βάση προς την κορυφή, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα οφέλη για τους ανθρώπους και την κοινωνία, και αναγνωρίζοντας τη σημασία των διαφόρων συνεισφορών για την επίτευξη αυτών των αποστολών.

στ α) *ωφελούνται με διαφανή τρόπο από συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης, καθώς και με εθνικά και, κατά περίπτωση, περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας.*

4. *Η Επιτροπή παρακολουθεί και αξιολογεί κάθε αποστολή σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 47 και το παράρτημα V του παρόντος κανονισμού, μεταξύ άλλων και την πρόοδο προς την επίτευξη βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, καλύπτοντας την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των αποστολών. Το αργότερο το 2030 θα πραγματοποιηθεί αξιολόγηση των πρώτων αποστολών στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», προτού ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με τη δημιουργία νέων αποστολών και τη συνέχιση, τον τερματισμό ή τον αναπροσανατολισμό των εν εξελίξει αποστολών. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής δημοσιοποιούνται και περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, την ανάλυση της διαδικασίας επιλογής τους καθώς και της διακυβέρνησης, του προϋπολογισμού, της εστίασης και της προόδου τους μέχρι τη στιγμή εκείνη.*

Άρθρο 7α

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας

1. *Η Επιτροπή συγκροτεί Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ), ως υπηρεσία μιας στάσης υπό κεντρική διαχείριση, για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του πολύωντα III «Καινοτόμος Ευρώπη» που συνδέονται με το ΕΣΚ. Το ΕΣΚ εστιάζει κυρίως στη ρηζικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, ιδίως με στόχο την καινοτομία που δημιουργεί αγορές, και στην παράλληλη στήριξη όλων των ειδών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της επαυξητικής καινοτομίας. Το ΕΣΚ λειτουργεί σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές: σαφής ενωσιακή προστιθέμενη αξία, αυτονομία, ικανότητα ανάληψης κινδύνου, αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και λογοδοσία.*
2. *Το ΕΣΚ είναι ανοικτό σε όλους τους τύπους φορέων καινοτομίας, από ιδιώτες μέχρι πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς και εταιρείες (ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, και σε εξαιρετικές περιπτώσεις μικρές εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης), και από μεμονωμένους δικαιούχους μέχρι πολυεπιστημονικές κοινοπραξίες. Τουλάχιστον το 70% του προϋπολογισμού του ΕΣΚ διατίθεται για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών*

επιχειρήσεων.

3. *Το διοικητικό συμβούλιο του ΕΣΚ και τα χαρακτηριστικά διαχείρισής του ορίζονται στην απόφαση (ΕΕ) ... [ειδικό πρόγραμμα] και τα παραρτήματά της.*

Άρθρο 8

Ευρωπαϊκές συμπράξεις

1. Ορισμένα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορούν να υλοποιούνται μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων. Η συμμετοχή της Ένωσης σε ευρωπαϊκές συμπράξεις μπορεί να λαμβάνει τις εξής μορφές:
- α) συμμετοχή σε συμπράξεις που συστήνονται με βάση μνημόνια συμφωνίας και/ή συμβατικές ρυθμίσεις μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 3, όπου προσδιορίζονται οι στόχοι της σύμπραξης, οι σχετικές δεσμεύσεις **όλων των εμπλεκόμενων μερών** για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, **καθώς και οι διαδικασίες για την υποβολή εκθέσεων**. Στις εν λόγω συμπράξεις προβλέπεται επίσης σειρά συμπληρωματικών δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που υλοποιούνται από τους εταίρους και από το πρόγραμμα (ευρωπαϊκές συμπράξεις κοινού προγραμματισμού):
 - β) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, **όπου προσδιορίζονται οι στόχοι, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, καθώς και τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν**, με βάση τη δέσμευση των εταίρων για χρηματοδοτικές συνεισφορές **και/ή** συνεισφορές σε είδος και την ενοποίηση των σχετικών δραστηριοτήτων των εταίρων μέσω δράσης συγχρηματοδότησης προγράμματος (συγχρηματοδοτούμενες ευρωπαϊκές συμπράξεις):
 - γ) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε προγράμματα έρευνας και καινοτομίας που αναλαμβάνονται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 185 ΣΛΕΕ ή από φορείς που συστήνονται δυνάμει του άρθρου 187 ΣΛΕΕ, όπως κοινές επιχειρήσεις, ή από κοινότητες γνώσης και καινοτομίας του ΕΙΚΤ σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΙΚΤ (θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις). Οι εν λόγω συμπράξεις εφαρμόζονται **μόνον όταν άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένων άλλων μορφών ευρωπαϊκών συμπράξεων, δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν τους στόχους ή δεν θα παρήγαγαν τις απαραίτητες προσδοκώμενες επιπτώσεις, και μόνον όταν αυτό δικαιολογείται**

από μακροπρόθεσμη προοπτική και υψηλό βαθμό ενοποίησης **■**. *Συμπράξεις σύμφωνα με το άρθρο 185 ΣΛΕΕ ή το άρθρο 187 ΣΛΕΕ εφαρμόζουν κεντρική διαχείριση όλων των χρηματοδοτικών συνεισφορών, εξαιρουμένων δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων. Σε περίπτωση κεντρικής οικονομικής διαχείρισης, οι συνεισφορές από συμμετέχον κράτος σε επίπεδο έργου καταβάλλονται με βάση τη χρηματοδότηση που ζητείται στο πλαίσιο προτάσεων από οντότητες οι οποίες είναι εγκατεστημένες στο συμμετέχον αυτό κράτος, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά από όλα τα οικεία συμμετέχοντα κράτη.*

Οι κανόνες για τέτοιες συμπράξεις προσδιορίζουν, μεταξύ άλλων, τους στόχους, τους βασικούς δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, καθώς και τις σχετικές δεσμεύσεις για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος των εταίρων.

2. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις:

- α) συστήνονται *για την αντιμετώπιση ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προκλήσεων μόνο* σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορούν να επιτύχουν τους στόχους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» αποτελεσματικότερα από την Ένωση μεμονωμένα *και σε σύγκριση με άλλες μορφές στήριξης του προγράμματος-πλαisiού. Τα μέρη αυτά έχουν κατάλληλο μερίδιο του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το μεγαλύτερο τμήμα του προϋπολογισμού στο πλαίσιο του πυλώνα II διατίθεται για δράσεις εκτός των ευρωπαϊκών συμπράξεων*
- β) τηρούν τις αρχές της προστιθέμενης αξίας της Ένωσης, της διαφάνειας, του ανοικτού χαρακτήρα, του αντίκτυπου *για την Ευρώπη και εντός αυτής, των ισχυρών αποτελεσμάτων μόχλευσης σε επαρκή κλίμακα*, των μακροπρόθεσμων *δεσμεύσεων* όλων των εμπλεκόμενων μερών, της ευελιξίας *στην εφαρμογή*, της συνοχής, του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας με πρωτοβουλίες σε ενωσιακό, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και, *κατά περίπτωση*, διεθνές επίπεδο *ή με άλλες συμπράξεις και αποστολές*
- γ) *έχουν σαφή προσέγγιση κύκλου ζωής*, είναι χρονικά προσδιορισμένες και προβλέπουν όρους για τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης βάσει του προγράμματος.

2.α. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του παρόντος κανονισμού προσδιορίζονται σε στρατηγικά σχέδια E&K προτού υλοποιηθούν σε προγράμματα εργασίας.

Στο παράρτημα III προβλέπονται οι διατάξεις και τα κριτήρια για την επιλογή, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων.

Άρθρο 8α

Επανεξέταση αποστολών και τομέων συμπράξεων

Το αργότερο ως το 2023, η Επιτροπή διενεργεί επανεξέταση του παραρτήματος V στο πλαίσιο της συνολικής παρακολούθησης του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των αποστολών και των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων βάσει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 187 ΣΛΕΕ, και υποβάλλει έκθεση επί των βασικών πορισμάτων στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 9

Προϋπολογισμός

1. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος-πλαisiού για την περίοδο 2021 – 2027 ανέρχεται σε **120 000 000 000 EUR σε τιμές 2018** για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α), στο οποίο προστίθεται το ποσό για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο β), όπως προβλέπεται στον κανονισμό για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας.
2. Η ενδεικτική κατανομή του ποσού της παραγράφου 1 πρώτη ημιπερίοδος έχει ως εξής:
 - α) **27,42 %** για τον πυλώνα I «Ανοικτή επιστήμη **αριστείας**» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
 - (1) **17,64 %** για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας,
 - (2) **7,23 %** για δράσεις «Marie Skłodowska-Curie»,
 - (3) **2,55 %** για ερευνητικές υποδομές,
 - β) **55,48 %** για τον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
 - (1) **8,16 %** για την ομάδα «Υγεία»,
 - (2) **2,50 %** για την ομάδα «Πολυδεκτική και **δημιουργική** κοινωνία»,
 - (2α) **2,00 %** για την ομάδα «**Ασφαλείς κοινωνίες**»,
 - (3) **15,94 %** για την ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία **και διάστημα**»,
 - (4) **15,84 %** για την ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»,

(5) **9,00 %** για την ομάδα «Τρόφιμα, φυσικοί πόροι **και γεωργία**»:

(6) **2,04 %** για τις μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕΡ),

γ) **12,71 %** για τον πυλώνα III «**Καινοτόμος Ευρώπη**» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:

(1) **8,71 %** για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (**ΕΣΚ**), συμπεριλαμβανομένου ποσοστού έως και **0,53 %** για ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,

(2) **4 %** για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ),

δ) **4,29 %** για το μέρος «Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», **με τις ακόλουθες συνιστώσες**:

(1) **4,0 0%** για «**εξάπλωση της αριστείας**» και **διεύρυνση της συμμετοχής σε ολόκληρη την Ένωση**,

(2) **0,39 %** για «**μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος E&K**».

3. Προκειμένου να αντιμετωπίζονται απρόβλεπτες καταστάσεις ή νέες εξελίξεις και ανάγκες, η Επιτροπή μπορεί, στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας προϋπολογισμού, να παρεκκλίνει από τα ποσά που καθορίζονται στην παράγραφο 2 έως 10 % κατ' ανώτατο όριο, **συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης των εισφορών από συνδεδεμένες χώρες**.

3γ. **Το 45 % του προϋπολογισμού της ομάδας «Πολυδεκτική και δημιουργική κοινωνία» στηρίζει την έρευνα στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ένωσης, περιλαμβάνει δε 300 εκατομμύρια ευρώ που προορίζονται για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού νέφους πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως ορίζεται στο παράρτημα I του ειδικού προγράμματος κατόπιν εκτίμησης επιπτώσεων που θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.**

3δ. **Ποσό τουλάχιστον 1 δισεκατομμυρίου ευρώ προορίζεται για την κβαντική έρευνα στο πλαίσιο του ομάδας «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα» στο πλαίσιο του πυλώνα II.**

4. Το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 **για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 3 στοιχείο α)** και **για το ΕΙΚΤ** μπορεί επίσης να καλύπτει δαπάνες για την προετοιμασία, την παρακολούθηση, τους ελέγχους, τους λογιστικούς ελέγχους, την αξιολόγηση, καθώς και άλλες δραστηριότητες και δαπάνες που απαιτούνται για τη διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, μεταξύ άλλων όλες τις διοικητικές δαπάνες, καθώς και την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος. **Οι διοικητικές δαπάνες που**

συνδέονται με τις έμμεσες δράσεις δεν υπερβαίνουν το 5 % του συνολικού ποσού του προγράμματος. Μπορεί επίσης να καλύπτει δαπάνες που αφορούν τις μελέτες, τις συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων, τις δράσεις ενημέρωσης και επικοινωνίας, στον βαθμό που σχετίζονται με τους στόχους του προγράμματος, καθώς και δαπάνες που συνδέονται με δίκτυα τεχνολογίας πληροφοριών με επίκεντρο την επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, τα εταιρικά εργαλεία τεχνολογίας πληροφοριών και τις λοιπές δαπάνες τεχνικής και διοικητικής συνδρομής που απαιτούνται για τη διαχείριση του προγράμματος.

5. Αν είναι απαραίτητο, μπορούν να εγγραφούν στον προϋπολογισμό πιστώσεις πέραν του 2027, με σκοπό την κάλυψη των δαπανών που προβλέπονται στην παράγραφο 4, ώστε να καταστεί εφικτή η διαχείριση δράσεων που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2027.
6. Οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις για δράσεις άνω του ενός οικονομικού έτους μπορούν να κατανέμονται σε ετήσιες δόσεις επί σειρά ετών.
7. Με την επιφύλαξη του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες για δράσεις που απορρέουν από έργα περιλαμβανόμενα στο πρώτο πρόγραμμα εργασίας θα είναι επιλέξιμες από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 10

Ανοικτή επιστήμη

1. ***Το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ανοικτή επιστήμη ως προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας, με βάση τη συνεργασία και τη διάδοση της γνώσης, ιδίως σύμφωνα με τα ακόλουθα στοιχεία:***

- ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις που απορρέουν από έρευνα χρηματοδοτούμενη βάσει του προγράμματος,

- ανοικτή πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών επιστημονικών δημοσιεύσεων.

Τα στοιχεία αυτά διασφαλίζονται σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού. Επίσης ευθυγραμμίζονται με την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου».

- 1a. ***Προωθείται και ενθαρρύνεται η αρχή της αμοιβαιότητας στην ανοικτή επιστήμη σε όλες τις συμφωνίες σύνδεσης και συνεργασίας με τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών***

που υπογράφονται από φορείς χρηματοδότησης επιφορτισμένους με την έμμεση διαχείριση του προγράμματος.

2. Εξασφαλίζεται υπεύθυνη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων σύμφωνα με τις αρχές FAIR, δηλαδή την «ευρεσιμότητα», την «προσβασιμότητα», τη «διαλειτουργικότητα» και τη «δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης». *Δίνεται επίσης προσοχή στη μακροπρόθεσμη διατήρηση των δεδομένων.*
3. *Προωθούνται και ενθαρρύνονται και άλλες πρακτικές ανοικτής επιστήμης* **■**, *μεταξύ άλλων προς όφελος των ΜΜΕ.*

Άρθρο 11

Συμπληρωματική, συνδυασμένη και σωρευτική χρηματοδότηση

1. *Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» υλοποιείται σε συνέργεια με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, ενώ επιδιώκεται παράλληλα η μέγιστη διοικητική απλούστευση. Στο παράρτημα IV παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος συνεργειών με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα. Σε κάθε συγχρηματοδοτούμενη δράση ΕΑΚ εφαρμόζεται ενιαίο σύνολο κανόνων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».*
2. *Η σφραγίδα αριστείας απονέμεται για όλα τα μέρη του προγράμματος.* Οι δράσεις στις οποίες χορηγείται πιστοποίηση σφραγίδας αριστείας ή οι οποίες πληρούν τα ακόλουθα σωρευτικά συγκριτικά κριτήρια:
 - α) έχουν αξιολογηθεί σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος·
 - β) συμμορφώνονται με τις ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων·
 - γ) δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων λόγω δημοσιονομικών περιορισμών,

επιτρέπεται να στηρίζονται από εθνικά ή περιφερειακά ταμεία, μεταξύ άλλων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ ή το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, σύμφωνα με το άρθρο [67] παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) XX [κανονισμός περί κοινών διατάξεων] και το άρθρο [8] του κανονισμού (ΕΕ) XX [χρηματοδότηση, διαχείριση και παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής], χωρίς να απαιτείται περαιτέρω αίτηση και αξιολόγηση και υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω δράσεις

συνάδουν με τους στόχους του οικείου προγράμματος. *Με εξαίρεση τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις*, εφαρμόζονται οι κανόνες του Ταμείου που παρέχει τη στήριξη.

2α. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) XX [... κανονισμός περί κοινών διατάξεων], η διαχειριστική αρχή δύναται, σε εθελοντική βάση, να ζητήσει τη μεταφορά μέρους των κονδυλίων της στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Οι μεταφερόμενοι πόροι διατίθενται σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Επιπλέον, η Επιτροπή διασφαλίζει ότι οι εν λόγω μεταφερόμενες πιστώσεις προορίζονται αποκλειστικά για προγράμματα και/ή έργα που θα υλοποιηθούν στο κράτος μέλος ή στην περιφέρεια, κατά περίπτωση, από την οποία προέρχονται.

2β. Με προηγούμενη έγκριση των αιτούντων, η Επιτροπή περιλαμβάνει τα κονδύλια που αναφέρονται στο παρόν άρθρο στο σύστημα πληροφόρησης για τα επιλεγμένα σχέδια, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών και να μπορούν οι χρηματοδοτικές αρχές να χρηματοδοτούν τις επιλεγμένες δράσεις.

Δράση που έχει λάβει χρηματοδοτική συνεισφορά από άλλο πρόγραμμα της Ένωσης μπορεί επίσης να λάβει χρηματοδοτική συνεισφορά από το πρόγραμμα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες.

Άρθρο 12

Τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα

1. Το πρόγραμμα είναι ανοικτό στη σύνδεση με τις ακόλουθες τρίτες χώρες:

- α) τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) τα οποία είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στη συμφωνία για τον ΕΟΧ·
- β) υπό προσχώρηση χώρες, υποψήφιες χώρες και δυνάμει υποψήφιες χώρες ή οντότητες, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που προβλέπονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες, και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που προβλέπονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
- γ) τις χώρες που καλύπτονται από την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που καθορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες, και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που καθορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
- δ) τρίτες χώρες και εδάφη που πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:
- i. διαθέτουν ικανοποιητικές ικανότητες στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία·
 - ii. είναι προσηλωμένες σε μια οικονομία ανοιχτής αγοράς που βασίζεται σε κανόνες, μεταξύ άλλων στη δίκαιη και ισότιμη διαχείριση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας **και στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, και πλαισιώνεται από δημοκρατικούς θεσμούς·

iii. προωθούν ενεργά πολιτικές για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών.

Η **πλήρης ή μερική** σύνδεση με το πρόγραμμα για κάθε τρίτη χώρα που αναφέρεται στο στοιχείο δ) **βασίζεται σε αξιολόγηση των οφελών που προκύπτουν για την Ένωση.**

Ειδικότερα, συνάδει με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε ειδική συμφωνία η οποία καλύπτει τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε κάθε πρόγραμμα της Ένωσης, υπό τον όρο ότι η συμφωνία:

- διασφαλίζει δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συνεισφορών και των οφελών της τρίτης χώρας που συμμετέχει στα προγράμματα της Ένωσης·
- **παρέχει το δικαίωμα συντονισμού μιας δράσης στο πλαίσιο του προγράμματος, υπό την προϋπόθεση ότι ωφελεί την Ένωση και ότι διασφαλίζεται η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης·**
- καθορίζει τους όρους συμμετοχής **στο πρόγραμμα**, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού των χρηματοδοτικών συνεισφορών στα επιμέρους (**υπο**)προγράμματα και τα διοικητικά τους έξοδα. Οι συνεισφορές αυτές αποτελούν έσοδα για ειδικό προορισμό σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού·

- δεν παρέχει στην τρίτη χώρα εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα·
- εγγυάται το δικαίωμα της Ένωσης να διασφαλίζει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και να προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντα *της Ένωσης*.

2. Στο πεδίο σύνδεσης κάθε τρίτης χώρας με το πρόγραμμα συνυπολογίζεται ο στόχος της επίτευξης οικονομικής ανάπτυξης στην Ένωση μέσω της καινοτομίας *και της αποφυγής της διαφυγής εγκεφάλων από την Ένωση*. Αντιστοίχως, μέρη του προγράμματος *με μοναδικό δικαιούχο, ιδίως τα αφιερωμένα σε ιδιωτικές οντότητες*, μπορούν να μην συμπεριλαμβάνονται στη συμφωνία σύνδεσης συγκεκριμένης χώρας, εξαιρουμένων των μελών του ΕΟΧ, των υπό προσχώρηση χωρών, υποψήφιων χωρών και δυνάμει υποψήφιων χωρών ή οντοτήτων.
3. Κατά περίπτωση, στη συμφωνία σύνδεσης προβλέπεται *και επιδιώκεται η αμοιβαία* συμμετοχή νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες στην Ένωση σε ισοδύναμα προγράμματα συνδεδεμένων χωρών σύμφωνα με τους οικείους προβλεπόμενους όρους.
4. Οι όροι *της συμφωνίας σύνδεσης* για τον καθορισμό του ύψους της χρηματοδοτικής συνεισφοράς εξασφαλίζουν την αυτόματη διόρθωση, *κάθε δύο έτη*, τυχόν **■** ανισορροπιών σε σύγκριση με το ποσό που λαμβάνουν μέσω της συμμετοχής στο πρόγραμμα οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες στη συνδεδεμένη χώρα, λαμβανομένων υπόψη των δαπανών διαχείρισης, εκτέλεσης και λειτουργίας του προγράμματος.

4α. **Οι συνεισφορές όλων των συνδεδεμένων χωρών περιλαμβάνονται στα σχετικά μέρη του προγράμματος υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η κατανομή των πιστώσεων του προϋπολογισμού των μερών αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, κατά την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού, έκθεση σχετικά με τον συνολικό προϋπολογισμό κάθε μέρους του προγράμματος, όπου προσδιορίζει κάθε μία από τις συνδεδεμένες χώρες, τις επιμέρους συνεισφορές και το δημοσιονομικό τους ισοζύγιο.**

ΤΙΤΛΟΣ II

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 13

Φορείς χρηματοδότησης και άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ

1. Οι φορείς χρηματοδότησης δύνανται να παρεκκλίνουν από τους κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο, **εξαιρουμένων των άρθρων 14, 15 και 16, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και** μόνον εάν αυτό προβλέπεται στη βασική πράξη για τη σύσταση του φορέα χρηματοδότησης ή την ανάθεση καθηκόντων εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε αυτόν, ή, στην περίπτωση των φορέων χρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) περιπτώσεις ii), iii) ή ν) του δημοσιονομικού κανονισμού, εάν αυτό προβλέπεται στη συμφωνία συνεισφοράς και επιβάλλεται από τις ειδικές τους λειτουργικές ανάγκες ή τον χαρακτήρα της δράσης.
2. Οι κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο δεν εφαρμόζονται στις άμεσες δράσεις που αναλαμβάνονται από το ΚΚΕρ.

Άρθρο 14

Επιλέξιμες δράσεις και δεοντολογικές αρχές

1. Με την επιφύλαξη της **παραγράφου 2** του παρόντος άρθρου, μόνον οι δράσεις που υλοποιούν τους στόχους του άρθρου 3 είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

Δεν χρηματοδοτούνται τα ακόλουθα ερευνητικά πεδία:

- α) δραστηριότητες με αντικείμενο την κλωνοποίηση του ανθρώπου για αναπαραγωγικούς σκοπούς·
- β) δραστηριότητες με στόχο την τροποποίηση της γενετικής κληρονομιάς των ανθρώπινων όντων, οι οποίες ενδέχεται να καταστήσουν κληρονομικές τις εν λόγω τροποποιήσεις²⁶.

γ) δραστηριότητες που αποβλέπουν στη δημιουργία ανθρώπινων εμβρύων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς ή για τον σκοπό της εξασφάλισης βλαστοκυττάρων, μεταξύ άλλων μέσω μεταφοράς πυρήνων σωματικών κυττάρων.

2. Η έρευνα σε ανθρώπινα ενήλικα και εμβρυικά βλαστοκύτταρα μπορεί να χρηματοδοτείται αναλόγως του περιεχομένου της επιστημονικής πρότασης και του νομικού πλαισίου των συμμετεχόντων κρατών μελών. Καμία χρηματοδότηση, **ούτε εντός ούτε εκτός ΕΕ**, δεν χορηγείται για ερευνητικές δραστηριότητες που απαγορεύονται σε όλα τα κράτη μέλη. Καμία δραστηριότητα δεν χρηματοδοτείται σε ένα κράτος μέλος εάν αυτή έχει απαγορευθεί.

Άρθρο 15

Δεοντολογία²⁷

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος συμμορφώνονται με τις αρχές δεοντολογίας και τη σχετική εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καθώς και των συμπληρωματικών πρωτοκόλλων της.

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην αρχή της αναλογικότητας, στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα του ατόμου, στο δικαίωμα της μη εισαγωγής διακρίσεων, στην ανάγκη διασφάλισης **της προστασίας του περιβάλλοντος και** υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

2. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση υποβάλλουν:

²⁶ Η έρευνα με αντικείμενο τη θεραπεία του καρκίνου των γονάδων μπορεί να χρηματοδοτείται.

²⁷ **Με την επιφύλαξη της τελικής νομικής πράξης, η Επιτροπή θα εκδώσει δήλωση για την έρευνα με αντικείμενο τα ανθρώπινα εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, όπως στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» (δήλωση 2013 / C 373/02).**

- α) αυτοαξιολόγηση δεοντολογίας στην οποία προσδιορίζονται και περιγράφονται λεπτομερώς όλα τα προβλέψιμα δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τον στόχο, την υλοποίηση και τις πιθανές επιπτώσεις των προς χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, καθώς και επιβεβαίωση συμμόρφωσης με την παράγραφο 1 συνοδευόμενη από περιγραφή του τρόπου με τον οποίο αυτή θα διασφαλίζεται·
- β) επιβεβαίωση συμμόρφωσης των δραστηριοτήτων με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των Ακαδημιών Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (All European Academies) και επιβεβαίωση ότι δεν θα διενεργηθεί καμία δραστηριότητα που αποκλείεται από χρηματοδότηση·
- γ) για δραστηριότητες που διενεργούνται εκτός της Ένωσης, επιβεβαίωση ότι οι εν λόγω δραστηριότητες θα επιτρέπονταν σε κράτος μέλος· και
- δ) για δραστηριότητες στις οποίες χρησιμοποιούνται ανθρώπινα εμβρυικά βλαστοκύτταρα, εφόσον απαιτείται, λεπτομερή στοιχεία για τα μέτρα αδειοδότησης και ελέγχου που θα ληφθούν από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών, καθώς και λεπτομερή στοιχεία των δεοντολογικών εγκρίσεων που θα χορηγηθούν πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.
3. Οι προτάσεις ελέγχονται συστηματικά με σκοπό τον εντοπισμό δράσεων που εγείρουν πολύπλοκα ή σοβαρά δεοντολογικά ζητήματα και την υποβολή τους σε αξιολόγηση δεοντολογίας. Η αξιολόγηση δεοντολογίας διενεργείται από την Επιτροπή, εκτός εάν έχει ανατεθεί στον φορέα χρηματοδότησης. Για δράσεις που αφορούν τη χρήση ανθρώπινων εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων ή ανθρώπινων εμβρύων, είναι υποχρεωτική η διενέργεια αξιολόγησης δεοντολογίας. Οι έλεγχοι και οι αξιολογήσεις δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας. Η Επιτροπή και οι φορείς χρηματοδότησης διασφαλίζουν **■** τη διαφάνεια των διαδικασιών δεοντολογίας **με την επιφύλαξη του απόρρητου χαρακτήρα του περιεχομένου της διαδικασίας.**
4. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση μεριμνούν ώστε να αποκτήσουν όλες τις εγκρίσεις ή το λοιπά υποχρεωτικά έγγραφα από τις αρμόδιες εθνικές και τοπικές επιτροπές δεοντολογίας ή άλλους φορείς, όπως αρχές προστασίας δεδομένων, πριν από την έναρξη των σχετικών δραστηριοτήτων. Τα εν λόγω έγγραφα φυλάσσονται σε αρχείο και διαβιβάζονται στην Επιτροπή ή στον φορέα χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος.
5. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται από την Επιτροπή ή τον φορέα χρηματοδότησης. Σε περίπτωση σοβαρών ή πολύπλοκων δεοντολογικών ζητημάτων, οι έλεγχοι

διενεργούνται από την Επιτροπή, εκτός εάν έχουν ανατεθεί στον φορέα χρηματοδότησης.

Οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας.

6. Οι δράσεις που **δεν πληρούν τις δεοντολογικές απαιτήσεις των παραγράφων 1 έως 4 και επομένως** δεν είναι δεοντολογικά αποδεκτές απορρίπτονται ή διακόπτονται, **ως εκ τούτου, μόλις εξακριβωθεί ότι είναι δεοντολογικά απαράδεκτες.**

Άρθρο 16

Ασφάλεια

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται βάσει του προγράμματος τηρούν τους εφαρμοστέους κανόνες ασφάλειας και, συγκεκριμένα, τους κανόνες για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών από την άνευ αδείας κοινολόγηση, και συμμορφώνονται με κάθε συναφή εθνική και ενωσιακή νομική διάταξη. Στην περίπτωση έρευνας που διεξάγεται εκτός της Ένωσης και χρησιμοποιεί και/ή παράγει διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται, πέραν της συμμόρφωσης με τις προαναφερόμενες απαιτήσεις, η σύναψη συμφωνίας περί ασφάλειας μεταξύ της Ένωσης και της τρίτης χώρας στην οποία διεξάγεται η έρευνα.
2. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι προτάσεις περιλαμβάνουν αυτοαξιολόγηση ασφάλειας στην οποία επισημαίνονται τυχόν ζητήματα ασφάλειας και περιγράφεται λεπτομερώς ο τρόπος αντιμετώπισής τους με στόχο τη συμμόρφωση με τη συναφή εθνική και ενωσιακή νομοθεσία.
3. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης διεξάγει αναλυτικό έλεγχο ασφάλειας για προτάσεις που εγείρουν ζητήματα ασφάλειας.
4. Κατά περίπτωση, οι δράσεις συμμορφώνονται με την απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 και τους κανόνες εφαρμογής της.
5. Οι οντότητες που συμμετέχουν στη δράση μεριμνούν ώστε οι διαβαθμισμένες πληροφορίες που χρησιμοποιούνται και/ή παράγονται από τη δράση να προστατεύονται από την άνευ αδείας κοινολόγηση. Παρέχουν αποδεικτικό εξουσιοδότησης ασφαλείας προσωπικού και/ή φορέα από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ασφαλείας πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.
6. Εάν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες πρέπει να χειρίζονται διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται η δέουσα εξουσιοδότηση ασφαλείας πριν από τον διορισμό των εν λόγω εμπειρογνομόνων.
7. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να διενεργεί ελέγχους ασφαλείας.

Οι δράσεις που δεν τηρούν τους κανόνες ασφάλειας *σύμφωνα με το παρόν άρθρο* μπορούν να απορριφθούν ή να διακοπούν ανά πάσα στιγμή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Επιχορηγήσεις

Άρθρο 17

Επιχορηγήσεις

Η χορήγηση και η διαχείριση των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο VIII του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.

Άρθρο 18

Επιλέξιμες οντότητες για συμμετοχή

1. Κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τύπου εγκατάστασής της, **μεταξύ άλλων και νομικές οντότητες από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες**, ή διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συμμετέχουν σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού καθώς και όλες οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας ή στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων.
2. Οι οντότητες αποτελούν μέλος κοινοπραξίας στην οποία συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις ανεξάρτητες νομικές οντότητες, η καθεμία εκ των οποίων είναι εγκαταστημένη σε διαφορετικό κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα, και τουλάχιστον μία εκ των οποίων είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος, εκτός εάν:
 - α) το πρόγραμμα εργασίας προβλέπει διαφορετικά, εφόσον αιτιολογείται **δεόντως**.
3. Οι δράσεις έρευνας αιχμής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ), οι δράσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ), οι δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας ή οι δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος μπορούν να υλοποιούνται από μία ή περισσότερες νομικές οντότητες, μία εκ των οποίων πρέπει να είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα, **βάσει συμφωνίας που συνάπτεται σύμφωνα με το άρθρο 12**.
4. Οι δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να υλοποιούνται από μία ή περισσότερες νομικές οντότητες οι οποίες μπορούν να είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος **ή** συνδεδεμένη χώρα ή σε **άλλη τρίτη χώρα**.
5. Για δράσεις που αφορούν στρατηγικούς πόρους, συμφέροντα, την αυτονομία ή την ασφάλεια της

Ένωσης, στο πρόγραμμα εργασίας μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής μόνο σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη ή σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες ή άλλες τρίτες χώρες, πέραν των νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη.

6. **Κατά περίπτωση και όταν αιτιολογείται δεόντως**, μπορούν να προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασίας κριτήρια επιλεξιμότητας πέραν αυτών που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3, 4, και 5, ανάλογα με τις ειδικές απαιτήσεις πολιτικής ή τον χαρακτήρα και τους στόχους της δράσης, όπως, για παράδειγμα, ο αριθμός των νομικών οντοτήτων, ο τύπος της νομικής οντότητας και ο τόπος εγκατάστασης.
7. Για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου **II**, η συμμετοχή περιορίζεται σε μία μόνο νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με τη διαχειριστική αρχή και προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασίας.
8. Εφόσον αναφέρεται στο πρόγραμμα εργασίας, το **ΚΚΕρ** δύναται να συμμετέχει σε δράσεις.
9. Το **ΚΚΕρ**, διεθνείς οργανισμοί ευρωπαϊκής έρευνας και νομικές οντότητες που έχουν συσταθεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνα στα οποία είναι εγκατεστημένες άλλες νομικές οντότητες που συμμετέχουν στη δράση.
10. Για τις δράσεις έρευνας αιχμής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ΕΣΕ), τις δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας **και όταν προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασίας**, οι διεθνείς οργανισμοί με έδρα σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένοι στο εν λόγω κράτος μέλος ή την εν λόγω συνδεδεμένη χώρα.

Για άλλα μέρη του προγράμματος, θεωρείται ότι διεθνείς οργανισμοί, εκτός των διεθνών οργανισμών ευρωπαϊκής έρευνας, είναι εγκατεστημένοι σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα.

Άρθρο 19

Οντότητες επιλέξιμες για χρηματοδότηση

1. Οι οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση, εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα, **όπως αναφέρεται στο άρθρο 12.**

Για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου **II** παράγραφος **3**, μόνο νομικές οντότητες εγκατεστημένες στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα προαναφερόμενα ποσά.

1β. Χώρες χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων και, κατ' εξαίρεση, άλλες μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες θα μπορούσαν να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν:

α) η τρίτη χώρα ορίζεται στο πρόγραμμα εργασίας και

β) η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης θεωρεί ότι η συμμετοχή της τρίτης χώρας είναι αναγκαία για την υλοποίηση της δράσης·

2. Οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε άλλη μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα θα πρέπει να αναλαμβάνουν το κόστος της συμμετοχής τους. Μπορούν να συνάπτονται συμφωνίες E&A ανάμεσα στις μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες και στην Ένωση όποτε κρίνεται χρήσιμο, και μπορεί να θεσπιστεί μηχανισμός συγχρηματοδότησης παρόμοιος με εκείνους που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020». Οι εν λόγω χώρες διασφαλίζουν την αμοιβαία πρόσβαση νομικών οντοτήτων της Ένωσης στα προγράμματα χρηματοδότησης EAK των εν λόγω χωρών, καθώς και την αμοιβαιότητα όσον αφορά την ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικά αποτελέσματα και δεδομένα και σε δίκαιους και ισότιμους όρους για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

■

■

3. Συνδεδεμένες οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα ■ .

3α. Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο όπου προσδιορίζει, για κάθε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα, το ποσό των χρηματοδοτικών συνεισφορών της Ένωσης που παρέχονται στις συμμετέχουσες οντότητες και το ποσό των χρηματοδοτικών συνεισφορών που παρέχονται από την ίδια χώρα σε οντότητες της Ένωσης οι οποίες συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους.

Άρθρο 20

Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

1. ■ Το περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για όλες τις δράσεις περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα εργασίας.

■

■

3. Εφόσον απαιτείται για την επίτευξη των στόχων τους, οι προσκλήσεις μπορούν, *σε εξαιρετικές περιπτώσεις*, να περιορίζονται στην ανάπτυξη επιπλέον δραστηριοτήτων ή στην προσθήκη επιπλέον εταίρων σε υφιστάμενες δράσεις. *Επιπλέον, μπορεί στο πρόγραμμα εργασίας να προβλέπεται η δυνατότητα προσχώρησης νομικών οντοτήτων από κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις στην E&K σε ήδη επιλεγμένες συνεργατικές δράσεις E&K, με τη συγκατάθεση της αντίστοιχης κοινοπραξίας και υπό τον όρο ότι οι νομικές οντότητες από τα εν λόγω κράτη μέλη δεν συμμετέχουν ήδη.*
4. Δεν απαιτείται πρόσκληση υποβολής προτάσεων για δράσεις συντονισμού και στήριξης ή για δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος οι οποίες:
- α) πρόκειται να υλοποιηθούν από το **ΚΚΕρ** ή νομικές οντότητες που ορίζεται στο πρόγραμμα εργασίας και
 - β) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, *σύμφωνα με το άρθρο 195 στοιχείο ε) του δημοσιονομικού κανονισμού.*
5. Στο πρόγραμμα εργασίας καθορίζονται προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στις οποίες θα χορηγηθούν «σφραγίδες αριστείας». Οι πληροφορίες σχετικά με την αίτηση και την αξιολόγηση επιτρέπεται να κοινοποιούνται σε ενδιαφερόμενες αρχές χρηματοδότησης, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τον αιτούντα, με την επιφύλαξη σύναψης συμφωνιών περί τήρησης του απορρήτου.

Άρθρο 21

Κοινές προσκλήσεις

Η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να προκηρύσσει κοινή πρόσκληση υποβολής προτάσεων με:

- α) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
- β) διεθνείς οργανισμούς·
- γ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.

Σε περίπτωση κοινής πρόσκλησης, *οι αιτούντες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 18 του παρόντος κανονισμού, και* θεσπίζονται κοινές διαδικασίες για την επιλογή και την αξιολόγηση των προτάσεων. Οι διαδικασίες περιλαμβάνουν ισόρροπη ομάδα εμπειρογνομόνων οι οποίοι διορίζονται από κάθε μέρος.

Σύναψη προεμπορικών συμβάσεων και σύναψη συμβάσεων καινοτόμων λύσεων

1. Οι δράσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ή να έχουν ως πρωταρχικό τους στόχο τη σύναψη προεμπορικών συμβάσεων ή τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων προς υλοποίηση από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς όπως ορίζονται στις οδηγίες 2014/24/ΕΕ²⁸, 2014/25/ΕΕ²⁹ και 2009/81/ΕΚ³⁰.
2. Οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων:
 - α) συμμορφώνονται με τις αρχές της διαφάνειας, της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της αναλογικότητας και με τους κανόνες ανταγωνισμού·
 - β) στην περίπτωση προεμπορικών συμβάσεων, **κατά περίπτωση και με την επιφύλαξη των αρχών που αναγράφονται στο στοιχείο α), μπορεί να χρησιμοποιηθεί απλουστευμένη και/ή ταχεία διαδικασία, και** μπορούν να προβλέπουν ειδικούς όρους, όπως ο περιορισμός του τύπου εκτέλεσης των παρεχόμενων δραστηριοτήτων στην επικράτεια των κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών·
 - γ) μπορούν να επιτρέπουν την ανάθεση πολλών συμβάσεων στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας («πολυπορισμός»)· και
 - δ) προβλέπουν την ανάθεση των συμβάσεων στην/στις πλέον οικονομικά συμφέρουσα/-ες προσφορά/-ές, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων.
3. Ο ανάδοχος που παράγει αποτελέσματα σε προεμπορική σύμβαση είναι κύριος τουλάχιστον των συνδεδεμένων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι αναθέτουσες αρχές απολαύουν τουλάχιστον δικαιωμάτων ατελούς πρόσβασης στα αποτελέσματα για ίδια χρήση και του

²⁸ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65).

²⁹ Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243).

³⁰ Οδηγία 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας καθώς και την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 216 της 20.8.2009, σ. 76).

δικαιώματος να παραχωρούν, ή να απαιτούν από τους συμμετέχοντες αναδόχους να παραχωρούν, μη αποκλειστικές άδειες σε τρίτα μέρη με σκοπό την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, υπό δίκαιους και εύλογους όρους, χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας. Εάν ανάδοχος δεν εκμεταλλευτεί εμπορικώς τα αποτελέσματα εντός καθοριζόμενου στη σύμβαση χρονικού διαστήματος μετά τη σύναψη προεμπορικής σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτήσουν από τον ανάδοχο, **αφότου τον συμβουλευτούν όσον αφορά τους λόγους για τη μη εκμετάλλευση**, να μεταβιβάσει τυχόν κυριότητα των αποτελεσμάτων στις αναθέτουσες αρχές.



Άρθρο 24

Χρηματοοικονομική ικανότητα των αιτούντων

1. **Πέραν των εξαιρέσεων που προβλέπει το άρθρο 198 παράγραφος 5** του δημοσιονομικού κανονισμού, επαληθεύεται μόνο η χρηματοοικονομική ικανότητα του συντονιστή και μόνον εάν η αιτούμενη επιχορήγηση της Ένωσης για τη δράση είναι ίση ή μεγαλύτερη των 500 000 EUR.
2. Ωστόσο, αν συντρέχουν λόγοι αμφισβήτησης της χρηματοοικονομικής ικανότητας ή αν συντρέχει υψηλότερος κίνδυνος λόγω της συμμετοχής σε πάνω από μία εν εξελίξει δράσεις χρηματοδοτούμενες από προγράμματα έρευνας και καινοτομίας της Ένωσης, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότης επαληθεύει επίσης την χρηματοοικονομική ικανότητα των λοιπών αιτούντων ή των συντονιστών κάτω του κατώτατου ορίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1.
3. Εάν άλλη νομική οντότητα είναι διαρθρωτικός εγγυητής της χρηματοοικονομικής ικανότητας, επαληθεύεται η χρηματοοικονομική ικανότητα της εν λόγω οντότητας.
4. Σε περίπτωση περιορισμένης χρηματοοικονομικής ικανότητας, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να επιβάλλει ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή του αιτούντος την υποβολή δήλωσης από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης από συνδεόμενη οντότητα.
5. Η συνεισφορά σε μηχανισμό αλληλασφάλισης που προβλέπεται στο άρθρο 33 θεωρείται επαρκής εγγύηση δυνάμει του άρθρου 152 του δημοσιονομικού κανονισμού. Καμία συμπληρωματική εγγύηση ή ασφάλεια δεν μπορεί να γίνει δεκτή από τους δικαιούχους, ούτε να τους επιβληθεί.

Άρθρο 25

Κριτήρια χορήγησης και επιλογή

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια χορήγησης:

- α) αριστεία,
 - β) επιπτώσεις,
 - γ) ποιότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης.
2. Το κριτήριο της παραγράφου 1 στοιχείο α) είναι το μόνο που εφαρμόζεται σε προτάσεις για δράσεις έρευνας αιχμής του ΕΣΕ.
3. Το πρόγραμμα εργασίας καθορίζει περαιτέρω λεπτομέρειες για την εφαρμογή των κριτηρίων χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, *μεταξύ άλλων και τυχόν συντελεστές στάθμισης, κατώτατα όρια, και κανόνες για την αντιμετώπιση ex aequo προτάσεων, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων. Οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των ex aequo προτάσεων μπορούν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα κριτήρια: ΜΜΕ, φύλο, γεωγραφική ποικιλότητα.*
- 3α. *Η Επιτροπή και άλλοι φορείς χρηματοδότησης λαμβάνουν υπόψη τη δυνατότητα διαδικασίας υποβολής σε δύο στάδια και, όπου αρμόζει, το ενδεχόμενο αξιολόγησης ανωνυμοποιημένων προτάσεων κατά το πρώτο στάδιο της αξιολόγησης βάσει ενός ή περισσότερων από τα κριτήρια χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1.*

Άρθρο 26

Αξιολόγηση

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται από την επιτροπή αξιολόγησης, η οποία ■ απαρτίζεται ■ από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα εργασίας που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να απαρτίζεται εν μέρει ή, στην περίπτωση των δράσεων συντονισμού και στήριξης, εν μέρει ή εν όλω από εκπροσώπους θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 150 του δημοσιονομικού κανονισμού

■
Η διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να παρακολουθείται από ανεξάρτητους παρατηρητές.

2. **Κατά περίπτωση**, η επιτροπή αξιολόγησης κατατάσσει τις προτάσεις που βρίσκονται πάνω από τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια, σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) τους βαθμούς αξιολόγησης,

- β)** τη συμβολή τους στην επίτευξη ειδικών στόχων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης συνεκτικού χαρτοφυλακίου έργων, **ιδίως για δραστηριότητες του μέσου Pathfinder του ΕΣΚ, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασίας που εγκρίνει η Επιτροπή.**

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασίας που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί επίσης να προτείνει ▮ τροποποιήσεις των προτάσεων στον βαθμό που απαιτείται για τη συνοχή της προσέγγισης του χαρτοφυλακίου. Οι προσαρμογές αυτές συμμορφώνονται με τους όρους συμμετοχής και τηρούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

- 2α.** *Η διαδικασία αξιολόγησης σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων και μεροληψία. Είναι εγγυημένη η διαφάνεια όσον αφορά τα κριτήρια αξιολόγησης και τη μέθοδο βαθμολόγησης της πρότασης.*
- 3.** *Σύμφωνα με το άρθρο 200 παράγραφος 7 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αιτούντες λαμβάνουν παρατηρήσεις σε όλα τα στάδια της αξιολόγησης και, κατά περίπτωση, ενημερώνονται για τους λόγους της απόρριψης.*
- 4.** *Οι νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ και έχουν συμμετάσχει επιτυχώς στη συνιστώσα «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» λαμβάνουν, κατόπιν αιτήματος, απόδειξη της εν λόγω συμμετοχής, η οποία μπορεί να συνοδεύει προτάσεις στα συνεργατικά μέρη του προγράμματος που συντονίζουν.*

Άρθρο 27

Διαδικασία επανεξέτασης της αξιολόγησης, ερωτήσεις και καταγγελίες

- 1.** Οι αιτούντες δύνανται να ζητήσουν επανεξέταση της αξιολόγησης αν θεωρούν ότι η εφαρμοστέα διαδικασία αξιολόγησης δεν εφαρμόστηκε ορθά στην πρότασή τους³¹.
- 2.** Η επανεξέταση της αξιολόγησης εφαρμόζεται μόνο στις διαδικαστικές παραμέτρους της αξιολόγησης, όχι στην αξία της πρότασης.
- 2α.** *Η αίτηση επανεξέτασης αφορά συγκεκριμένη πρόταση και υποβάλλεται εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.*

³¹ *Η διαδικασία εξηγείται σε έγγραφο που δημοσιεύεται πριν από την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης.*

Μια επιτροπή επανεξέτασης της αξιολόγησης γνωμοδοτεί σχετικά με τις διαδικαστικές πτυχές· ο δε πρόεδρος και το προσωπικό της προέρχονται από την Επιτροπή ή από τον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης και δεν συμμετέχουν στην αξιολόγηση των προτάσεων. Η επιτροπή μπορεί να συστήσει ένα από τα ακόλουθα:

- α) την επαναξιολόγηση της πρότασης πρωτίστως από αξιολογητές που δεν συμμετείχαν στην προηγούμενη κρίση·*
- β) την επιβεβαίωση της αρχικής αξιολόγησης.*

■

■

3. Η επανεξέταση της αξιολόγησης δεν καθυστερεί τη διαδικασία επιλογής προτάσεων που δεν υπάγονται σε επανεξέταση.

3α. Η Επιτροπή εξασφαλίζει ότι υφίσταται διαδικασία που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να προβαίνουν σε άμεσες ερωτήσεις και καταγγελίες σχετικά με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Οι πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υποβολής των ερωτήσεων ή καταγγελιών είναι εύκολα προσβάσιμες στο κοινό μέσω διαδικτύου.

Άρθρο 28

Χρόνος μέχρι την επιχορήγηση

1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 194 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του δημοσιονομικού κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθες προθεσμίες:

- α) όσον αφορά την ενημέρωση όλων των αιτούντων σχετικά με την έκβαση της αξιολόγησης της αίτησής τους, μέγιστη προθεσμία πέντε μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων·
- β) όσον αφορά τη σύναψη συμφωνιών επιχορήγησης με τους αιτούντες, μέγιστη προθεσμία οκτώ μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων.

■

■

2. Στο πρόγραμμα εργασίας ■ μπορούν να προβλέπονται συντομότερες προθεσμίες.

3. Επιπροσθέτως των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 194 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο

του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 προθεσμίες μπορούν να παρατείνονται για δράσεις του ΕΣΕ, για αποστολές και για δράσεις που υπάγονται σε αξιολόγηση δεοντολογίας ή ασφάλειας.

Άρθρο 29

Υλοποίηση της επιχορήγησης

1. Σε περίπτωση που δικαιούχος δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την τεχνική υλοποίηση της δράσης, οι λοιποί δικαιούχοι τηρούν τις εν λόγω υποχρεώσεις χωρίς συμπληρωματική χρηματοδότηση της Ένωσης, εκτός εάν απαλλάσσονται ρητώς από αυτή την υποχρέωση. Η οικονομική ευθύνη κάθε δικαιούχου περιορίζεται στο οικείο χρέος με την επιφύλαξη των όρων που σχετίζονται με τον μηχανισμό αλληλασφάλισης.
2. Η συμφωνία επιχορήγησης μπορεί να καθορίζει ορόσημα και συναφείς δόσεις προχρηματοδότησης. Εάν τα ορόσημα δεν επιτευχθούν, η δράση μπορεί να ανασταλεί, να τροποποιηθεί ή, **εφόσον αιτιολογείται δεόντως**, να διακοπεί.
3. Η δράση μπορεί επίσης να διακοπεί εάν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν πλέον ενδιαφέρον για την Ένωση για επιστημονικούς ή τεχνολογικούς λόγους ή **επίσης, στην περίπτωση του μέσου Accelerator του ΕΣΚ, για οικονομικούς λόγους ή**, στην περίπτωση του ΕΣΚ και των αποστολών, **επειδή** τα προσδοκώμενα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν πλέον ενδιαφέρον στο πλαίσιο χαρτοφυλακίου δράσεων. **Η Επιτροπή ακολουθεί διαδικασία συνεννόησης με τον συντονιστή δράσης και, κατά περίπτωση, με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, προτού αποφασίσει να διακόψει μια δράση, σύμφωνα με το άρθρο 133 του δημοσιονομικού κανονισμού.**

Άρθρο 29α

Πρότυπη συμφωνία επιχορήγησης

1. **Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, εκπονεί πρότυπες συμφωνίες επιχορήγησης μεταξύ της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης και των δικαιούχων σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία σημαντική τροποποίηση μιας πρότυπης συμφωνίας επιχορήγησης, η Επιτροπή προβαίνει, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, στην ενδεδειγμένη αναθεώρησή της.**
2. **Η συμφωνία επιχορήγησης καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων, καθώς και της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Επίσης καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των νομικών οντοτήτων που**

καθίστανται δικαιούχοι κατά την εκτέλεση της δράσης, καθώς και τον ρόλο και τα καθήκοντα του συντονιστή κοινοπραξίας.

Άρθρο 30

Ποσοστά χρηματοδότησης

1. Για κάθε δράση εφαρμόζεται ένα ποσοστό χρηματοδότησης για όλες τις δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης. Το μέγιστο ποσοστό **ανά δράση** καθορίζεται στο πρόγραμμα εργασίας.
2. Το πρόγραμμα μπορεί να επιστρέφει έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για μια δράση, με εξαίρεση τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α) δράσεις καινοτομίας: έως το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών, εκτός από τις μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες για τις οποίες το πρόγραμμα μπορεί να επιστρέφει έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών·
 - β) δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος: τουλάχιστον το 30 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών και έως το 70 % σε καθορισμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.
3. Τα ποσοστά χρηματοδότησης που καθορίζονται στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση δράσεων στις οποίες έχει καθοριστεί σταθερός συντελεστής, μοναδιαία δαπάνη ή εφάπαξ ποσό για το σύνολο ή μέρος της δράσης.

Άρθρο 31

Έμμεσες δαπάνες

1. Οι έμμεσες επιλέξιμες δαπάνες καθορίζονται με την εφαρμογή σταθερού συντελεστή ύψους 25 % επί των συνολικών άμεσων επιλέξιμων δαπανών, εξαιρουμένων των άμεσων επιλέξιμων δαπανών υπεργολαβίας, χρηματοδοτικής στήριξης σε τρίτα μέρη και τυχόν μοναδιαίων δαπανών ή εφάπαξ ποσών που περιλαμβάνουν έμμεσες δαπάνες.

Κατά περίπτωση, έμμεσες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε μοναδιαίες δαπάνες ή εφάπαξ ποσά υπολογίζονται με βάση τον σταθερό συντελεστή της παραγράφου 1, με εξαίρεση τις μοναδιαίες δαπάνες αγαθών και υπηρεσιών που τιμολογούνται εσωτερικά, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις πραγματικές δαπάνες, σύμφωνα με **τη συνήθη πρακτική** κοστολόγησης των δικαιούχων.

2. Ωστόσο, οι έμμεσες δαπάνες μπορούν να δηλώνονται με τη μορφή εφάπαξ ποσού ή μοναδιαίων δαπανών, εφόσον αυτό προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασίας.

Άρθρο 32

Επιλέξιμες δαπάνες

1. Επιπροσθέτως των κριτηρίων που ορίζονται στο άρθρο **186** του δημοσιονομικού κανονισμού, για τους δικαιούχους που αμείβονται βάσει έργου, οι δαπάνες προσωπικού είναι επιλέξιμες έως την αμοιβή που *θα καταβαλλόταν* για εργασία σε ■ έργα **E&K** χρηματοδοτούμενα από εθνικά προγράμματα, *συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και άλλων δαπανών που συνδέονται με τις αποδοχές του προσωπικού που συμμετέχει στη δράση, οι οποίες απορρέουν από την εθνική νομοθεσία ή τη σύμβαση εργασίας.*

Ως αμοιβή βάσει έργου νοείται αμοιβή η οποία συνδέεται με τη συμμετοχή ενός προσώπου σε έργα, αποτελεί μέρος των συνήθων πρακτικών περί αποδοχών του δικαιούχου και καταβάλλεται με συνεκτικό τρόπο.

2. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 190 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες για πόρους διατιθέμενους από τρίτα μέρη με τη μορφή συνεισφορών σε είδος είναι επιλέξιμες έως το ύψος των άμεσων επιλέξιμων δαπανών του τρίτου μέρους.
3. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 192 του δημοσιονομικού κανονισμού, έσοδα παραγόμενα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων δεν θεωρούνται έσοδα της δράσης.
- 3α. *Οι δικαιούχοι μπορούν να χρησιμοποιούν τις συνήθεις λογιστικές πρακτικές τους για να προσδιορίζουν και να δηλώνουν τις δαπάνες που πραγματοποιούνται σε σχέση με μια δράση, σύμφωνα με το σύνολο των όρων και των προϋποθέσεων που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης, όπως ορίζεται στον παρόντα κανονισμό και στο άρθρο 186 του δημοσιονομικού κανονισμού.*
4. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 203 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού, η υποβολή πιστοποιητικού οικονομικών καταστάσεων είναι υποχρεωτική κατά την πληρωμή του υπολοίπου, εάν το ποσό που ζητείται για πραγματικές δαπάνες και μοναδιαίες δαπάνες, υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης, είναι ίσο με ή μεγαλύτερο από 325 000 EUR.

Τα πιστοποιητικά οικονομικών καταστάσεων μπορούν να εκδίδονται από εγκεκριμένο εξωτερικό ελεγκτή ή, στην περίπτωση δημόσιων φορέων, από αρμόδιο και ανεξάρτητο δημόσιο λειτουργό, σύμφωνα με το άρθρο 203 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού.

- 4α. *Κατά περίπτωση, για τις επιχορηγήσεις κατάρτισης και κινητικότητας των δράσεων MSCA, η συνεισφορά της ΕΕ λαμβάνει δεόντως υπόψη τυχόν πρόσθετες δαπάνες του δικαιούχου που συνδέονται με άδειες μητρότητας ή γονικές άδειες, αναρρωτικές άδειες, ειδικές άδειες ή αλλαγές στον προσλαμβάνοντα οργανισμό υποδοχής ή στην οικογενειακή κατάσταση του ερευνητή κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας επιχορήγησης.*
- 4β. *Οι δαπάνες που σχετίζονται με την ανοικτή πρόσβαση, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων διαχείρισης δεδομένων, είναι επιλέξιμες για επιστροφή δαπανών όπως ορίζεται περαιτέρω στη συμφωνία επιχορήγησης.*

Άρθρο 33

Μηχανισμός αλληλασφάλισης

1. Συστήνεται μηχανισμός αλληλασφάλισης (ο «μηχανισμός») ο οποίος αντικαθιστά και διαδέχεται το ταμείο που συστήθηκε δυνάμει του άρθρου 38 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1290/2013. Ο μηχανισμός καλύπτει τον κίνδυνο που συνδέεται με τη μη είσπραξη ποσών οφειλόμενων από τους δικαιούχους:

- α) στην Επιτροπή σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ,
- β) στην Επιτροπή και τα όργανα της Ένωσης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020»,
- γ) στην Επιτροπή και τους φορείς χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος.

Η κάλυψη του κινδύνου σχετικά με τους φορείς χρηματοδότησης, όπως αναφέρεται στο στοιχείο γ) του πρώτου εδαφίου, μπορεί να εφαρμόζεται με σύστημα έμμεσης κάλυψης που ορίζεται στην εφαρμοστέα συμφωνία και λαμβανομένης υπόψη της φύσης του φορέα χρηματοδότησης.

2. Η διαχείριση του μηχανισμού ασκείται από την Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, η οποία ενεργεί ως εκτελεστικό όργανο. Η Επιτροπή θεσπίζει ειδικούς κανόνες για τη λειτουργία του μηχανισμού.
3. Οι δικαιούχοι καταβάλλουν εισφορά ύψους 5 % επί της ενωσιακής χρηματοδότησης για τη δράση. Βάσει περιοδικών **διαφανών** αξιολογήσεων, η Επιτροπή δύναται να αυξήσει την εν λόγω συνεισφορά έως το 8 % ή να τη μειώσει κάτω του 5 %. Η συνεισφορά των δικαιούχων στον μηχανισμό **■** αντισταθμίζεται από την αρχική προχρηματοδότηση και καταβάλλεται στον μηχανισμό για λογαριασμό των δικαιούχων **και επ' ουδενί υπερβαίνει το ποσό της αρχικής προχρηματοδότησης.**

4. Η συνεισφορά των δικαιούχων επιστρέφεται κατά την πληρωμή του υπολοίπου.
5. Τυχόν χρηματοοικονομική απόδοση παραγόμενη από τον μηχανισμό προστίθεται στον μηχανισμό. Εάν η απόδοση δεν είναι επαρκής, ο μηχανισμός δεν παρεμβαίνει και η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης εισπράττει τυχόν οφειλόμενα ποσά απευθείας από τους δικαιούχους.
6. Τα εισπραττόμενα ποσά αποτελούν εισόδημα για τον μηχανισμό υπό την έννοια του άρθρου 21 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού. Μετά την ολοκλήρωση όλων των επιχορηγήσεων των οποίων κίνδυνοι καλύπτονται από τον μηχανισμό, όλα τα εκκρεμή ποσά εισπράττονται από την Επιτροπή και εισέρχονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, με την επιφύλαξη αποφάσεων της νομοθετικής αρχής.
7. Ο μηχανισμός μπορεί να **επεκταθεί** σε δικαιούχους οποιουδήποτε άλλου προγράμματος υπό την άμεση διαχείριση της Ένωσης. Η Επιτροπή εγκρίνει λεπτομέρειες συμμετοχής για δικαιούχους άλλων προγραμμάτων.

Άρθρο 34

Κυριότητα και προστασία

1. Οι δικαιούχοι έχουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων που παράγουν. Μεριμνούν ώστε οι υπάλληλοί τους ή οποιαδήποτε άλλα μέρη να μπορούν να ασκούν τυχόν δικαιώματά τους επί των αποτελεσμάτων κατά τρόπο συμβατό με τις υποχρεώσεις των δικαιούχων σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης.

Δύο ή περισσότεροι δικαιούχοι είναι συγκύριοι των αποτελεσμάτων, εάν:

- α) τα έχουν παραγάγει από κοινού· και
- β) δεν είναι δυνατόν:
 - i) να καθοριστεί η αντίστοιχη συμβολή κάθε δικαιούχου,
 - ή
 - ii) να διαχωριστούν όταν αιτούνται, αποκτούν ή διατηρούν την προστασία τους.

Οι συγκύριοι συμφωνούν γραπτώς όσον αφορά την κατανομή και τους όρους άσκησης της συγκυριότητάς τους. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά **στη συμφωνία κοινοπραξίας και/ή στη συμφωνία συγκυριότητας**, κάθε συγκύριος δύναται να χορηγεί σε τρίτα μέρη μη αποκλειστικές άδειες εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων που τελούν υπό καθεστώς συγκυριότητας (χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας), υπό την προϋπόθεση ότι οι

συγκύριοι έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων και έχουν λάβει δίκαιη και εύλογη αποζημίωση. Οι συγκύριοι δύνανται να συμφωνήσουν γραπτώς όσον αφορά την εφαρμογή άλλου καθεστώτος πλην της συγκυριότητας.

2. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση προστατεύουν επαρκώς τα αποτελέσματά τους, εφόσον η προστασία είναι εφικτή και δικαιολογημένη, λαμβανομένων υπόψη όλων των συναφών ζητημάτων, όπως, για παράδειγμα, οι προοπτικές εμπορικής εκμετάλλευσης **και τυχόν άλλα έννομα συμφέροντα**. Κατά την λήψη απόφασης σχετικά με την προστασία, οι δικαιούχοι συνυπολογίζουν επίσης τα έννομα συμφέροντα των άλλων δικαιούχων στη δράση.

Άρθρο 35

Εκμετάλλευση και διάδοση

1. **Κάθε συμμετέχων που έχει χρηματοδοτηθεί από την Ένωση καταβάλλει το μέγιστο των προσπαθειών του για την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων που κατέχει ή φροντίζει για την εκμετάλλευσή τους από άλλη νομική οντότητα**. Η εκμετάλλευση μπορεί να πραγματοποιείται άμεσα από τους δικαιούχους ή έμμεσα, ιδίως μέσω μεταβίβασης και παραχώρησης αδειών όσον αφορά τα αποτελέσματα σύμφωνα με το άρθρο 36.

Στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις εκμετάλλευσης.

Εάν, παρά τις προσπάθειες δικαιούχου για άμεση ή έμμεση εκμετάλλευση των οικείων αποτελεσμάτων, δεν πραγματοποιείται καμία εκμετάλλευση εντός δεδομένης προθεσμίας καθοριζόμενης στη συμφωνία επιχορήγησης, ο δικαιούχος χρησιμοποιεί κατάλληλη επιγραμμική πλατφόρμα καθοριζόμενη στη συμφωνία επιχορήγησης, προς αναζήτηση ενδιαφερόμενων μερών για την εκμετάλλευση αυτών των αποτελεσμάτων. Η εν λόγω υποχρέωση μπορεί να αίρεται, εφόσον αυτό δικαιολογείται βάσει αιτήματος του δικαιούχου.

2. **Οι δικαιούχοι διαδίδουν το ταχύτερο δυνατόν τα αποτελέσματά τους σε ανοικτό μορφότυπο**, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών λόγω προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, κανόνων ασφάλειας ή έννομων συμφερόντων ■ .

Στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις διάδοσης, **ενώ ταυτόχρονα διαφυλάσσονται τα οικονομικά και επιστημονικά συμφέροντα της Ένωσης**.

3. Οι δικαιούχοι μεριμνούν ώστε η ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις να εφαρμόζεται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι διασφαλίζουν ότι οι ίδιοι ή οι δημιουργοί διατηρούν επαρκή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ώστε να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις ανοικτής

πρόσβασης που υπέχουν.

Η ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα συνιστά τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης, **διασφαλίζοντας το ενδεχόμενο εξαιρέσεων με βάση την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου»**, λαμβανομένων υπόψη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, **συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής εκμετάλλευσης**, και τυχόν άλλων περιορισμών, όπως οι κανόνες προστασίας δεδομένων, **η ιδιωτικότητα, η εμπιστευτικότητα, το εμπορικό απόρρητο, τα ανταγωνιστικά συμφέροντα της ένωσης**, οι κανόνες ασφάλειας ή τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να προβλέπονται **πρόσθετα κίνητρα ή** πρόσθετες υποχρεώσεις για την τήρηση των πρακτικών ανοικτής επιστήμης.

4. Οι δικαιούχοι διαχειρίζονται όλα τα ερευνητικά δεδομένα **που παράγονται σε δράση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», τηρώντας τις αρχές FAIR και** σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης, και εκπονούν σχέδιο διαχείρισης δεδομένων.

Στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να προβλέπονται, **εφόσον δικαιολογείται**, πρόσθετες υποχρεώσεις χρήσης του ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης (**ENAE**) για την αποθήκευση ερευνητικών δεδομένων και τη χορήγηση πρόσβασης σε αυτά.

5. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να διαδώσουν τα αποτελέσματά τους ενημερώνουν εκ των προτέρων τους λοιπούς δικαιούχους στη δράση. Κάθε δικαιούχος μπορεί να διατυπώσει αντιρρήσεις εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι η σκοπούμενη διάδοση θα μπορούσε να θίξει σοβαρά τα έννομα συμφέροντά του επί των οικείων αποτελεσμάτων ή προϋπαρχόντων στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή, η διάδοση επιτρέπεται μόνον εφόσον ληφθούν κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση των εν λόγω έννομων συμφερόντων.
6. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν σχέδιο εκμετάλλευσης και διάδοσης των αποτελεσμάτων, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασίας. Εάν η προσδοκώμενη εκμετάλλευση συνεπάγεται την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας, ή τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας, το σχέδιο περιλαμβάνει στρατηγική για την εν λόγω εκμετάλλευση. Εάν στο σχέδιο προβλέπεται εκμετάλλευση πρωτίστως σε μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες, οι νομικές οντότητες περιγράφουν λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο η εν λόγω εκμετάλλευση εξακολουθεί να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ένωσης.

Οι δικαιούχοι **επικαιροποιούν** το σχέδιο κατά τη διάρκεια της δράσης και μετά την περάτωση της δράσης, **όπως ορίζει η συμφωνία επιχορήγησης**.

7. Για τους σκοπούς της παρακολούθησης και διάδοσης, εκ μέρους της Επιτροπής ή του χρηματοδοτικού φορέα, οι δικαιούχοι παρέχουν τυχόν αναγκαίες αιτούμενες πληροφορίες σχετικά με την εκμετάλλευση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους, **υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης**. Με την επιφύλαξη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, οι εν λόγω πληροφορίες δημοσιοποιούνται.

Άρθρο 36

Μεταβίβαση και χορήγηση αδειών

1. Οι δικαιούχοι μπορούν να μεταβιβάσουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων τους. Διασφαλίζουν ότι οι υποχρεώσεις που υπέχουν ισχύουν και για τον νέο κύριο, καθώς και ότι ο τελευταίος έχει την υποχρέωση μεταφοράς τους σε κάθε μεταγενέστερη μεταβίβαση.
2. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να μεταβιβάσουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων ενημερώνουν εκ των προτέρων κάθε άλλο δικαιούχο που εξακολουθεί να έχει δικαιώματα πρόσβασης στα αποτελέσματα, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη, **συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων οντοτήτων**, ή εκτός εάν αυτό είναι αδύνατο δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας. Η ενημέρωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον νέο κύριο, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις στα οικεία δικαιώματα πρόσβασης.

Οι δικαιούχοι μπορούν να προβάλλουν αντιρρήσεις όσον αφορά τη μεταβίβαση, εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι η μεταβίβαση θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τα οικεία δικαιώματα πρόσβασης, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη, **συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων οντοτήτων**. Στην περίπτωση αυτή, η μεταβίβαση δεν επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί, μέχρις ότου επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων δικαιούχων. **Η συμφωνία επιχορήγησης ορίζει χρονικά όρια σχετικώς.**

3. Οι δικαιούχοι δύνανται να παραχωρούν άδειες επί των οικείων αποτελεσμάτων ή να χορηγούν με άλλον τρόπο το δικαίωμα εκμετάλλευσής τους, **μεταξύ άλλων σε αποκλειστική βάση**, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θίγει τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που υπέχουν. **Επιτρέπεται η παραχώρηση αποκλειστικών αδειών για την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, υπό τον όρο ότι όλοι οι άλλοι οικείοι δικαιούχοι παραιτούνται των σχετικών δικαιωμάτων πρόσβασης.**
4. Σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, η συμφωνία επιχορήγησης κατοχυρώνει **για την Επιτροπή ή τον φορέα χρηματοδότησης** το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων όσον αφορά τη μεταβίβαση της κυριότητας αποτελεσμάτων ή τη χορήγηση αποκλειστικής άδειας επί των αποτελεσμάτων, εάν:
- α) οι δικαιούχοι που παράγουν τα αποτελέσματα έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης·

- β) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας αφορά νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα· και
- γ) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας δεν συνάδει με τα συμφέροντα της Ένωσης.

Εάν εφαρμόζεται το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων, ο δικαιούχος ενημερώνει σχετικά εκ των προτέρων. Το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων μπορεί να αίρεται γραπτώς όσον αφορά μεταβιβάσεις ή χορήγηση αδειών σε συγκεκριμένες νομικές οντότητες, υπό την προϋπόθεση ότι εφαρμόζονται μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων της Ένωσης.

Άρθρο 37

Δικαιώματα πρόσβασης

1. Εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές για τα δικαιώματα πρόσβασης:

- α) τα αιτήματα άσκησης δικαιωμάτων πρόσβασης ή τυχόν παραίτηση από δικαιώματα πρόσβασης διατυπώνεται γραπτώς·
- β) τα δικαιώματα πρόσβασης δεν περιλαμβάνουν το δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με τον εκχωρούντα το δικαίωμα·
- γ) οι δικαιούχοι αλληλοενημερώνονται πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης σχετικά με κάθε περιορισμό που αφορά την παραχώρηση πρόσβασης στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία·
- δ) εάν δικαιούχος δεν συμμετέχει πλέον στη δράση, αυτό δεν θίγει τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την παραχώρηση πρόσβασης·
- ε) εάν δικαιούχος αθετήσει τις υποχρεώσεις που υπέχει, οι δικαιούχοι δύνανται να συμφωνήσουν ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν διαθέτει πλέον δικαιώματα πρόσβασης.

2. Οι δικαιούχοι παραχωρούν πρόσβαση:

- α) στα οικεία αποτελέσματα ατελώς σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που τη χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του·
- β) στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που τη χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ). Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται ατελώς, εκτός

εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης·

γ) στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ), στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλο δικαιούχο της δράσης που τη χρειάζεται προκειμένου να εκμεταλλευτεί τα οικεία αποτελέσματα. Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται υπό δίκαιους και εύλογους όρους οι οποίοι θα πρέπει να συμφωνηθούν.

3. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους, αυτοί παραχωρούν επίσης πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ), στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε νομική οντότητα η οποία:

α) είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα·

β) τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο άλλου δικαιούχου, ή τελεί υπό τον ίδιο άμεσο ή έμμεσο έλεγχο με τον εν λόγω δικαιούχο, ή ασκεί τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του εν λόγω δικαιούχου· και

γ) χρειάζεται την πρόσβαση προκειμένου να εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα του εν λόγω δικαιούχου, *σύμφωνα με την υποχρέωση εκμετάλλευσης του δικαιούχου*.

Η πρόσβαση παραχωρείται υπό δίκαιους και εύλογους όρους οι οποίοι θα πρέπει να συμφωνηθούν.

4. Αίτημα για πρόσβαση για λόγους εκμετάλλευσης μπορεί να υποβάλλεται έως και ένα έτος μετά την περάτωση της δράσης, εκτός εάν οι δικαιούχοι συμφωνήσουν διαφορετική προθεσμία.

5. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση παραχωρούν ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στα θεσμικά και λοιπά όργανα, και οργανισμούς της Ένωσης για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση.

Τα εν λόγω δικαιώματα πρόσβασης δεν καλύπτουν τα προϋπάρχοντα στοιχεία των δικαιούχων.

Για δράσεις υπό την ομάδα «**Πολιτική προστασία για την κοινωνία**», οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης παραχωρούν επίσης ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στις εθνικές αρχές κρατών μελών για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των οικείων πολιτικών ή προγραμμάτων στον συγκεκριμένο τομέα. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση και παραχωρείται βάσει διμερούς συμφωνίας που ορίζει συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα εν λόγω δικαιώματα θα χρησιμοποιούνται μόνο για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται και ότι

εφαρμόζονται οι δέουσες υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας. Το κράτος μέλος ή το θεσμικό ή άλλο όργανο ή οργανισμός της Ένωσης που υποβάλλει το αίτημα ενημερώνει όλα τα κράτη μέλη για τα εν λόγω αιτήματα.

6. Στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να προβλέπονται, **κατά περίπτωση**, πρόσθετα δικαιώματα πρόσβασης.

Άρθρο 38

Ειδικές διατάξεις

Σε δράσεις του ΕΣΕ, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, δράσεις σύναψης προεμπορικών συμβάσεων, δράσεις σύναψης δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος και δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες σχετικά με την κυριότητα, την εκμετάλλευση και τη διάδοση, τη μεταβίβαση και την παραχώρηση αδειών, καθώς και τα δικαιώματα πρόσβασης.

Οι εν λόγω κανόνες **καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης** και δεν επηρεάζουν **τις αρχές και** τις υποχρεώσεις περί ανοικτής πρόσβασης.



Άρθρο 39

Βραβεία

1. Η χορήγηση και η διαχείριση βραβείων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο ΙΧ του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.
2. Κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τύπου εγκατάστασής της, μπορεί να συμμετέχει σε διαγωνισμό, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασίας ή τους κανόνες του διαγωνισμού.
3. Η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται, **κατά περίπτωση**, να διοργανώνει βραβεία με:
 - α) άλλα όργανα της Ένωσης·
 - β) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
 - γ) διεθνείς οργανισμούς· ή
 - δ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.

4. Το πρόγραμμα εργασίας ή οι κανόνες του διαγωνισμού ■ περιλαμβάνουν υποχρεώσεις σχετικά με την επικοινωνία **και, κατά περίπτωση**, την εκμετάλλευση και τη διάδοση, **καθώς και τα δικαιώματα κυριότητας και πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για τη χορήγηση αδειών.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Σύναψη συμβάσεων

Άρθρο 40

Σύναψη συμβάσεων

1. Η χορήγηση και η διαχείριση συμβάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο VII του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.
2. Η σύναψη συμβάσεων μπορεί να λαμβάνει τη μορφή σύναψης προεμπορικών συμβάσεων ή σύναψης συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, εκτελούμενης από την Επιτροπή ή τον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης για ίδιο λογαριασμό ή από κοινού με αναθέτουσες αρχές κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών. Σε αυτή την περίπτωση, εφαρμόζονται οι κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 22.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Συνδυαστικές πράξεις και μεικτή χρηματοδότηση

Άρθρο 41

Συνδυαστικές πράξεις

Οι συνδυαστικές πράξεις που αποφασίζονται στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος υλοποιούνται σύμφωνα με το πρόγραμμα InvestEU και τον τίτλο X του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 42

Μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ

1. Οι συνιστώσες «επιχορηγήσεις» και «επιστρεπτές προκαταβολές» της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 30 έως 33.
2. Η μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ υλοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 43. Η στήριξη από μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ μπορεί να παρέχεται μέχρις ότου η δράση να μπορεί να χρηματοδοτείται ως συνδυαστική πράξη ή ως χρηματοδοτική και επενδυτική πράξη που καλύπτεται πλήρως από την

εγγύηση της ΕΕ στο πλαίσιο του InvestEU. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 209 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι όροι που προβλέπονται στην παράγραφο 2, ιδίως δε τα στοιχεία α) και δ), δεν εφαρμόζονται κατά την χορήγηση της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.

3. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορεί να χορηγείται σε συγχρηματοδότηση προγράμματος, όταν σε κοινό πρόγραμμα κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών προβλέπεται η διάθεση χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη επιλεγθεισών δράσεων. Οι εν λόγω δράσεις αξιολογούνται και επιλέγονται σύμφωνα με τα άρθρα **11**, 19, 20, **24**, 25 και 26. Οι όροι εκτέλεσης της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» συνάδουν με το άρθρο 29 κατ' αναλογία προς το άρθρο 43 παράγραφος 9, όπως επίσης και με πρόσθετες **και αιτιολογημένες** προϋποθέσεις που καθορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας.
4. Οι επιστροφές, όπως μεταξύ άλλων οι επιστρεπτέες προκαταβολές και τα έσοδα από τη μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ, θεωρούνται εσωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 στοιχείο στ) και το άρθρο 21 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού.
5. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ παρέχεται κατά τρόπο που **προωθεί την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης χωρίς να** στρεβλώνει τον ανταγωνισμό **στην εσωτερική αγορά**.

Άρθρο 42α

Το χρηματοδοτικό μέσο Pathfinder

1. ***Το χρηματοδοτικό μέσο Pathfinder παρέχει επιχορηγήσεις σε έργα αιχμής υψηλού κινδύνου, τα οποία υλοποιούνται από κοινοπραξίες ή μονοδικαιούχους, με στόχο την ανάπτυξη ριζοσπαστικών καινοτομιών και τη δημιουργία νέων ευκαιριών στην αγορά. Το μέσο Pathfinder υποστηρίζει τα πρώιμα στάδια της επιστημονικής, τεχνολογικής ή υπερπροηγμένης τεχνολογικής έρευνας και ανάπτυξης, μεταξύ άλλων την εξακρίβωση της δυνατότητας υλοποίησης και τα πρωτότυπα επικύρωσης τεχνολογίας.***

Το Pathfinder εκτελείται κυρίως μέσω ανοικτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων από τη βάση προς την κορυφή, με τακτικές προθεσμίες ανά έτος, και επίσης προβλέπει ανταγωνιστικές προκλήσεις για την ανάπτυξη βασικών στρατηγικών στόχων που απαιτούν υπερπροηγμένη τεχνολογία (deep-tech) και ριζοσπαστική σκέψη.

2. ***Οι μεταβατικές δραστηριότητες του χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder βοηθούν φορείς έρευνας και καινοτομίας κάθε είδους να προετοιμάζουν το έδαφος προς την εμπορική ανάπτυξη στην Ένωση, όπως δραστηριότητες επίδειξης και μελέτες σκοπιμότητας για την αξιολόγηση πιθανών***

επιχειρηματικών σχεδίων, καθώς και τη δημιουργία τεχνοβλαστών και νεοφυών επιχειρήσεων:

- α) η προκήρυξη και το περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων καθορίζεται ανάλογα με τους στόχους και τον προϋπολογισμό που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασίας του σχετικού χαρτοφυλακίου δράσεων·*
- β) επιτρέπεται η χορήγηση πρόσθετων επιχορηγήσεων πάγιου ποσού έως 50 000 EUR σε κάθε πρόταση που έχει ήδη επιλεγεί στο πλαίσιο του μέσου Pathfinder του ΕΣΚ κατόπιν πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, για τη διεξαγωγή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων επειγουσών δράσεων συντονισμού και στήριξης, για την ενίσχυση της κοινότητας δικαιούχων του χαρτοφυλακίου, όπως η αξιολόγηση πιθανών τεχνοβλαστών, οι δυννητικές καινοτομίες που δημιουργούν αγορές ή η ανάπτυξη επιχειρηματικού σχεδίου. Η επιτροπή του προγράμματος που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.*

3. *Τα κριτήρια ανάθεσης που ορίζονται στο άρθρο 25 εφαρμόζονται στο χρηματοδοτικό μέσο Pathfinder του ΕΣΚ.*

Άρθρο 43

Μέσο Accelerator

1. **Το μέσο Accelerator του ΕΣΚ αποσκοπεί στη στήριξη της καινοτομίας που κυρίως δημιουργεί αγορές. Στήριζει αποκλειστικά μονοδικαιούχους και παρέχει κυρίως μεικτή χρηματοδότηση. Υπό ορισμένες συνθήκες, μπορεί επίσης να παρέχει στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων και αποκλειστικά με τη μορφή μετοχικού κεφαλαίου.**

Το μέσο Accelerator του ΕΣΚ προτείνει δύο είδη στήριξης:

- μεικτή χρηματοδοτική στήριξη για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, και σε εξαιρετικές περιπτώσεις για μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης οι οποίες ασχολούνται με ρηζικέλευθες και ανατρεπτικές καινοτομίες που δεν είναι τραπεζικά ελκυστικές·*
- στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, οι οποίες ασχολούνται με οποιοδήποτε είδος καινοτομίας, από την επαυξητική έως τη ρηζικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, και αποσκοπούν στη μεταγενέστερη επέκταση.*

Ενδέχεται επίσης να παρασχεθεί στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή μετοχικού κεφαλαίου για ΜΜΕ οι οποίες δεν είναι τραπεζικά ελκυστικές, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών

επιχειρήσεων, και οι οποίες έχουν ήδη λάβει στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων.

Η στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ παρέχεται μόνον υπό τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) το έργο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες και την προθυμία του αιτούντος για επέκταση·*
- β) ο δικαιούχος μπορεί να είναι μόνο νεοφυής επιχείρηση ή ΜΜΕ·*
- γ) η στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ μπορεί να παρέχεται σε δικαιούχο μόνον άπαξ κατά τη διάρκεια του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για μέγιστο ποσό 2,5 εκατ. EUR.*

1α. Ο δικαιούχος του μέσου Accelerator του ΕΣΚ είναι νομική οντότητα που μπορεί να θεωρείται νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή, *σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μικρή* εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης *που ενδιαφέρεται να επεκταθεί* και είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα. Η πρόταση μπορεί να υποβάλλεται *είτε* από τον δικαιούχο *είτε, κατόπιν εκ των προτέρων συμφωνίας με τον δικαιούχο*, από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που προτίθενται να προχωρήσουν σε σύσταση ή στήριξη του εν λόγω δικαιούχου. **Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η συμφωνία χρηματοδότησης θα υπογραφεί με τον δικαιούχο και μόνον.**

2. Με μία μόνο απόφαση χορήγησης καλύπτονται και παρέχεται χρηματοδότηση για όλες τις μορφές χρηματοδότησης της Ένωσης παρεχόμενης στο πλαίσιο μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.

3. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση τη μεμονωμένη αξία τους από *εξωτερικούς* ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και επιλέγονται στο πλαίσιο *διαρκώς* ανοικτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με καταληκτικές ημερομηνίες, σύμφωνα με τα άρθρα 24 έως 26, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4.

4. Τα κριτήρια χορήγησης είναι τα ακόλουθα:

- α) αριστεία,*
- β) επιπτώσεις,*
- γ) το επίπεδο κινδύνου της δράσης που θα εμπόδιζε επενδύσεις, καθώς και την ποιότητα και την αποδοτικότητα της εφαρμογής,* και η ανάγκη για ενωσιακή στήριξη.

5. Κατόπιν συναίνεσης των ενδιαφερόμενων δικαιούχων, η Επιτροπή ή οι φορείς χρηματοδότησης

που υλοποιούν το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» (*συμπεριλαμβανομένων των ΚΓΚ του ΕΙΚΤ*) δύνανται να υποβάλλουν απευθείας προς αξιολόγηση —σύμφωνα με το τελευταίο κριτήριο *χορήγησης*— πρόταση για δράση καινοτομίας και διείδυσης στην αγορά η οποία ήδη πληροί τα δύο πρώτα κριτήρια ανωτέρω, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α)* η πρόταση απορρέει από οποιαδήποτε άλλη δράση χρηματοδοτούμενη από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», από το παρόν πρόγραμμα ή, *με την επιφύλαξη πιλοτικής εφαρμογής στο πρώτο πρόγραμμα εργασίας του «Ορίζων Ευρώπη»*, από εθνικά και/ή περιφερειακά προγράμματα, ξεκινώντας με τη χαρτογράφηση της ζήτησης για ένα τέτοιο πρόγραμμα. *Οι λεπτομερείς διατάξεις καθορίζονται στο ειδικό πρόγραμμα.*
- β)* βασίζεται σε προηγούμενη αξιολόγηση έργου, *διενεργηθείσα το πολύ προ διετίας*, για την εκτίμηση της αριστείας και των επιπτώσεων της πρότασης, και υπάγεται σε όρους και προϋποθέσεις που αναλύονται περαιτέρω στο πρόγραμμα εργασίας.

6. Μπορεί να χορηγείται σφραγίδα αριστείας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α)* ο δικαιούχος είναι νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης,
- β)* η πρόταση ήταν επιλέξιμη και υπερέβαινε τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια για τα δύο πρώτα κριτήρια χορήγησης της παραγράφου 4,
- γ)* οι σχετικές δραστηριότητες θα ήταν επιλέξιμες στο πλαίσιο δράσης καινοτομίας.

7. Στην περίπτωση πρότασης που έχει εκπληρώσει τα κριτήρια της αξιολόγησης, *εξωτερικοί* ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες προτείνουν αντίστοιχη *στήριξη από το μέσο Accelerator του ΕΣΚ*, με βάση τον συνεπαγόμενο κίνδυνο, τους πόρους και τον χρόνο που απαιτούνται για την κυκλοφορία και τη διείδυση της καινοτομίας στην αγορά.

Η Επιτροπή δύναται να απορρίψει πρόταση που έχει γίνει δεκτή από τους *εξωτερικούς* ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, εάν αυτό δικαιολογείται, μεταξύ άλλων για λόγους *μη* συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικών της Ένωσης. *Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τους λόγους της απόρριψης αυτής.*

8. Η συνιστώσα «επιχορήγηση» ή «επιστρεπτέα προκαταβολή» της *στήριξης από το μέσο Accelerator του ΕΣΚ* δεν υπερβαίνει το 70 % των *συνολικών επιλέξιμων* δαπανών της επιλεχθείσας δράσης καινοτομίας.

9. Οι όροι εκτέλεσης των συνιστωσών «στήριξη μετοχικού κεφαλαίου» και «επιστρεπτέα στήριξη»

της *στήριξης από το μέσο Accelerator* του ΕΣΚ περιγράφονται λεπτομερώς στην απόφαση [ειδικό πρόγραμμα].

10. Στη σύμβαση για την επιλεγθείσα δράση καθορίζονται ειδικά *μετρήσιμα* ορόσημα και οι αντίστοιχες προχρηματοδοτήσεις και πληρωμές σε δόσεις της *στήριξης από το μέσο Accelerator* του ΕΣΚ.

Στην περίπτωση μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ, δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας μπορούν να δρομολογούνται και να καταβάλλεται η πρώτη προχρηματοδότηση της επιχορήγησης ή της επιστρεπτέας προκαταβολής πριν από την εκτέλεση άλλων συνιστωσών της χορηγηθείσας μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ. Η εκτέλεση των εν λόγω συνιστωσών εξαρτάται από την επίτευξη των ειδικών οροσήμων που καθορίζονται στη σύμβαση.

11. Σύμφωνα με τη σύμβαση, η δράση αναστέλλεται, τροποποιείται ή, *εφόσον αιτιολογείται δεόντως*, διακόπτεται εάν δεν επιτευχθούν *μετρήσιμα* ορόσημα. Μπορεί επίσης να διακοπεί, εάν δεν είναι εφικτή η προσδοκώμενη διείσδυση στην αγορά, *ιδίως στην Ένωση*.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν διαβούλευσης με το ΕΣΚ, η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να αυξήσει τη *στήριξη του μέσου Accelerator* του ΕΣΚ, με την επιφύλαξη αξιολόγησης του έργου από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. *Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Εμπειρογνώμονες

Άρθρο 44

Διορισμός *ανεξάρτητων* εξωτερικών εμπειρογνομόνων

1. *Οι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες εντοπίζονται και επιλέγονται με προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων μεταξύ μεμονωμένων ατόμων και με προσκλήσεις απευθυνόμενες σε σχετικούς οργανισμούς όπως υπηρεσίες έρευνας, ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια, οργανισμούς τυποποίησης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή επιχειρήσεις, με σκοπό τη δημιουργία βάσης δεδομένων σχετικά με τους υποψηφίους.*

Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 237 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, *η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης μπορεί, κατ' εξαίρεση και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να επιλέγει κατά τρόπο διαφανή οποιονδήποτε μεμονωμένο εμπειρογνώμονα ο οποίος διαθέτει τις ενδεδειγμένες δεξιότητες αλλά δεν περιλαμβάνεται στη βάση δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος δεν έχουν εντοπιστεί*

κατάλληλοι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Οι εν λόγω εμπειρογνώμονες πρέπει να αποδεικνύουν την ανεξαρτησία τους και την ικανότητά τους να υποστηρίζουν τους στόχους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

2. Σύμφωνα με το άρθρο 237 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι **ανεξάρτητοι** εξωτερικοί εμπειρογνώμονες αμείβονται βάσει τυποποιημένων όρων. Εφόσον δικαιολογείται **και σε εξαιρετικές περιπτώσεις**, μπορεί να εγκρίνεται κατάλληλο επίπεδο αμοιβής πέραν των τυποποιημένων όρων με βάση τα σχετικά πρότυπα της αγοράς, ιδίως για ειδικούς εμπειρογνώμονες υψηλού επιπέδου.
 3. Επιπροσθέτως του άρθρου 38 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, τα ονόματα των **ανεξάρτητων** εξωτερικών εμπειρογνομένων που συμμετέχουν στην αξιολόγηση αιτήσεων επιχορήγησης, καθώς και ο οικείος τομέας εμπειρογνωσίας τους, δημοσιεύονται τουλάχιστον μία φορά ανά έτος στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής ή του φορέα χρηματοδότησης. Οι πληροφορίες αυτές συγκεντρώνονται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και δημοσιεύονται σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.
- 3α. Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων όσον αφορά τη συμμετοχή ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων, σύμφωνα με το άρθρο 61 και το άρθρο 150 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού.**
- Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης εξασφαλίζουν ότι σε περίπτωση που ένας εμπειρογνώμων αντιμετωπίζει σύγκρουση συμφερόντων σε ό,τι αφορά θέμα για το οποίο καλείται να εκφέρει γνώμη, ο εν λόγω εμπειρογνώμων δεν προχωρά σε κρίση, δεν παρέχει συμβουλές και δεν προσφέρει τη βοήθειά του στο συγκεκριμένο θέμα.*
4. **Κατά τον διορισμό ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων, η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να επιτύχουν μια ισορροπημένη σύνθεση στις ομάδες εμπειρογνομένων και τις ομάδες αξιολόγησης όσον αφορά τις δεξιότητες, την πείρα, τις γνώσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εξειδίκευση, ιδίως στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, τη γεωγραφική ποικιλότητα και το φύλο, ανάλογα με την κατάσταση στο πεδίο της δράσης.**
- 3β. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, διασφαλίζεται επαρκής αριθμός ανεξάρτητων εμπειρογνομένων για κάθε πρόταση, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ποιότητα της αξιολόγησης.**
- 3γ. Το επίπεδο αμοιβής όλων των ανεξάρτητων και εξωτερικών εμπειρογνομένων γνωστοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Καλύπτεται από τις δαπάνες του**

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Άρθρο 45

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

- 1. Η Επιτροπή παρακολουθεί συνεχώς τη διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του ειδικού του προγράμματος και των δραστηριοτήτων του ΕΙΚΤ. Προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια, τα δεδομένα αυτά δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα της Επιτροπής, όπου και παραμένουν προσβάσιμα, σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση.**

Ειδικότερα, στην ίδια βάση δεδομένων περιλαμβάνονται τα δεδομένα για τα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΕΣΕ, των ευρωπαϊκών συμπράξεων, των αποστολών, του ΕΣΚ και του ΕΙΚΤ.

Σε αυτά περιλαμβάνονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- i) στο παράρτημα V παρατίθενται χρονικά προσδιορισμένοι δείκτες για την κατάρτιση ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο του προγράμματος ως προς την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 3, καθώς και κατευθύνσεις επιπτώσεων·**
- ii) πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο ενσωμάτωσης των κοινωνικών και ανθρώπινων επιστημών, τη σχέση μεταξύ χαμηλού και υψηλού επιπέδου τεχνολογικής ετοιμότητας στη συνεργατική έρευνα, την πρόοδο όσον αφορά τη συμμετοχή των χωρών της διεύρυνσης, τη γεωγραφική σύνθεση των κοινοπραξιών στα συνεργατικά έργα, την εξέλιξη των αμοιβών των ερευνητών, τη χρήση μιας διαδικασίας υποβολής και αξιολόγησης σε δύο στάδια, τα μέτρα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών στον ευρωπαϊκό τομέα έρευνας και καινοτομίας, τη χρήση της επανεξέτασης της αξιολόγησης και τον αριθμό και τα είδη των καταγγελιών, το επίπεδο της ενσωμάτωσης της διάστασης του κλίματος και των συναφών δαπανών, τη συμμετοχή των ΜΜΕ, τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, τη συμμετοχή των φύλων στις χρηματοδοτούμενες δράσεις, στις ομάδες αξιολόγησης, στα συμβούλια και στις συμβουλευτικές ομάδες, τις σφραγίδες αριστείας, τις ευρωπαϊκές συμπράξεις, καθώς και το ποσοστό συγχρηματοδότησης, τη συμπληρωματική και σωρευτική χρηματοδότηση από άλλα ενωσιακά ταμεία, τις ερευνητικές υποδομές, τον χρόνο έως την έγκριση της επιχορήγησης, το επίπεδο της διεθνούς συνεργασίας, και τη συμμετοχή των πολιτών και**

της κοινωνίας των πολιτών·

- iii) τα επίπεδα δαπανών ανά επίπεδο έργου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ειδική ανάλυση, μεταξύ άλλων και ανά τομέα παρέμβασης·*
- iv) το επίπεδο της υπερκάλυψης, και ιδίως ο αριθμός προτάσεων ανά πρόσκληση υποβολής προτάσεων, η μέση βαθμολογία τους, και το ποσοστό των προτάσεων πάνω και κάτω από τα κατώτατα όρια ποιότητας.*

2. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50, όσον αφορά τροποποιήσεις του παραρτήματος V για τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση των δεικτών κατεύθυνσης επιπτώσεων, όταν κρίνεται απαραίτητο, και τον καθορισμό γραμμών αναφοράς και στόχων.
3. Το σύστημα υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις διασφαλίζει ότι τα στοιχεία για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος συλλέγονται με αποδοτικό, αποτελεσματικό και έγκαιρο τρόπο *που δεν αυξάνει τον διοικητικό φόρτο για τους δικαιούχους*. Για τον σκοπό αυτόν, επιβάλλονται αναλογικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων στους αποδέκτες κονδυλίων της Ένωσης, *μεταξύ άλλων και στο επίπεδο των ερευνητών που συμμετέχουν στις δράσεις, ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθούν τη σταδιοδρομία και την κινητικότητά τους* και (κατά περίπτωση) στα κράτη μέλη³².
- 3α. *Η ποιοτική ανάλυση από την Επιτροπή και τους ενωσιακούς ή εθνικούς φορείς χρηματοδότησης συμπληρώνει, κατά το δυνατόν, τα ποσοτικά δεδομένα.*
4. *Τα μέτρα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών στην ευρωπαϊκή έρευνα και καινοτομία παρακολουθούνται και επανεξετάζονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εργασίας.*

Άρθρο 46

Πληροφόρηση, επικοινωνία, δημοσιότητα, διάδοση και εκμετάλλευση

1. Οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης μνημονεύουν ρητώς την προέλευση της χρηματοδότησης και εξασφαλίζουν την προβολή της (ιδίως κατά την προώθηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους, *μεταξύ άλλων και για βραβεία*), παρέχοντας συνεκτική,

³² *Οι διατάξεις για την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων περιέχονται στο παράρτημα III του κανονισμού.*

αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλά διαφορετικά κοινά, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού.

2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας για το πρόγραμμα, τις δράσεις και τα αποτελέσματά του. **Επιπλέον, παρέχει έγκαιρα και λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία στα κράτη μέλη και στους δικαιούχους. Υπηρεσίες ανάπτυξης επαφών βασισμένες σε τεκμηρίωση, ανάλυση και δικτυακές συνάφειες παρέχονται σε ενδιαφερόμενες οντότητες, προκειμένου να συγκροτηθούν κοινοπραξίες για συνεργατικά έργα, με ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό ευκαιριών δικτύωσης για νομικές οντότητες από κράτη μέλη με χαμηλές επιδόσεις στην E&K. Βάσει της ανάλυσης αυτής, μπορούν να διοργανώνονται στοχευμένες εκδηλώσεις ανάπτυξης επαφών σε συνάρτηση με ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.** Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.
3. Επιπλέον, η Επιτροπή καταρτίζει στρατηγική διάδοσης και εκμετάλλευσης για την αύξηση της διαθεσιμότητας και της διάχυσης των αποτελεσμάτων και των γνώσεων έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος, ώστε να επιταχυνθεί η εκμετάλλευση για τους σκοπούς της υιοθέτησης από την αγορά και να ενισχυθούν σημαντικά οι επιπτώσεις του προγράμματος. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, καθώς και σε δραστηριότητες πληροφόρησης, επικοινωνίας, δημοσιότητας, διάδοσης και εκμετάλλευσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 47

Αξιολόγηση του προγράμματος

1. Οι αξιολογήσεις του προγράμματος διεξάγονται εγκαίρως ώστε να χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα αυτό καθαυτό, το πρόγραμμα που θα το διαδεχθεί και άλλες πρωτοβουλίες συναφείς με την έρευνα και την καινοτομία.
2. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος διενεργείται, **με τη συνδρομή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων επιλεγμένων βάσει διαφανούς διαδικασίας**, όταν υπάρχουν επαρκείς διαθέσιμες πληροφορίες για την υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από την έναρξη της υλοποίησης του προγράμματος. Περιλαμβάνει **ανάλυση του χαρτοφυλακίου και** αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαίσιας και αποτελεί τη βάση για την προσαρμογή της υλοποίησης του προγράμματος **και/ή την επανεξέταση του προγράμματος**, κατά περίπτωση. **Αξιολογεί την αποτελεσματικότητα, την**

αποδοτικότητα, τη σημασία, τη συνεκτικότητα και την ενωσιακή προστιθέμενη αξία του προγράμματος.

3. Αφού ολοκληρωθεί η υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από την λήξη της περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 1, η Επιτροπή ολοκληρώνει την τελική αξιολόγηση του προγράμματος. Σε αυτήν περιλαμβάνεται αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαισίων.
4. Η Επιτροπή **δημοσιεύει και** κοινοποιεί τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων, μαζί με τις παρατηρήσεις της, **και τα παρουσιάζει** στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Άρθρο 48

Λογιστικοί έλεγχοι

1. Το σύστημα ελέγχου του προγράμματος διασφαλίζει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ εμπιστοσύνης και ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη τις διοικητικές και λοιπές δαπάνες των ελέγχων σε όλα τα επίπεδα, ιδίως για τους δικαιούχους. **Οι κανόνες ελέγχου πρέπει να είναι σαφείς, συνεκτικοί και συνεπείς σε όλο το εύρος του προγράμματος.**
2. Η στρατηγική λογιστικού ελέγχου του προγράμματος βασίζεται στον δημοσιονομικό έλεγχο αντιπροσωπευτικού δείγματος των δαπανών στο σύνολο του προγράμματος. Το αντιπροσωπευτικό δείγμα συμπληρώνεται από στοιχεία που επιλέγονται βάσει εκτίμησης των κινδύνων που συνδέονται με τις δαπάνες. Οι δαπάνες που λαμβάνουν κοινή χρηματοδότηση από διαφορετικά προγράμματα της Ένωσης υποβάλλονται μόνο μια φορά σε λογιστικό έλεγχο ο οποίος καλύπτει όλα τα εμπλεκόμενα προγράμματα και τους αντίστοιχους εφαρμοστέους κανόνες τους.
3. Επιπλέον, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε συνδυασμένες αξιολογήσεις συστημάτων σε επίπεδο δικαιούχου. Οι εν λόγω συνδυασμένες αξιολογήσεις είναι προαιρετικές για ορισμένους τύπους δικαιούχων και συνίστανται σε λογιστικό έλεγχο συστημάτων και διαδικασιών, ο οποίος συμπληρώνεται από λογιστικό έλεγχο συναλλαγών και διεξάγεται από αρμόδιο ανεξάρτητο ελεγκτή που διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα για τη διεξαγωγή υποχρεωτικών ελέγχων λογιστικών εγγράφων σύμφωνα με την οδηγία 2006/43/EK³³. Οι εν λόγω συνδυασμένες αξιολογήσεις μπορούν να χρησιμοποιούνται από την Επιτροπή ή από τον φορέα χρηματοδότησης για τον καθορισμό της συνολικής διασφάλισης της χρηστής δημοσιονομικής

³³ Οδηγία 2006/43/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2006, για τους υποχρεωτικούς ελέγχους των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 157 της 9.6.2006, σ. 87).

διαχείρισης των δαπανών και την επανεξέταση του επιπέδου των εκ των υστέρων ελέγχων και των πιστοποιητικών οικονομικών καταστάσεων.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 127 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή ή ο φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε λογιστικούς ελέγχους σχετικά με τη χρήση των συνεισφορών της Ένωσης, οι οποίοι διενεργούνται από άλλα **ανεξάρτητα και αρμόδια** πρόσωπα ή άλλες οντότητες, είτε αυτά ενεργούν κατ' εντολή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης είτε όχι.
5. Λογιστικοί έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται έως και δύο έτη μετά την πληρωμή του υπολοίπου.
- 5α. ***Η Επιτροπή δημοσιεύει κατευθυντήριες γραμμές ελέγχου, με σκοπό να διασφαλίσει την αξιόπιστη και ομοιόμορφη εφαρμογή και ερμηνεία των ελεγκτικών διαδικασιών και κανόνων καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.***

Άρθρο 49

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

1. Η Επιτροπή ή οι εκπρόσωποί της, καθώς και το Ελεγκτικό Συνέδριο, έχουν την εξουσία να διενεργούν ελέγχους ή, στην περίπτωση διεθνών οργανισμών, την εξουσία να διενεργούν επαλήθευση σύμφωνα με συμφωνίες που έχουν συνάψει με αυτούς, βάσει εγγράφων αλλά και επιτόπου, σε όλους τους δικαιούχους επιχορηγήσεων, τους αναδόχους και τους υπεργολάβους που έχουν λάβει ενωσιακά κονδύλια δυνάμει του παρόντος κανονισμού.
2. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) δύναται να διενεργεί έρευνες που περιλαμβάνουν επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις και διαδικασίες του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και του κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, με στόχο τη διαπίστωση απάτης, διαφθοράς ή άλλης παράνομης δραστηριότητας, η οποία θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, συνδεδεμένης με χρηματοδότηση της Ένωσης ή εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό δυνάμει του παρόντος κανονισμού.
3. Επιπλέον, ενδέχεται να απαιτείται η συνεργασία των αρμόδιων αρχών τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, με βάση συμφωνίες αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, όταν αυτή διεξάγει έρευνες σε υποθέσεις ποινικών αδικημάτων εντός του πεδίου της αρμοδιότητάς της σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939.
4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2, οι συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες και με διεθνείς οργανισμούς, οι συμβάσεις, οι συμφωνίες επιχορήγησης, άλλες νομικές δεσμεύσεις και

συμφωνίες για τη σύσταση εγγύησης από τον προϋπολογισμό, οι οποίες απορρέουν από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού περιέχουν διατάξεις με τις οποίες η Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η OLAF εξουσιοδοτούνται ρητώς να διενεργούν τέτοιους λογιστικούς ελέγχους, επιτόπιους ελέγχους και έρευνες, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, διατάξεις με τις οποίες διασφαλίζεται ότι τυχόν τρίτα μέρη που συμμετέχουν στην εκτέλεση κονδυλίων της Ένωσης ή χρηματοδοτικής πράξης υποστηριζόμενης, εν όλω ή εν μέρει, από εγγύηση από τον προϋπολογισμό, παρέχουν ισοδύναμα δικαιώματα.

Άρθρο 50

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 45 παράγραφος 2 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή έως την 31η Δεκεμβρίου 2028.
3. Η εξουσιοδότηση που αναφέρεται στο άρθρο 45 παράγραφος 2 μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτή. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ισχύουν ήδη.
4. Πριν από την έκδοση μιας κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Μόλις εκδώσει μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Η κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 45 παράγραφος 2 τίθεται σε ισχύ εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 51

Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 καταργούνται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 52

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη συνέχιση ή την τροποποίηση των οικείων δράσεων στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013, οι οποίοι εξακολουθούν να εφαρμόζονται στις εν λόγω δράσεις μέχρι τη λήξη τους. Τα σχέδια εργασίας και οι δράσεις που προβλέπονται σε σχέδια εργασίας που έχουν εγκριθεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και δυνάμει των βασικών πράξεων των αντίστοιχων φορέων χρηματοδότησης εξακολουθούν να διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και τις εν λόγω βασικές πράξεις μέχρι την ολοκλήρωσή τους.
2. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος μπορεί επίσης να καλύψει δαπάνες τεχνικής και διοικητικής βοήθειας που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση της μετάβασης μεταξύ του προγράμματος και των μέτρων που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του προηγούμενου κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1291/2013.

Άρθρο 53

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

....

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ο γενικός στόχος και οι ειδικοί στόχοι που καθορίζονται στο άρθρο 3 επιδιώκονται στο σύνολο του προγράμματος με τους τομείς παρέμβασης και τις γενικές γραμμές δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο παρόν παράρτημα, καθώς και στο παράρτημα Ι του ειδικού προγράμματος.

(1) Πυλώνας Ι « ■ Επιστήμη *αριστείας*»

Με τις ακόλουθες δραστηριότητες, ο παρών πυλώνας *προωθεί*, σύμφωνα με το άρθρο 4, *την επιστημονική αριστεία, προσελκύει τα καλύτερα talέντα στην Ευρώπη, παρέχει την κατάλληλη στήριξη σε ερευνητές αρχικού σταδίου και* στηρίζει τη δημιουργία και τη διάδοση *της επιστημονικής αριστείας*, υψηλής ποιότητας γνώσεων, *μεθόδων και* δεξιοτήτων, τεχνολογιών και λύσεων σε παγκόσμιες *κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές* προκλήσεις. ■ Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3.

- α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας: Παρέχει ελκυστική και ευέλικτη χρηματοδότηση ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε ταλαντούχους και δημιουργικούς μεμονωμένους ερευνητές, *ιδίως σε ερευνητές αρχικού σταδίου*, και στις ομάδες τους να συμμετέχουν στα πλέον υποσχόμενα πεδία της επιστήμης αιχμής, *ανεξάρτητα από την εθνικότητα και τη χώρα προέλευσής τους και* με βάση τον ανταγωνισμό σε επίπεδο Ένωσης *με αποκλειστικό κριτήριο την αριστεία*.

Τομέας παρέμβασης: Επιστήμη αιχμής

- β) Δράσεις «Marie Skłodowska-Curie»: Εφοδιασμός των ερευνητών με νέες γνώσεις και δεξιότητες μέσω της κινητικότητας και της έκθεσης σε διασυνοριακό, διατομεακό και διεπιστημονικό επίπεδο, *ενίσχυση των συστημάτων κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης*, καθώς και διάρθρωση και βελτίωση των θεσμικών και εθνικών προσλήψεων, *λαμβάνοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και τον κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών*· εν προκειμένω, οι δράσεις «Marie Skłodowska-Curie» βοηθούν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού ερευνητικού τοπίου αριστείας *σε ολόκληρη την Ευρώπη*, συμβάλλοντας στην τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων, καθώς και στην επίλυση υφιστάμενων και μελλοντικών κοινωνιακών προκλήσεων.

Τομείς παρέμβασης: Προαγωγή της αριστείας μέσω της διασυνοριακής, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας των ερευνητών· προώθηση νέων δεξιοτήτων μέσω της άριστης κατάρτισης των ερευνητών· ενίσχυση *των ανθρώπινων πόρων* και της ανάπτυξης δεξιοτήτων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας· βελτίωση και διευκόλυνση συνεργειών· προώθηση της

δημόσιας προβολής.

- γ) Ερευνητικές υποδομές: Παροχή στην Ευρώπη βιώσιμων ανοικτών ερευνητικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης, στις οποίες έχουν πρόσβαση οι καλύτεροι ερευνητές από την Ευρώπη και πέραν αυτής. **Προώθηση της χρήσης υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ.** Στο εν λόγω πλαίσιο θα ενισχυθεί η δυνατότητα των **ερευνητικών** υποδομών να στηρίζουν την επιστημονική πρόοδο και καινοτομία και να καθιστούν εφικτή την ανοικτή επιστήμη **και την επιστήμη αριστείας, σύμφωνα με τις αρχές FAIR**, παράλληλα με δραστηριότητες σε συναφείς πολιτικές της Ένωσης και τη διεθνή συνεργασία.

Τομείς παρέμβασης: Εδραίωση **και ανάπτυξη** του τοπίου των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών· Άνοιγμα, ενοποίηση και διασύνδεση ερευνητικών υποδομών· **Δυναμικό καινοτομίας των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών και δραστηριότητες για καινοτομία και κατάρτιση**· Ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις ερευνητικές υποδομές και της διεθνούς συνεργασίας.

- (2) Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»

Με τις ακόλουθες δραστηριότητες, ο παρών πυλώνας **στηρίζει**, σύμφωνα με το άρθρο 4, **τη δημιουργία και την καλύτερη διάδοση νέων γνώσεων, τεχνολογιών και βιώσιμων λύσεων υψηλής ποιότητας, ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας**, ενισχύει τις επιπτώσεις της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη, την υποστήριξη και την εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών, και επίσης στηρίζει την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων από τη βιομηχανία, **ιδίως τις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις**, και την κοινωνία με σκοπό την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων. ■ Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3.

Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες ενσωματώνονται πλήρως σε όλες τις ομάδες, μεταξύ άλλων και σε συγκεκριμένες και ειδικές δραστηριότητες.

Με στόχο τη μεγιστοποίηση των επιπτώσεων, της ευελιξίας και των συνεργειών, οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας ■ διοργανώνονται σε **έξι** ομάδες **διασυνδεδεμένες μέσω πανευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών**, οι οποίες, τόσο μεμονωμένα όσο και από κοινού, θα παρέχουν κίνητρα για τη διατομεακή, διαπολιτική, διασυνοριακή και διεθνή συνεργασία. **Στον συγκεκριμένο πυλώνα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» καλύπτονται δραστηριότητες από ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας, συμπεριλαμβανομένων και χαμηλότερων επιπέδων.**

Κάθε ομάδα συμβάλλει στην επίτευξη διαφόρων ΣΒΑ· και πολλοί ΣΒΑ στηρίζονται από περισσότερες της μίας ομάδες.

Οι δραστηριότητες Ε&Κ ■ διεξάγονται εντός και μεταξύ των ακόλουθων ομάδων:

- α) Ομάδα «Υγεία»: Βελτίωση και προστασία της υγείας *και της ευημερίας* των πολιτών κάθε ηλικίας, με *την παραγωγή νέων γνώσεων*, την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, *και την εξασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, κατά περίπτωση*, για την πρόληψη, τη διάγνωση, την παρακολούθηση, την αντιμετώπιση και τη θεραπεία νοσημάτων, *καθώς και με την ανάπτυξη τεχνολογιών υγείας*: μετριασμός των κινδύνων για την υγεία, προστασία των πληθυσμών και προώθηση της καλής υγείας *και της ευημερίας, μεταξύ άλλων στον χώρο εργασίας*: βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας, της ισοτιμίας και της βιωσιμότητας των συστημάτων δημόσιας υγείας: *πρόληψη και αντιμετώπιση των νοσημάτων που συνδέονται με τη φτώχεια*: και στήριξη και διευκόλυνση της συμμετοχής και της αυτοδιαχείρισης των ασθενών.

Τομείς παρέμβασης: Υγεία σε όλη τη διάρκεια της ζωής: Καθοριστικοί παράγοντες για το περιβάλλον και την κοινωνική υγεία: Μη μεταδοτικά και σπάνια νοσήματα: Λοιμώδη νοσήματα, *συμπεριλαμβανομένων των νοσημάτων που συνδέονται με τη φτώχεια και των παραμελημένων νοσημάτων*: Εργαλεία, τεχνολογίες και ψηφιακές λύσεις για την υγεία και την περίθαλψη, *συμπεριλαμβανομένης της εξατομικευμένης ιατρικής*: Συστήματα υγειονομικής περίθαλψης.

- β) Ομάδα «**Πολιτισμός, δημιουργικότητα και** πολυδεκτική κοινωνία»: Ενίσχυση των ■ δημοκρατικών αξιών, συμπεριλαμβανομένων του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, *διερεύνηση του δυναμικού των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας*, και προώθηση κοινωνικοοικονομικών μετασχηματισμών που συμβάλλουν στην εξάλειψη των αποκλεισμών και την ανάπτυξη, *συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της μετανάστευσης και της ενσωμάτωσης των μεταναστών*.

Τομείς παρέμβασης: Δημοκρατία *και διακυβέρνηση*: **Πολιτισμός**, πολιτιστική κληρονομιά *και δημιουργικότητα*: Κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί ■ .

- γ) **Ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»**: *Απόκριση στις προκλήσεις που ανακύπτουν από τις επίμονες απειλές κατά της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοεγκλήματος, καθώς και τις φυσικές και τις ανθρωπογενείς καταστροφές.*

Τομείς παρέμβασης: Κοινωνίες ανθεκτικές στις καταστροφές: Προστασία και ασφάλεια· Κυβερνοασφάλεια.

- δ) Ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία **και διάστημα**»: Ενίσχυση των ικανοτήτων και διασφάλιση της κυρίαρχης θέσης της Ευρώπης σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής

στους τομείς της ψηφιοποίησης και της παραγωγής, καθώς και στη διαστημική τεχνολογία, **κατά μήκος της αλυσίδας αξίας**, με στόχο τη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής, ψηφιακής, κυκλικής βιομηχανίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· διασφάλιση βιώσιμου εφοδιασμού με πρώτες ύλες· **ανάπτυξη προηγμένων υλικών** και παροχή της βάσης για πρόοδο και καινοτομία **στις** παγκόσμιες κοινωνιακές προκλήσεις.

Τομείς παρέμβασης: Μεταποιητικές τεχνολογίες· **Βασικές** ψηφιακές τεχνολογίες, **συμπεριλαμβανομένων των κβαντικών τεχνολογιών**· **Αναδυόμενες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής**· Προηγμένα υλικά· Τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική· Διαδίκτυο επόμενης γενιάς· **Προηγμένη** υπολογιστική **■** και μαζικά δεδομένα· Κυκλικές βιομηχανίες· **Καθαρές βιομηχανίες** χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· Διάστημα, **συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης της γης**.

- ε) Ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»: Καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής με την καλύτερη κατανόηση των σχετικών αιτίων, της εξέλιξης, των κινδύνων, των επιπτώσεων και των ευκαιριών, με τομείς της ενέργειας και των μεταφορών που είναι πιο φιλικό προς το κλίμα και το περιβάλλον, πιο αποδοτικοί και ανταγωνιστικοί, πιο έξυπνοι, ασφαλείς και ανθεκτικοί, **με την προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, με τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της Ένωσης σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και την προσαρμογή της κοινωνικής συμπεριφοράς υπό το φως των ΣΒΑ.**

Τομείς παρέμβασης: Επιστήμη του κλίματος και λύσεις· Ενεργειακός εφοδιασμός· Ενεργειακά συστήματα και δίκτυα· Κτίρια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε ενεργειακή μετάβαση· Κοινότητες και πόλεις· Βιομηχανική ανταγωνιστικότητα στις μεταφορές· Καθαρές, **ασφαλείς και προσβάσιμες** μεταφορές και κινητικότητα· Έξυπνη κινητικότητα· Αποθήκευση ενέργειας.

- στ) Ομάδα «Τρόφιμα, **βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον**» Προστασία του **περιβάλλοντος**, αποκατάσταση, βιώσιμη διαχείριση και χρήση φυσικών και βιολογικών πόρων από τη γη, **τα εσωτερικά ύδατα** και τη θάλασσα, **ώστε να δοθεί τέλος στη διάβρωση της βιοποικιλότητας**, να καλύπτονται η επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια **για όλους** και η μετάβαση σε μια αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων **και** κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών **και μια βιώσιμη βιοοικονομία.**

Τομείς παρέμβασης: Περιβαλλοντική παρατήρηση· Βιοποικιλότητα και φυσικοί **πόροι**· Γεωργία, δασοκομία και αγροτικές περιοχές· **Θάλασσες**, ωκεανοί **και εσωτερικά ύδατα**· Συστήματα τροφίμων· Συστήματα καινοτομίας βιολογικής βάσης **στη βιοοικονομία της ΕΕ**· Κυκλικά συστήματα.

ζ) Μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών: Παραγωγή επιστημονικών στοιχείων υψηλής ποιότητας για τη χάραξη **αποδοτικών και οικονομικά προσιτών** χρηστών δημόσιων πολιτικών. **Για να καταρτίζονται με λογική** οι νέες πρωτοβουλίες και προτάσεις ενωσιακής νομοθεσίας, απαιτούνται διαφανή, ολοκληρωμένα και ισορροπημένα στοιχεία, ενώ **για τη μέτρηση και την παρακολούθηση** της εφαρμογής των πολιτικών απαιτούνται στοιχεία ■ . Το Κοινό Κέντρο Ερευνών θα παρέχει ανεξάρτητα επιστημονικά στοιχεία και τεχνική στήριξη για τις ενωσιακές πολιτικές καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής. Οι έρευνες του ΚΚΕρ θα επικεντρώνονται στις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ.

Τομείς παρέμβασης: Υγεία· **πολιτισμός, δημιουργικότητα και πολυδεκτική κοινωνία· πολιτική προστασία για την κοινωνία·** ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία **και διάστημα·** κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα· τρόφιμα, **βιοοικονομία**, φυσικοί πόροι, **γεωργία και περιβάλλον·** στήριξη της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης· στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας και την ανάπτυξη στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης· αναλυτικά εργαλεία και μέθοδοι χάραξης πολιτικής· διαχείριση της γνώσης· μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας· στήριξη της επιστήμης για πλατφόρμες πολιτικής.

(3) Πυλώνας III «**Καινοτόμος Ευρώπη**»

Με τις ακόλουθες δραστηριότητες, ο παρών πυλώνας ■ δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες, σύμφωνα με το άρθρο 4, για όλες τις μορφές καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της **μη τεχνολογικής καινοτομίας, ιδίως στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων και στις νεοφυείς επιχειρήσεις, με τη διευκόλυνση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης και της μεταφοράς γνώσεων**, και ■ ενισχύει την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων ■ . ■ Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3. **Το ΕΣΚ θα υλοποιηθεί πρωτίστως μέσω δύο μέσων: του Pathfinder, που θα υλοποιηθεί κυρίως μέσω της συνεργατικής έρευνας, και του Accelerator.**

α) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας: **εστίαση κυρίως στη ρηζικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, ιδίως με στόχο την καινοτομία που δημιουργεί αγορές, και παράλληλη στήριξη όλων των ειδών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της επαυξητικής καινοτομίας.**

Τομείς παρέμβασης: το μέσο Pathfinder **για την προηγμένη έρευνα** στηρίζει μελλοντικές και αναδύομενες ρηζικέλευθες τεχνολογίες **που δημιουργούν αγορές και/ή υπερπροηγμένες τεχνολογίες·** το μέσο Accelerator καλύπτει το χρηματοδοτικό κενό μεταξύ των τελευταίων σταδίων των δραστηριοτήτων **έρευνας και καινοτομίας** και της υιοθέτησης από την αγορά, ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματική ανάπτυξη ρηζικέλευθων καινοτομιών που δημιουργούν αγορές και να επεκτείνονται εταιρείες σε τομείς όπου η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση·

■ πρόσθετες δραστηριότητες του ΕΣΚ, όπως βραβεία και υποτροφίες, καθώς και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας για τις επιχειρήσεις.

β) Ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας

Τομείς παρέμβασης: **Στις δραστηριότητες περιλαμβάνεται ιδίως η σύνδεση, κατά περίπτωση σε συνεργασία με το ΕΙΚΤ**, με ■ εθνικούς και περιφερειακούς παράγοντες καινοτομίας και στήριξη της εφαρμογής κοινών διασυνοριακών προγραμμάτων καινοτομίας από κράτη μέλη, **περιφέρειες** και συνδεδεμένες χώρες, από **την ανταλλαγή πρακτικών και γνώσεων για τη ρύθμιση της καινοτομίας έως** την ενίσχυση των μη τεχνικών δεξιοτήτων καινοτομίας και τις δράσεις έρευνας και καινοτομίας, **μεταξύ άλλων και της ανοικτής ή της καθοδηγούμενης από τους χρήστες καινοτομίας**, ώστε να τονώνεται η αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού συστήματος καινοτομίας. **Αυτό θα πρέπει να υλοποιηθεί σε συνέργεια, μεταξύ άλλων, με** τη στήριξη του ΕΤΠΑ σε οικοσυστήματα καινοτομίας και διαπεριφερειακές συμπράξεις με αντικείμενο θέματα έξυπνης εξειδίκευσης.

γ) Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας

Τομείς παρέμβασης: **Βιώσιμα** οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη· ■ Δεξιότητες **καινοτομίας και επιχειρηματικότητας** στο πλαίσιο διά βίου μάθησης, **συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη**· Νέες λύσεις για **να αντιμετωπίσει η αγορά** τις παγκόσμιες ■ προκλήσεις· Συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

(4) Μέρος «**Διεύρυνση της συμμετοχής και** ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»

Με τις ακόλουθες δραστηριότητες, ο παρών **πυλώνας επιδιώκει τους ειδικούς στόχους που ορίζονται** στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο δ) ■ . ■ Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 3. Το μέρος αυτό θα αποτελεί τη βάση ολόκληρου του προγράμματος και, παράλληλα, θα στηρίζει δραστηριότητες που συμβάλλουν **στην προσέλκυση ταλέντων, στη δημιουργία ενοϊκών συνθηκών για την κυκλοφορία εγκεφάλων και την αποτροπή της διαφυγής εγκεφάλων**, σε μια Ευρώπη που βασίζεται περισσότερο στις γνώσεις, την καινοτομία και την ισότητα των φύλων και βρίσκεται στην κορυφή του παγκόσμιου ανταγωνισμού, **και στην προώθηση της διεθνικής συνεργασίας**. Ως εκ τούτου, το μέρος αυτό θα βελτιστοποιεί τα εθνικά πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες **στο σύνολο** της Ευρώπης στο πλαίσιο ενός εύρυθμου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE), όπου η γνώση και το εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης κυκλοφορούν ελεύθερα **και κατά ισορροπημένο τρόπο**, όπου ενημερωμένοι πολίτες κατανοούν και εμπιστεύονται τα αποτελέσματα της Ε&Κ τα οποία **διαδίδονται ευρέως και**

ωφελούν την κοινωνία στο σύνολό της, και όπου η πολιτική της ΕΕ, ιδίως δε η πολιτική Ε&Κ, βασίζεται σε υψηλής ποιότητας επιστημονικά στοιχεία.

Στηρίζει επίσης δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας προτάσεων από νομικές οντότητες κρατών μελών με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ, λόγω χάρη με επαγγελματικούς ελέγχους και συμβουλές για τις προκαταρκτικές προτάσεις, και την ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των εθνικών σημείων επαφής για την υποστήριξη της διεθνούς δικτύωσης, καθώς και δραστηριότητες με στόχο την υποστήριξη νομικών οντοτήτων κρατών μελών με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ που προσχωρούν σε ήδη επιλεγμένα συνεργατικά έργα στα οποία δεν συμμετέχουν νομικές οντότητες από τα εν λόγω κράτη μέλη.

Τομείς παρέμβασης: *Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας, μεταξύ άλλων με τη συγκρότηση ομάδων, την αδελφοποίηση, πανεπιστημιακές έδρες EXE, την COST, δραστηριότητες αριστείας και δραστηριότητες για την προώθηση της κυκλοφορίας εγκεφάλων· Μεταρρύθμιση και ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ, για παράδειγμα με την υποστήριξη των μεταρρυθμίσεων των εθνικών πολιτικών έρευνας και καινοτομίας, τη δημιουργία συνθηκών για ελκυστικές σταδιοδρομίες και την υποστήριξη της επιστήμης για τους πολίτες και την ισότητα των φύλων.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ια

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙΚΤ)

Ισχύουν τα ακόλουθα κατά την υλοποίηση του προγράμματος δραστηριοτήτων του ΕΙΚΤ:

3.1. Σκεπτικό

Όπως αναφέρει σαφώς η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (ομάδα υψηλού επιπέδου «Lamy»), τα επόμενα βήματα συνίστανται «στην εκπαίδευση για το μέλλον και στην επένδυση σε ανθρώπους που θα κάνουν την αλλαγή». Πιο συγκεκριμένα, τα ευρωπαϊκά **ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** καλούνται να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα, να καταρρίψουν τα επιστημονικά στεγανά και να κατοχυρώσουν θεσμικά ισχυρές συνεργασίες μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και της βιομηχανίας, οι οποίες θα έχουν διεπιστημονικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, η πρόσβαση σε ταλαντούχα άτομα είναι μακράν ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τις επιλογές των ευρωπαϊών ιδρυτών νεοφυών επιχειρήσεων όσον αφορά την τοποθεσία. Η επιχειρηματική εκπαίδευση, οι ευκαιρίες κατάρτισης **και η ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων** διαδραματίζουν καίριας σημασίας ρόλο στην καλλιέργεια μελλοντικών φορέων καινοτομίας και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των υφιστάμενων φορέων καινοτομίας, ώστε να καρπωθούν μεγαλύτερες επιτυχίες στο πλαίσιο της ανάπτυξης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Η πρόσβαση σε επιχειρηματικά ταλέντα, σε συνδυασμό με την πρόσβαση σε επαγγελματικές υπηρεσίες, κεφάλαια και αγορές σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και η συσπείρωση σημαντικών παραγόντων καινοτομίας γύρω από έναν κοινό στόχο αποτελούν τα βασικά συστατικά για την καλλιέργεια ενός οικοσυστήματος καινοτομίας. Υπάρχει ανάγκη για συντονισμό των προσπαθειών σε ολόκληρη την ΕΕ, με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών και οικοσυστημάτων σε ολόκληρη την ΕΕ που θα διασυνδέονται.

Το ΕΙΚΤ αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο ολοκληρωμένο οικοσύστημα καινοτομίας στην Ευρώπη, το οποίο συγκεντρώνει εταιρους από τους τομείς των επιχειρήσεων, της έρευνας, της εκπαίδευσης και πέραν αυτών. Το ΕΙΚΤ θα συνεχίσει να στηρίζει τις κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του, οι οποίες αποτελούν ευρωπαϊκές συμπράξεις μεγάλης κλίμακας για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων παγκόσμιων προκλήσεων, και να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας που τις περιβάλλουν. Θα το πράξει προωθώντας την ενσωμάτωση εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας των υψηλότερων δυνατών προτύπων, ώστε να δημιουργήσει ευνοϊκά για την καινοτομία περιβάλλοντα, προωθώντας και υποστηρίζοντας μια νέα γενιά επιχειρηματιών και δίνοντας ώθηση στην ίδρυση καινοτόμων επιχειρήσεων, σε στενή συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το ΕΣΚ.

Εξακολουθούν να απαιτούνται προσπάθειες, **σε ολόκληρη την Ευρώπη**, για την ανάπτυξη οικοσυστημάτων όπου ερευνητές, φορείς καινοτομίας, βιομηχανίες και κυβερνήσεις θα μπορούν να αλληλεπιδρούν με ευκολία. Είναι γεγονός ότι τα συστήματα καινοτομίας εξακολουθούν να μη λειτουργούν με τον βέλτιστο τρόπο για διάφορους λόγους, όπως:

- η αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων καινοτομίας παρεμποδίζεται από οργανωτικούς, κανονιστικούς και πολιτισμικούς φραγμούς·
- οι προσπάθειες για την ενίσχυση των **οικοσυστημάτων** καινοτομίας **χρηίζουν** συντονισμού και σαφούς εστίασης σε ειδικούς στόχους και αποτελέσματα.

Για να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές **κοινωνιακές** προκλήσεις, να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και να υπάρξει συνεισφορά στη **φιλική προς το περιβάλλον και** βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, στην απασχόληση, στην ανταγωνιστικότητα και στην ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών, είναι αναγκαία η περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να καινοτομεί, μέσω: **της ενίσχυσης των υφιστάμενων και** της ενθάρρυνσης της δημιουργίας νέων περιβαλλόντων που ευνοούν τη συνεργασία και την καινοτομία· της ενίσχυσης των ικανοτήτων καινοτομίας των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και του ερευνητικού τομέα· της στήριξης της νέας γενιάς επιχειρηματιών· της ενθάρρυνσης της δημιουργίας και της ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων, **καθώς και της ενίσχυσης της προβολής των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, ιδίως από το ΕΙΚΤ, και της αναγνώρισής τους από το ευρύτερο κοινό.**

Η φύση και το μέγεθος των προκλήσεων όσον αφορά την καινοτομία απαιτούν την ανάπτυξη επαφών και την κινητοποίηση παραγόντων και πόρων σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μέσω της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας. Πρέπει να άρουμε τα στεγανά μεταξύ επιστημονικών τομέων και στις αλυσίδες αξίας και να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την αποτελεσματική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης, καθώς και για την ανάπτυξη και την προσέλκυση επιχειρηματικών ταλέντων. **Το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΚΤ θα διασφαλίσει τη συνοχή με τις προκλήσεις του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», καθώς και τη συμπληρωματικότητα με το ΕΣΚ.**

3.2. Τομείς παρέμβασης

3.2.1. Βιώσιμα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη

Σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΙΚΤ και το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΚΤ, το ΕΙΚΤ θα διαδραματίσει ενισχυμένο ρόλο στην ενίσχυση των βιώσιμων οικοσυστημάτων καινοτομίας **με γνώμονα τις προκλήσεις** σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΙΚΤ θα συνεχίσει να λειτουργεί κυρίως μέσω των οικείων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ), των μεγάλης κλίμακας ευρωπαϊκών συμπράξεων που αποσκοπούν σε ειδικούς κοινωνικούς στόχους. Θα συνεχίσει να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας γύρω από αυτές, μέσω **του ανοίγματός τους και μέσω** της ενθάρρυνσης της

ενσωμάτωσης της έρευνας, της καινοτομίας και της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το ΕΙΚΤ θα **ενισχύσει τα οικοσυστήματα** καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω της επέκτασης του σχεδίου περιφερειακής καινοτομίας (EIT RIS). Το ΕΙΚΤ θα συνεργάζεται με τα οικοσυστήματα καινοτομίας που παρουσιάζουν υψηλό δυναμικό καινοτομίας βάσει στρατηγικής, θεματικής ευθυγράμμισης και **αναμενόμενου** αντικτύπου, σε στενή συνεργασία με στρατηγικές και πλατφόρμες έξυπνης εξειδίκευσης.

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων ΚΓΚ, **καθώς και του ανοίγματός τους σε νέους εταίρους, ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση στην ίδια βιωσιμότητα μακροπρόθεσμα, και ανάλυση της ανάγκης δημιουργίας νέων ΚΓΚ για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων. Οι συγκεκριμένοι θεματικοί τομείς θα καθορίζονται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας, λαμβανομένου υπόψη του στρατηγικού σχεδιασμού.**
- Επιτάχυνση των περιφερειών προς την αριστεία στις χώρες που **ορίζονται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας, σε στενή συνεργασία με τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλα συναφή χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, κατά περίπτωση.**

2.2. **■** Δεξιότητες καινοτομίας και επιχειρηματικές δεξιότητες βάσει μιας προοπτικής διά βίου μάθησης, **συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη**

Οι δραστηριότητες εκπαίδευσης του ΕΙΚΤ θα ενισχυθούν με στόχο την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω της **στόχευσης** της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των υφιστάμενων ΚΓΚ του ΕΙΚΤ θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, ώστε να συνεχίσουν να προσφέρονται στους σπουδαστές και στους επαγγελματίες προγράμματα σπουδών υψηλής ποιότητας με βάση την καινοτομία, **τη δημιουργικότητα** και την επιχειρηματικότητα σύμφωνα, ιδίως, με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιομηχανία και τις δεξιότητες. Τούτο μπορεί να περιλαμβάνει ερευνητές και φορείς καινοτομίας που στηρίζονται από άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως από τις δράσεις MSCA. Το ΕΙΚΤ θα στηρίξει επίσης **τον εκσυγχρονισμό των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη** και την ένταξή τους σε οικοσυστήματα καινοτομίας, μέσω της τόνωσης και της ενίσχυσης του επιχειρηματικού δυναμικού και των επιχειρηματικών ικανοτήτων τους και μέσω της ενθάρρυνσής τους να προβλέπουν καλύτερα τις νέες απαιτήσεις δεξιοτήτων.

- Ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές ανάγκες της **κοινωνίας και της** βιομηχανίας, και διατομεακών προγραμμάτων για σπουδαστές, επιχειρηματίες και επαγγελματίες σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής, εκεί όπου οι γνώσεις ειδημόνων και οι ειδικές ανά τομέα γνώσεις συνδυάζονται με δεξιότητες προσανατολισμένες στην **■** καινοτομία **και με επιχειρηματικές δεξιότητες**, όπως δεξιότητες υψηλής τεχνολογίας που **συνδέονται** με ψηφιακές και **βιώσιμες** βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής.

- Ενίσχυση και επέκταση του σήματος EIKT, με στόχο τη βελτίωση της **προβολής και της αναγνώρισης** των εκπαιδευτικών προγραμμάτων **του EIKT** με βάση συμπράξεις μεταξύ διαφόρων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών κέντρων και εταιρειών, και **παράλληλα βελτίωση της συνολικής ποιότητας του σήματος με την** προσφορά προγραμμάτων μάθησης μέσω της εφαρμογής στην πράξη και **στοχευμένης** επιχειρηματικής εκπαίδευσης, καθώς και διεθνούς και διατομεακής κινητικότητας, αλλά και κινητικότητας μεταξύ οργανισμών·
- Ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω της αξιοποίησης **και της προώθησης** της εμπειρογνομοσύνης της κοινότητας του EIKT στη σύνδεση της εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων·
- Ενίσχυση του ρόλου της κοινότητας αποφοίτων του EIKT ως προτύπου για νέους σπουδαστές και ισχυρού μέσου για την προβολή του αντικτύπου του EIKT.

2.3. Νέες λύσεις στην αγορά **για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων**

Το EIKT θα διευκολύνει, θα ενδυναμώνει **και θα επιβραβεύει** τους επιχειρηματίες, τους φορείς καινοτομίας, **τους ερευνητές**, τους εκπαιδευτές, τους σπουδαστές και άλλους παράγοντες καινοτομίας, **και παράλληλα θα διασφαλίζει τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου**, ώστε να συνεργάζονται σε διεπιστημονικές ομάδες και να δημιουργούν ιδέες οι οποίες θα μετουσιώνονται τόσο σε επαυξητικές όσο και σε ανατρεπτικές καινοτομίες. Οι δραστηριότητες θα χαρακτηρίζονται από προσέγγιση ανοικτής καινοτομίας και μια διασυνοριακή προσέγγιση, ενώ θα εστιάζουν στην ενσωμάτωση σχετικών δραστηριοτήτων για το τρίγωνο της γνώσης οι οποίες θα συμβάλουν στην επιτυχία τους (π.χ., οι φορείς υλοποίησης ενός έργου μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβασή τους σε: ειδικευμένους αποφοίτους, **κύριους χρήστες**, νεοφυείς επιχειρήσεις με καινοτόμες ιδέες, ξένες εταιρείες με σχετικά συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.).

- Παροχή στήριξης για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, υπηρεσιών **και ευκαιριών στην αγορά** όπου παράγοντες του τριγώνου της γνώσης θα συνεργάζονται ώστε να προσφέρουν λύσεις **για τις παγκόσμιες προκλήσεις**·
- **Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου της αλυσίδας αξίας καινοτομίας: από τον σπουδαστή στον επιχειρηματία, από την ιδέα στο προϊόν, από το εργαστήριο στον καταναλωτή. Περιλαμβάνεται στήριξη προς νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις**·
- Παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και στήριξης σε καινοτόμες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης τεχνικής βοήθειας για την τελειοποίηση προϊόντων ή υπηρεσιών, ουσιαστική πλαισίωση, στήριξη για την προσέγγιση πελατών και την αύξηση του κεφαλαίου, με στόχο την ταχεία είσοδο στην αγορά και την επιτάχυνση της διαδικασίας μεγέθυνσης.

3.2.4. Συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

Το ΕΙΚΤ θα εντείνει τις προσπάθειές του για την αξιοποίηση των συνεργειών και της συμπληρωματικότητας μεταξύ **υφιστάμενων ΚΓΚ και** διαφόρων παραγόντων και πρωτοβουλιών σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και για την διεύρυνση του δικτύου συνεργαζόμενων οργανισμών του τόσο από στρατηγική όσο και από επιχειρησιακή άποψη, **ενώ παράλληλα αποφεύγονται οι επικαλύψεις.**

- **Στενή** συνεργασία με το ΕΣΚ **και το InvestEU** για τον εξορθολογισμό της στήριξης (ήτοι, χρηματοδότηση και υπηρεσίες) που παρέχεται σε καινοτόμες νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις **■**, ιδίως μέσω των ΚΓΚ.

Σχεδιασμός και υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΙΚΤ, με στόχο να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα με **άλλα μέρη του προγράμματος**·

- Συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ανάπτυξη διαρθρωμένου διαλόγου και συντονισμός των προσπαθειών για τη δημιουργία συνεργειών με **■** εθνικές **και περιφερειακές** πρωτοβουλίες, **συμπεριλαμβανομένων στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, ενδεχομένως και μέσω της εφαρμογής των «ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων καινοτομίας»,** με στόχο τον εντοπισμό, την ανταλλαγή και τη διάδοση **των βέλτιστων** πρακτικών και διδαγμάτων·
- **Ανταλλαγή και διάδοση καινοτόμων πρακτικών και διδαγμάτων σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής, ώστε να συμβάλει στην πολιτική για την καινοτομία στην Ευρώπη, σε συντονισμό με άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·**
- Συνεισφορά σε συζητήσεις πολιτικής για την καινοτομία και συμβολή **στον σχεδιασμό και** την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ μέσω της συνεχούς συνεργασίας με όλες τις σχετικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με **άλλα προγράμματα της ΕΕ και με τα** ενδιαφερόμενα μέρη τους, και περαιτέρω διερεύνηση ευκαιριών στο πλαίσιο πρωτοβουλιών εφαρμογής πολιτικής·
- Αξιοποίηση συνεργειών με άλλα προγράμματα της ΕΕ, **συμπεριλαμβανομένων εκείνων που** στηρίζουν την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την καινοτομία (π.χ. **COST, EKT+, EΤΠΑ, Erasmus+, Δημιουργική Ευρώπη και COSME Plus/ενιαία αγορά, InvestEU**)·
- Ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών με σημαντικούς παράγοντες καινοτομίας σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο και στήριξη των ΚΓΚ ώστε να αναπτυχθούν συνεργασίες και δεσμοί με βασικούς εταίρους του τριγώνου της γνώσης από τρίτες χώρες, με σκοπό τη δημιουργία νέων αγορών για λύσεις που υποστηρίζονται από τις ΚΓΚ και την προσέλκυση **χρηματοδότησης και** ταλέντων από το εξωτερικό. **Προωθείται η συμμετοχή τρίτων χωρών με σεβασμό για τις αρχές της αμοιβαιότητας και του αμοιβαίου οφέλους.**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις **επιλέγονται και υλοποιούνται, παρακολουθούνται, αξιολογούνται, καταργούνται σταδιακά ή ανανεώνονται** με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1) Επιλογή:

Επίδειξη ότι η ευρωπαϊκή σύμπραξη είναι περισσότερο αποτελεσματική για την επίτευξη των συναφών στόχων του προγράμματος **μέσω της συμμετοχής και της δέσμευσης των εταίρων**, ιδίως όσον αφορά την επίτευξη σαφών αποτελεσμάτων για την ΕΕ και τους πολίτες της, την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων, την υλοποίηση των στόχων έρευνας και καινοτομίας, τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, **τη βιωσιμότητα** και την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας και, **κατά περίπτωση**, των διεθνών δεσμεύσεων·

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 185 ΣΛΕΕ, είναι υποχρεωτική η συμμετοχή τουλάχιστον του **50%** των κρατών μελών της ΕΕ·

β) Συνοχή και συνέργειες της ευρωπαϊκής σύμπραξης εντός του ενωσιακού τοπίου έρευνας και καινοτομίας, **τηρώντας κατά το μέγιστο δυνατόν τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»**·

γ) Διαφάνεια και ανοικτός χαρακτήρας της ευρωπαϊκής σύμπραξης όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων και στόχων **σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και τις προσδοκώμενες επιπτώσεις, καθώς και όσον αφορά** τη συμμετοχή εταίρων και ενδιαφερόμενων φορέων από **όλο το εύρος της αλυσίδας αξιών, από** διαφορετικούς τομείς και **κλάδους και διαφορετικά υπόβαθρα**, συμπεριλαμβανομένων διεθνών φορέων, κατά περίπτωση, **και χωρίς παρέμβαση στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα· σαφείς διαδικασίες για την προώθηση της συμμετοχής των ΜΜΕ και για τη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, ιδίως από τις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω ενδιάμεσων οργανώσεων**·

δ) Εκ των προτέρων επίδειξη προσθετικότητας και κατεύθυνσης της ευρωπαϊκής σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένου κοινού **στρατηγικού** οράματος σχετικά με τον στόχο της. Το εν λόγω όραμα θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα:

- προσδιορισμό μετρήσιμων προσδοκώμενων **παραδοτέων, αποτελεσμάτων** και επιπτώσεων εντός συγκεκριμένων χρονικών πλαισίων, συμπεριλαμβανομένης βασικής οικονομικής **και/ή κοινωνιακής** αξίας για την **Ένωση**.
- επίδειξη προσδοκώμενων ποιοτικών και **σημαντικών** ποσοτικών αποτελεσμάτων μόχλευσης, **καθώς και μιας μεθόδου για τη μέτρηση βασικών δεικτών επιδόσεων**.
- προσεγγίσεις για τη διασφάλιση ευέλικτης εφαρμογής και την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της πολιτικής, της κοινωνίας και/ή της αγοράς, ή στην επιστημονική πρόοδο, **καθώς και για την αύξηση της πολιτικής συνοχής μεταξύ περιφερειακού, εθνικού και ενωσιακού επιπέδου**.
- στρατηγική εξόδου και μέτρα **για τη σταδιακή αποχώρηση από το πρόγραμμα**.

ε) Εκ των προτέρων επίδειξη μακροπρόθεσμης δέσμευσης εκ μέρους των εταίρων, συμπεριλαμβανομένου ελάχιστου ποσοστού δημόσιων και/ή ιδιωτικών επενδύσεων·

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων, **οι οποίες θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 185 ή 187 ΣΛΕΕ**, οι χρηματοδοτικές και/ή σε είδος συνεισφορές από εταίρους άλλους πλην της Ένωσης είναι τουλάχιστον ίσες με το 50 % και μπορούν να ανέρχονται έως και στο 75 % των συνολικών αναλήψεων υποχρεώσεων από τον προϋπολογισμό της ευρωπαϊκής σύμπραξης. Για κάθε θεσμοθετημένη ευρωπαϊκή σύμπραξη **αυτού του είδους**, ένα μερίδιο των συνεισφορών από εταίρους εκτός της Ένωσης καταβάλλεται με τη μορφή χρηματοδοτικών συνεισφορών. **Για εταίρους πλην της Ένωσης και των συμμετεχόντων κρατών, οι χρηματοδοτικές συνεισφορές θα πρέπει να αποσκοπούν κυρίως στην κάλυψη διοικητικών δαπανών, καθώς και του συντονισμού και της στήριξης και άλλων μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων.**

ε α) Κατόπιν συμφωνίας με τις περιφερειακές αρχές, το ΕΤΠΑ γίνεται αποδεκτό ως μερική εθνική συνεισφορά για συγχρηματοδοτούμενες από το πρόγραμμα δράσεις στις οποίες συμμετέχουν κράτη μέλη.

2) Υλοποίηση:

α) Συστημική προσέγγιση που διασφαλίζει **την ενεργή και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της ευρωπαϊκής σύμπραξης με την ευέλικτη εφαρμογή κοινών δράσεων υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας και** οι οποίες υπερβαίνουν τις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την υιοθέτηση κανόνων ή πολιτικών ή με την υιοθέτηση από την αγορά·

- β) Κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν τον διαρκή ανοικτό χαρακτήρα της πρωτοβουλίας και τη διαφάνεια κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων, τη συμμετοχή σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, **πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία της διακυβέρνησης**, την προβολή της Ένωσης, τα μέτρα επικοινωνίας και προβολής, τη διάδοση και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, και της σαφούς στρατηγικής ανοικτής πρόσβασης/χρήστη σε ολόκληρη την αλυσίδα αξιών· **κατάλληλα μέτρα για την ενημέρωση των ΜΜΕ και την προώθηση της συμμετοχής τους**·
- γ) Συντονισμός και/ή κοινές δραστηριότητες με άλλες συναφείς πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας για **την εξασφάλιση του βέλτιστου επιπέδου διασυνδέσεων και** τη διασφάλιση αποτελεσματικών συνεργειών, **μεταξύ άλλων για την άρση των πιθανών φραγμών στην υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και την αύξηση της αποδοτικότητας από πλευράς κόστους**·
- δ) **■** Δεσμεύσεις **■**, ιδίως για χρηματοδοτικές **και/ή σε είδος** συνεισφορές, από κάθε εταίρο **σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις** καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της πρωτοβουλίας·
- ε) Στην περίπτωση θεσμοθετημένης ευρωπαϊκής σύμπραξης, πρόσβαση της Επιτροπής στα αποτελέσματα και τις λοιπές σχετικές με τη δράση πληροφορίες για τους σκοπούς της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης.
- 3) Παρακολούθηση:
- α) Σύστημα παρακολούθησης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 45 για την παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη συγκεκριμένων **■** στόχων πολιτικής **■**, παραδοτέων και βασικών δεικτών επιδόσεων, το οποίο καθιστά εφικτή την αξιολόγηση των επιτευγμάτων, των επιπτώσεων και των ενδεχόμενων αναγκών για διορθωτικά μέτρα σε βάθος χρόνου·
- β) Υποβολή ειδικών **περιοδικών** εκθέσεων σχετικά με τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα μόχλευσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις **δεσμευμένες και πράγματι χορηγηθείσες** χρηματοδοτικές και σε είδος συνεισφορές, την προβολή και τη θέση στο διεθνές πλαίσιο, καθώς και τις επιπτώσεις στους κινδύνους που συνδέονται με επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και την καινοτομία·
- γ) **Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης και τα αποτελέσματα όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο συμπράξεων, οι οποίες είναι εγκαίρως διαθέσιμες και προσβάσιμες σε κοινή ηλεκτρονική βάση δεδομένων.**
- 4) Αξιολόγηση, σταδιακή κατάργηση και ανανέωση:
- α) Αξιολόγηση των επιτευχθεισών επιπτώσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο ως προς

καθορισμένους στόχους και δείκτες επιδόσεων, η οποία χρησιμοποιείται για την τεκμηρίωση της αξιολόγησης του προγράμματος που προβλέπεται στο άρθρο 47, και μεταξύ άλλων αξιολόγηση του πλέον αποδοτικού τρόπου παρέμβασης πολιτικής για τυχόν μελλοντικές δράσεις· και τη θέση κάθε πιθανής ανανέωσης ευρωπαϊκής σύμπραξης στο συνολικό τοπίο των ευρωπαϊκών συμπράξεων και των πολιτικών προτεραιοτήτων της·

- β) ***Σε περίπτωση μη ανανέωσης***, κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν τη σταδιακή κατάργηση ***της χρηματοδότησης του προγράμματος-πλασίου*** σύμφωνα με τους **■** όρους και το χρονοδιάγραμμα που έχουν εκ των προτέρων συμφωνηθεί με τους ***νομικά*** δεσμευμένους εταίρους, με την επιφύλαξη ενδεχόμενης διαρκούς διακρατικής χρηματοδότησης από εθνικά ή άλλα ενωσιακά προγράμματα, ***καθώς και με την επιφύλαξη ιδιωτικών επενδύσεων και εν εξελίξει έργων.***

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Κοινή Γεωργική Πολιτική-ΚΓΠ) διασφαλίζουν ότι:
 - α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών εντός της ΕΕ εντοπίζονται κυρίως στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για την «παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας»³⁴, και συνυπολογίζονται κατά τη διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας και των προγραμμάτων εργασίας του προγράμματος;
 - β) η ΚΓΠ αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνας και της καινοτομίας και προωθεί τη χρήση, διάδοση και διείσδυση καινοτόμων λύσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από έργα χρηματοδοτούμενα από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία, από την ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα» και συναφείς κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του ΕΙΚΤ;
 - γ) το ΕΓΤΑΑ στηρίζει την υιοθέτηση και τη διάδοση γνώσεων και λύσεων που απορρέουν από τα αποτελέσματα του προγράμματος, οι οποίες οδηγούν στην αύξηση της δυναμικότητας του γεωργικού τομέα και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.
2. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) θα διασφαλίζουν ότι:
 - α) το πρόγραμμα και το ΕΤΘΑ είναι διασυνδεδεμένα σε μεγάλο βαθμό δεδομένου ότι οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ στον τομέα της θαλάσσιας και ναυτιλιακής πολιτικής θα μετατρέπονται σε πράξη μέσω της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος.
 - β) το ΕΤΘΑ στηρίζει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα στους τομείς της θαλάσσιας και ναυτιλιακής πολιτικής· το ΕΤΘΑ προωθεί επίσης την συλλογή και την επεξεργασία επιτόπιων δεδομένων και διαδίδει συναφείς δράσεις που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του

³⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα» (COM(2012) 79 final).

προγράμματος, που με τη σειρά τους συμβάλλουν στην εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ, της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών **και των διεθνών δεσμεύσεων**.

3. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα διασφαλίζουν ότι:

α) οι ρυθμίσεις για συνδυασμένη χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το πρόγραμμα **«Ορίζων Ευρώπη»** χρησιμοποιούνται για τη στήριξη δραστηριοτήτων που συνδέουν **τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα**, τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και τη διεθνή αριστεία στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων κοινών διαπεριφερειακών/διακρατικών προγραμμάτων και πανευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών, με στόχο την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας·

α α) τα κονδύλια του ΕΤΠΑ μπορούν να μεταφερθούν σε εθελοντική βάση για τη στήριξη δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του προγράμματος, και ιδίως της σφραγίδας αριστείας·

β) το ΕΤΠΑ εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη και την ενίσχυση περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων έρευνας και καινοτομίας, τον μετασχηματισμό της βιομηχανίας, την παροχή στήριξης για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων λύσεων από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία μέσω του ΕΤΠΑ·

β α) ενισχύονται τα υφιστάμενα περιφερειακά οικοσυστήματα και δίκτυα πλατφορμών, καθώς και οι υφιστάμενες περιφερειακές στρατηγικές·

4. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ θα διασφαλίζουν ότι:

α) το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ μπορεί να ενσωματώνει και να επεκτείνει καινοτόμα προγράμματα σπουδών υποστηριζόμενα από το πρόγραμμα, μέσω εθνικών ή περιφερειακών προγραμμάτων, ώστε οι πολίτες να εφοδιάζονται με τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες για τις θέσεις εργασίας του μέλλοντος.

β) μπορούν να χρησιμοποιούνται **σε εθελοντική βάση** ρυθμίσεις για συνδυασμένη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, για τη στήριξη δραστηριοτήτων **του προγράμματος** που προωθούν την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου έρευνας και καινοτομίας, με σκοπό την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας· **[Τροπ. 148]**

γ) το σκέλος για την υγεία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου ενσωματώνει καινοτόμες τεχνολογίες και νέα/-ες επιχειρηματικά/-ές μοντέλα και λύσεις, ιδίως όσα/-ες απορρέουν από τα προγράμματα, ώστε να συμβάλλει στην ανάπτυξη καινοτόμων, αποδοτικών και βιώσιμων

συστημάτων υγείας των κρατών μελών και να βελτιώνει την πρόσβαση των Ευρωπαίων πολιτών σε βελτιωμένη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη.

5. Οι συνέργειες με τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF) θα διασφαλίζουν ότι:

- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και τον ψηφιακό τομέα εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος·
- β) ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» στηρίζει τη μεγάλης κλίμακας εγκατάσταση και ανάπτυξη καινοτόμων νέων τεχνολογιών και λύσεων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών υλικών υποδομών, ιδίως εκείνων που προκύπτουν από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία.
- γ) θα διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων μεταξύ του προγράμματος-πλαισίου και των έργων στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», για παράδειγμα, με την επισήμανση τεχνολογιών του προγράμματος-πλαισίου με υψηλό βαθμό εμπορικής ωριμότητας τα οποία θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω του CEF.

6. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» (DEP) θα διασφαλίζουν ότι:

- α) μολοντί διάφορα θεματικά πεδία που καλύπτονται από το πρόγραμμα και το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» συγκλίνουν, οι τύποι των δράσεων προς υποστήριξη, οι προσδοκώμενες εκροές και η λογική παρέμβασής τους διαφέρουν και αλληλοσυμπληρώνονται·
- β) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας που συνδέονται με ψηφιακές πτυχές καθορίζονται και εδραιώνονται στα στρατηγικά σχέδια έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος· σε αυτά περιλαμβάνονται η έρευνα και καινοτομία στους τομείς της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, **των τεχνολογιών κατανεμημένου καθολικού, των κβαντικών τεχνολογιών** και ο συνδυασμός ψηφιακών με άλλες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και με μη τεχνολογικές καινοτομίες· η στήριξη για την επέκταση επιχειρήσεων που εισάγουν ρηξικέλευθες καινοτομίες (πολλές από τις οποίες θα συνδυάζουν ψηφιακές και υλικές τεχνολογίες)· η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας σε ολόκληρο τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και **ευρωπαϊκή** βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»· και η στήριξη των ψηφιακών ερευνητικών υποδομών·

- γ) το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» εστιάζεται στη δημιουργία ψηφιακών ικανοτήτων και υποδομών μεγάλης κλίμακας στους τομείς της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, **των τεχνολογιών καταναλωμένου καθολικού, των κβαντικών τεχνολογιών** και των προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων, με στόχο να υιοθετηθούν και να αναπτυχθούν ευρέως ανά την Ευρώπη κρίσιμες καινοτόμες ψηφιακές λύσεις —υφιστάμενες ή υπό δοκιμή— εντός ενός ενωσιακού πλαισίου σε τομείς δημοσίου συμφέροντος (όπως υγεία, δημόσια διοίκηση, δικαιοσύνη και εκπαίδευση) ή εκεί όπου παρατηρείται ανεπάρκεια της αγοράς (όπως στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων). Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» υλοποιείται κυρίως μέσω συντονισμένων και στρατηγικών επενδύσεων με τα κράτη μέλη, ιδίως με τη σύναψη κοινών δημόσιων συμβάσεων, σε ψηφιακές ικανότητες προς από κοινού χρήση σε ολόκληρη την Ευρώπη και σε δράσεις ενωσιακής εμβέλειας που στηρίζουν τη λειτουργικότητα και την τυποποίηση στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.
- δ) οι ικανότητες και υποδομές του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» διατίθενται στην κοινότητα έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ άλλων για δραστηριότητες που στηρίζονται μέσω του προγράμματος, όπως δοκιμές, πειραματισμός και επίδειξη σε όλους τους τομείς και επιστημονικούς κλάδους.
- ε) νέες ψηφιακές τεχνολογίες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος υιοθετούνται σταδιακά και εξαπλώνονται μέσω του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη».
- στ) οι πρωτοβουλίες του προγράμματος για την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχουν δεξιότητες και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσφέρονται στα κέντρα συστέγασης των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας, συμπληρώνονται με δημιουργία ικανοτήτων σε προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες με στήριξη από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη».
- ζ) εναρμονίζονται ισχυροί μηχανισμοί συντονισμού του στρατηγικού σχεδιασμού και των διαδικασιών λειτουργίας για αμφότερα τα προγράμματα, ενώ στις οικείες δομές διακυβέρνησης συμμετέχουν οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής καθώς και άλλες υπηρεσίες αρμόδιες για τα διαφορετικά μέρη των αντίστοιχων προγραμμάτων.

7. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά θα διασφαλίζουν ότι:

- α) το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά αντιμετωπίζει τις ανεπάρκειες της αγοράς που επηρεάζουν όλες τις ΜΜΕ, και θα προωθεί την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία και ανάπτυξη εταιρειών. Υφίσταται πλήρης συμπληρωματικότητα μεταξύ του προγράμματος για

την ενιαία αγορά και των δράσεων **τόσο του EIKT όσο και** του μελλοντικού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας για τις καινοτόμες εταιρείες, καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών στήριξης των ΜΜΕ, ιδίως εκεί όπου η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση.

β) το δίκτυο «Enterprise Europe Network» μπορεί, όπως και άλλες υφιστάμενες δομές στήριξης των ΜΜΕ (π.χ. τα εθνικά σημεία επαφής, οι οργανισμοί καινοτομίας, **οι κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, τα κέντρα ικανοτήτων, τα πιστοποιημένα εκκολαπτήρια επιχειρήσεων**), να παρέχει υπηρεσίες στήριξης στο πλαίσιο του **προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»**, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας του προγράμματος.

8. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα LIFE («LIFE») θα διασφαλίζουν ότι:

Οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών, κλιματικών και ενεργειακών προκλήσεων εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος. Το πρόγραμμα LIFE θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εφαρμογή της πολιτικής και της συναφούς νομοθεσίας της ΕΕ για το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων έρευνας και καινοτομίας από το πρόγραμμα και με την ανάπτυξή τους σε εθνική και (δια)περιφερειακή κλίμακα, όταν αυτό μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και κλιματικών ζητημάτων καθώς και ζητημάτων μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα LIFE θα εξακολουθήσει να παρέχει κίνητρα για συνέργειες με το πρόγραμμα μέσω πριμοδότησης κατά την αξιολόγηση των προτάσεων που περιλαμβάνουν την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Τα συνήθη έργα δράσης του προγράμματος LIFE θα στηρίζουν την ανάπτυξη, τη δοκιμή ή την επίδειξη κατάλληλων τεχνολογιών ή μεθοδολογιών για την εφαρμογή της πολιτικής της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα, που μπορούν στη συνέχεια να αναπτυχθούν σε μεγάλη κλίμακα, με χρηματοδότηση από άλλες πηγές, όπως το πρόγραμμα. **Το EIKT, καθώς και το μελλοντικό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας**, του προγράμματος μπορεί να στηρίζει την επέκταση και την εμπορική διάθεση νέων ρηξικέλευθων ιδεών που ενδεχομένως απορρέουν από την εφαρμογή των έργων του προγράμματος LIFE.

9. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα Erasmus θα διασφαλίζουν ότι:

α) χρησιμοποιούνται συνδυασμένοι πόροι από το πρόγραμμα και το πρόγραμμα Erasmus για τη στήριξη δραστηριοτήτων που αποσκοπούν αποκλειστικά στην ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα θα

συμπληρώνει τη στήριξη του προγράμματος Erasmus για την πρωτοβουλία «ευρωπαϊκά πανεπιστήμια», ιδίως όσον αφορά την ερευνητική του πτυχή, στο πλαίσιο δημιουργίας νέων κοινών, ολοκληρωμένων, μακροπρόθεσμων και βιώσιμων στρατηγικών για την εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία, με βάση διεπιστημονικές και διατομεακές προσεγγίσεις για την υλοποίηση του τριγώνου της γνώσης και την ώθηση της οικονομικής ανάπτυξης· **οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες του EIKT θα μπορούσαν να αποτελούν πηγή έμπνευσης για την πρωτοβουλία σχετικά με τα δίκτυα ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και να συνδέονται με αυτήν.**

- β) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα Erasmus προωθούν την ενοποίηση της εκπαίδευσης με την έρευνα, διευκολύνοντας τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διατυπώνουν και να καταρτίζουν κοινές στρατηγικές εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας, να εμπλουτίζουν τη διδασκαλία με τα πλέον πρόσφατα πορίσματα και τις πρακτικές έρευνας, ώστε να παρέχεται ενεργή ερευνητική εμπειρία σε όλους τους φοιτητές και το προσωπικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ιδίως στους ερευνητές, καθώς και να στηρίζονται άλλες δραστηριότητες ενοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την έρευνα και την καινοτομία.

10. Οι συνέργειες με το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα θα διασφαλίζουν ότι:

- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους ανάντη και κατάντη κλάδους του διαστήματος εντός της ΕΕ καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος· οι ερευνητικές δράσεις στον τομέα του διαστήματος που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα διεξάγονται, κατά περίπτωση, στους τομείς της σύναψης συμβάσεων και της επιλεξιμότητας οντοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του διαστημικού προγράμματος·
- β) τα διαστημικά δεδομένα και οι υπηρεσίες που διατίθενται ως δημόσιο αγαθό από το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ρηξικέλευθων λύσεων μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων στο πρόγραμμα-πλαίσιο, ιδίως λύσεις για βιώσιμα τρόφιμα και φυσικούς πόρους, την παρακολούθηση του κλίματος, έξυπνες πόλεις, αυτοματοποιημένα οχήματα ή τη διαχείριση καταστροφών·
- γ) οι υπηρεσίες πρόσβασης σε δεδομένα και πληροφορίες του Copernicus συμβάλλουν στο ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης και, ως εκ τούτου, διευκολύνουν την πρόσβαση ερευνητών και επιστημόνων σε δεδομένα του Copernicus· οι ερευνητικές υποδομές, ιδίως τα δίκτυα επιτόπιας παρατήρησης, αποτελούν σημαντικά στοιχεία των υποδομών επιτόπιας παρατήρησης που καθιστούν εφικτές τις υπηρεσίες του Copernicus και, αντίστοιχα, ωφελούνται από υπηρεσίες που παράγονται από τις υπηρεσίες του Copernicus.

11. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (το «εξωτερικό μέσο») διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος με τη συμμετοχή τρίτων χωρών και οι στοχευμένες δράσεις διεθνούς συνεργασίας επιδιώκουν την εναρμόνιση και τη συνοχή με τους άξονες δράσεων παράλληλης υιοθέτησης από την αγορά και ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του εξωτερικού μέσου, με βάση τις ανάγκες και τους τομείς παρέμβασης που καθορίζονται από κοινού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος.
12. Οι συνέργειες με το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το μέσο για τη διαχείριση των συνόρων που αποτελεί μέρος του Ταμείου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων θα διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες έρευνας και καινοτομίας στους τομείς της ασφάλειας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων καθορίζονται και εδραιώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος·
 - β) το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων στηρίζουν την ανάπτυξη νέων καινοτόμων τεχνολογιών και λύσεων, ιδίως όσον απορρέουν από τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της ασφάλειας.
13. Οι συνέργειες με το Ταμείο InvestEU θα διασφαλίζουν ότι:
- α) το πρόγραμμα παρέχει από τον οικείο προϋπολογισμό μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΣΚ σε φορείς καινοτομίας που χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο κινδύνου και για τους οποίους η αγορά δεν παρέχει, όταν κρίνεται σκόπιμο, βιώσιμη και μακρόπνη χρηματοδότηση. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα παρέχει κατάλληλο συντονισμό για τη στήριξη της αποτελεσματικής υλοποίησης και διαχείρισης του τμήματος ιδιωτικής χρηματοδότησης της μεικτής χρηματοδότησης μέσω κονδυλίων και ενδιάμεσων φορέων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του InvestEU·
 - β) τα χρηματοδοτικά μέσα για την έρευνα, την καινοτομία και τις MME ομαδοποιούνται στο πλαίσιο του Ταμείου InvestEU, ειδικότερα μέσω ειδικής θεματικής θυρίδας E&K, καθώς και μέσω προϊόντων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της θυρίδας MME για καινοτόμες εταιρείες, συμβάλλοντας έτσι επίσης στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος. **Θα δημιουργηθούν ισχυροί συμπληρωματικοί δεσμοί μεταξύ του InvestEU και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».**
14. Οι συνέργειες με το Ταμείο Καινοτομίας δυνάμει του συστήματος εμπορίας εκπομπών (το «Ταμείο Καινοτομίας») θα διασφαλίζουν ότι:

- α) το Ταμείο Καινοτομίας εστιάζει ειδικά στην καινοτομία σε τεχνολογίες και διαδικασίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπως, για παράδειγμα, η περιβαλλοντικά ασφαλής δέσμευση και αξιοποίηση άνθρακα η οποία συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τα προϊόντα που υποκαθιστούν άλλα προϊόντα υψηλής έντασης άνθρακα, και συμβάλλει στην τόνωση της ανάπτυξης και της λειτουργίας έργων που αποσκοπούν σε περιβαλλοντικά ασφαλή δέσμευση CO₂, σε αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς, καθώς και σε καινοτόμες τεχνολογίες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και αποθήκευσης ενέργειας: **Θα δημιουργηθεί κατάλληλο πλαίσιο που θα καθιστά δυνατή την παραγωγή πιο «πράσινων» προϊόντων με βιώσιμη προστιθέμενη αξία για τους πελάτες και τους τελικούς χρήστες, και θα παρέχει σχετικά κίνητρα.**
- β) το πρόγραμμα θα χρηματοδοτεί την ανάπτυξη, την επίδειξη **και την εφαρμογή** τεχνολογιών, **συμπεριλαμβανομένων των ρηζικέλευθων λύσεων**, που μπορούν να επιτύχουν τους στόχους **για μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και για την απαλλαγή της Ένωσης** από τις ανθρακούχες εκπομπές, καθώς και τους στόχους ενεργειακού και βιομηχανικού μετασχηματισμού, ιδίως στον πυλώνα 2 του προγράμματος **και μέσω του EIKT.**
- γ) το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί, με την επιφύλαξη της πλήρωσης των οικείων κριτηρίων επιλογής και χορήγησης, να στηρίζει το στάδιο επίδειξης επιλέξιμων έργων. **Έργα που λαμβάνουν στήριξη από το Ταμείο Καινοτομίας μπορούν να είναι επιλέξιμα για στήριξη από τα προγράμματα-πλαίσια έρευνας και καινοτομίας, και αντιστρόφως. Για να συμπληρωθεί το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί να εστιάζει στις καινοτομίες που βρίσκονται κοντά στην αγορά και συμβάλλουν στη σημαντική και ταχεία μείωση των ανθρακούχων εκπομπών. Θα δημιουργηθούν ισχυροί συμπληρωματικοί δεσμοί μεταξύ του Ταμείου Καινοτομίας και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».**

15. Οι συνέργειες με το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ διασφαλίζουν ότι:

- α) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν ολοκληρωμένες δράσεις για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των δράσεων «Marie Skłodowska-Curie»), με στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων στην Ευρώπη·
- β) το πρόγραμμα και το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν κοινές ερευνητικές δράσεις με επίκεντρο οριζόντιες πτυχές της ασφαλούς και αξιόπιστης χρήσης εφαρμογών ιοντίζουσας ακτινοβολίας εκτός ηλεκτροπαραγωγής σε τομείς όπως η

ιατρική, η βιομηχανία, η γεωργία, το διάστημα, η κλιματική αλλαγή, η ασφάλεια και η ετοιμότητα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η συμβολή στην πυρηνική επιστήμη.

16. Οι *δυναμικές* συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας *συμβάλλουν ώστε να αποφεύγονται οι επικαλύψεις.*

16α. *Οι συνέργειες με το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» θα στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, θα συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, και θα προωθούν την αποτελεσματική χρήση των δημόσιων πόρων.*

16β. *Μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνεργειών με σημαντικά σχέδια κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι κατευθύνσεις επιπτώσεων και οι συναφείς κύριοι δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων διαρθρώνουν την παρακολούθηση *της πορείας* του προγράμματος-πλαισίου (ΠΠ) προς την επίτευξη των στόχων του, *όπως αναφέρεται στο άρθρο 3*. Οι δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων *είναι ευαίσθητοι ως προς τον χρόνο και αντικατοπτρίζουν τρεις συμπληρωματικές κατηγορίες επιπτώσεων, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τον μη γραμμικό χαρακτήρα των επενδύσεων E&K: επιστημονικές, κοινωνιακές και τεχνολογικές/οικονομικές. Η πρόοδος κάθε μίας από τις παραπάνω κατηγορίες επιπτώσεων θα παρακολουθείται με τη χρήση προσεγγιστικών δεικτών που κάνουν διάκριση μεταξύ βραχυπρόθεσμου, μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου επιπέδου, μεταξύ άλλων και πέραν της διάρκειας του προγράμματος, με δυνατότητα ανάλυσης, μεταξύ άλλων από τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες. Οι εν λόγω δείκτες καταρτίζονται με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθοδολογιών*. Τα μεμονωμένα μέρη του προγράμματος θα συμβάλλουν στους εν λόγω δείκτες σε διαφορετικό βαθμό και μέσω διαφορετικών μηχανισμών. Επιτρέπεται η χρήση πρόσθετων δεικτών για την παρακολούθηση μεμονωμένων μερών του προγράμματος, κατά περίπτωση.

Τα μικροδεδομένα στα οποία βασίζονται οι βασικοί δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων συλλέγονται για όλα τα μέρη του προγράμματος και για όλους τους μηχανισμούς υλοποίησης με κεντρικά διαχειριζόμενο και εναρμονισμένο τρόπο, στον κατάλληλο βαθμό λεπτομέρειας και με ελάχιστο φόρτο υποβολής εκθέσεων για τους δικαιούχους.

Επιπλέον και πέραν των βασικών δεικτών κατεύθυνσης επιπτώσεων, συλλέγονται δεδομένα σχετικά με τη βελτιστοποιημένη υλοποίηση του προγράμματος για την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για συμμετοχές αριστείας στο πρόγραμμα από όλα τα κράτη μέλη, καθώς και τη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών στον ευρωπαϊκό τομέα έρευνας και καινοτομίας, και καταγράφονται σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, στο πλαίσιο των δεδομένων υλοποίησης και διαχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 45. Θα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παρακολούθηση των συνεργατικών δεσμών, η ανάλυση δικτύου, δεδομένα σχετικά με προτάσεις, αιτήσεις, συμμετοχές και έργα· οι αιτούντες και συμμετέχοντες (συμπεριλαμβανομένου του είδους οργάνωσης (όπως οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ΜΜΕ, και ιδιωτικός τομέας), της χώρας (όπως συγκεκριμένη ταξινόμηση για ομάδες χωρών όπως τα κράτη μέλη, οι συνδεδεμένες χώρες και τρίτες χώρες), του φύλου, του ρόλου στο έργο, του επιστημονικού κλάδου/τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών)· και το επίπεδο ενσωμάτωσης της διάστασης του κλίματος και οι συναφείς δαπάνες.

Δείκτες κατεύθυνσης επιστημονικών επιπτώσεων

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει επιστημονικές επιπτώσεις μέσω της παραγωγής νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας, της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, και της προώθησης της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Δείκτες διαδρομών κοινωνιακών επιπτώσεων

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει κοινωνιακές επιπτώσεις, επειδή θα καλύπτει *τις* ενωσιακές προτεραιότητες πολιτικής *και τις παγκόσμιες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τις αρχές του θεματολογίου του 2030 και τους στόχους της Συμφωνίας του Παρισιού*, μέσω της Ε&Κ, θα αποφέρει οφέλη και επιπτώσεις μέσω αποστολών Ε&Κ και *ευρωπαϊκών συμπράξεων*, θα ενισχύει την υιοθέτηση της καινοτομίας από την κοινωνία, *και εντέλει θα συμβάλλει στην ευημερία των ανθρώπων*. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες *τρεις* βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Δείκτες κατεύθυνσης επιπτώσεων στην *τεχνολογία/οικονομία* ■

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει επιπτώσεις στην τεχνολογία και την οικονομία ■, *ιδιαίτερα εντός της Ένωσης*, επειδή θα επηρεάζει τη δημιουργία και την ανάπτυξη εταιρειών, *ιδιαίτερα ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων*, θα δημιουργεί άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας, *ιδιαίτερα εντός της Ένωσης*, και θα συμβάλλει στη μόχλευση επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιπτώσεων θα παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Παράρτημα V – πίνακας 1

Κατευθύνσεις επιστημονικών επιπτώσεων	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Παραγωγή νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας	<u>Δημοσιεύσεις</u> - Αριθμός επιστημονικών δημοσιεύσεων αξιολογούμενων από ομοτίμους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Παραπομπές</u> - Σταθμισμένο ανά τομέα ευρετήριο παραπομπών σε δημοσιεύσεις αξιολογούμενες από ομοτίμους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Επιστήμη παγκόσμιας κλάσης</u> - Αριθμός και ποσοστό αξιολογούμενων από ομοτίμους δημοσιεύσεων προερχόμενων από έργα του ΠΠ που συνιστούν βασική συνεισφορά σε επιστημονικούς κλάδους
Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου της E&K	<u>Δεξιότητες</u> - Αριθμός ερευνητών που <i>συμμετέχουν σε</i> δραστηριότητες αναβάθμισης δεξιοτήτων σε έργα του ΠΠ (■ κατάρτιση, εποπτεία/καθοδήγηση, κινητικότητα και πρόσβαση σε υποδομές E&K)	<u>Σταδιοδρομίες</u> - Αριθμός και ποσοστό ερευνητών με <i>αυξημένο μεμονωμένο αντίκτυπο</i> στον οικείο τομέα E&K οι οποίοι έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Συνθήκες εργασίας</u> - Αριθμός και ποσοστό ερευνητών με βελτιωμένες συνθήκες εργασίας, <i>συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών των ερευνητών</i> , οι οποίοι έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους στο πλαίσιο του ΠΠ
Προώθηση της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης	<u>Ανταλλαγή γνώσεων</u> - Ποσοστό ερευνητικών εκροών του ΠΠ (ανοικτά δεδομένα/ανοικτές δημοσιεύσεις/ανοικτό λογισμικό κ.λπ.) που ανταλλάσσονται μέσω υποδομών ανοικτής γνώσης	<u>Διάδοση γνώσεων</u> - Ποσοστό ερευνητικών εκροών ανοικτής πρόσβασης του ΠΠ, οι οποίες έχουν αποτελέσει αντικείμενο ενεργής χρήσης/παραπομπής	<u>Νέες συνεργασίες</u> - Ποσοστό των δικαιούχων του ΠΠ που έχουν αναπτύξει νέες διεπιστημονικές/διατομεακές συνεργασίες με χρήστες των οικείων ανοικτών εκροών E&K στο πλαίσιο του ΠΠ

Παράρτημα V – πίνακας 2

Κατευθύνσεις κοινωνιακών επιπτώσεων	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
<p>Κάλυψη ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και παγκόσμιων προκλήσεων μέσω της E&K</p>	<p><u>Εκροές</u> - Αριθμός και ποσοστό εκροών για την κάλυψη <i>εντοπισμένων</i> ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και <i>παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ)</i> (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)</p> <p><i>Συμπεριλαμβανομένων των εξής: Αριθμός και μερίδιο των εκροών που συνδέονται με το κλίμα και αποσκοπούν στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων της ΕΕ που απορρέουν από τη Συμφωνία του Παρισιού</i></p>	<p><u>Λύσεις</u> - Αριθμός και ποσοστό καινοτομιών και επιστημονικών αποτελεσμάτων που καλύπτουν <i>καθορισμένες</i> ενωσιακές προτεραιότητες πολιτικής και παγκόσμιες προκλήσεις (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)</p> <p><i>Συμπεριλαμβανομένων των εξής: Αριθμός και μερίδιο των καινοτομιών και ερευνητικών αποτελεσμάτων που συνδέονται με το κλίμα και αποσκοπούν στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων της ΕΕ που απορρέουν από τη Συμφωνία του Παρισιού</i></p>	<p><u>Οφέλη</u> - Συνολικές προσδοκώμενες επιπτώσεις από τη χρήση/<i>αξιοποίηση</i> αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από το ΠΠ σχετικές με την αντιμετώπιση <i>καθορισμένων</i> ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και <i>παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ)</i>, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής στον κύκλο χάραξης πολιτικής και νομοθετικής διαδικασίας (<i>όπως κανόνες και προδιαγραφές</i>) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα)</p> <p><i>Συμπεριλαμβανομένων των εξής: Συνολικές προσδοκώμενες επιπτώσεις από τη χρήση/εκμετάλλευση αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από το ΠΠ σχετικών με το κλίμα, για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της ΕΕ που απορρέουν από τη Συμφωνία του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής στον κύκλο χάραξης πολιτικής και νομοθετικής διαδικασίας (όπως κανόνες και προδιαγραφές)</i></p>
<p>Οφέλη και επιπτώσεις μέσω αποστολών E&K</p>	<p><u>Εκροές αποστολών E&K</u> - Εκροές σε ειδικές αποστολές E&K (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη</p>	<p><u>Αποτελέσματα αποστολών E&K</u> - Αποτελέσματα σε ειδικές αποστολές E&K</p>	<p><u>Στόχοι αποστολών E&K που επιτεύχθηκαν</u> - Στόχοι που επιτεύχθηκαν σε ειδικές αποστολές E&K</p>

	<i>αποστολή</i>	<i>(πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη αποστολή)</i>	<i>(πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη αποστολή)</i>
Ενίσχυση της υιοθέτησης της έρευνας και καινοτομίας από την κοινωνία	<u>Συνδημιουργία</u> - Αριθμός και ποσοστό έργων του ΠΠ στα οποία οι πολίτες της ΕΕ και οι τελικοί χρήστες συμβάλλουν στη συνδημιουργία περιεχομένου Ε&Κ	<u>Συμμετοχή</u> - Αριθμός και ποσοστό δικαιούχων οντοτήτων του ΠΠ με μηχανισμούς συμμετοχής πολιτών και τελικών χρηστών μετά το έργο του ΠΠ	<u>Υιοθέτηση της Ε&Κ από την κοινωνία</u> - Υιοθέτηση και προβολή συνδημιουργούμενων επιστημονικών αποτελεσμάτων και καινοτόμων λύσεων στο πλαίσιο του ΠΠ

Παράρτημα V – πίνακας 3

Κατευθύνσεις επιπτώσεων στην τεχνολογία/οικονομία	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Δημιουργία ανάπτυξης με βάση την καινοτομία	<u>Εκροές καινοτομίας</u> - Αριθμός καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών ή μεθόδων από το ΠΠ (ανά κατηγορία καινοτομίας) & αιτήσεων σχετικών με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)	<u>Καινοτομίες</u> - Αριθμός καινοτομιών από έργα του ΠΠ (ανά κατηγορία καινοτομίας), μεταξύ άλλων, από χορηγηθέντα ΔΔΙ	<u>Οικονομική ανάπτυξη</u> - Δημιουργία, ανάπτυξη και μερίδια αγοράς εταιρειών που έχουν αναπτύξει καινοτομίες στο πλαίσιο του ΠΠ
Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας	<u>Υποστηριζόμενη απασχόληση</u> - Αριθμός θέσεων εργασίας ΠΠΑ που δημιουργήθηκαν και θέσεις εργασίας που διατηρήθηκαν σε δικαιούχους οντότητες για έργο του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)	<u>Διαρκής απασχόληση</u> - Αύξηση των θέσεων εργασίας ΠΠΑ σε δικαιούχους οντότητες μετά το έργο του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)	<u>Συνολική απασχόληση</u> - Αριθμός άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν λόγω διάδοσης των αποτελεσμάτων του ΠΠ (ανά κατηγορία θέσης εργασίας)
Μόχλευση επενδύσεων σε E&K	<u>Συνεπένδυση</u> - Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν με την αρχική επένδυση στο πλαίσιο του ΠΠ	<u>Επέκταση</u> - Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν για την εκμετάλλευση ή την επέκταση αποτελεσμάτων του ΠΠ (συμπεριλαμβανομένων των άμεσων ξένων επενδύσεων)	<u>Συνεισφορά στον «στόχο του 3 %»</u> - Πρόοδος στην ΕΕ όσον αφορά τον στόχο του 3 % του ΑΕΠ από το ΠΠ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Va

Τομείς για ενδεχόμενες αποστολές και τομείς για ενδεχόμενες θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις που θα συγκροτηθούν σύμφωνα με το άρθρο 185 ή 187 ΣΛΕΕ

Στο παρόν παράρτημα ορίζονται, σύμφωνα με το άρθρα 7 και 8 του παρόντος κανονισμού, οι τομείς για ενδεχόμενες αποστολές και ενδεχόμενες ευρωπαϊκές συμπράξεις που θα συγκροτηθούν σύμφωνα με το άρθρο 185 ή 187 ΣΛΕΕ.

I. Τομείς για πιθανές αποστολές

Τομέας αποστολών 1: Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνιακού μετασχηματισμού

Τομέας αποστολών 2: Καρκίνος

Τομέας αποστολών 3: Υγιείς ωκεανοί, υγιείς θάλασσες και υγιή παράκτια και εσωτερικά ύδατα

Τομέας αποστολών 4: Έξυπνες και κλιματικά ουδέτερες πόλεις

Τομέας αποστολών 5: Υγεία του εδάφους και τρόφιμα

Κάθε αποστολή θα τηρεί τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού.

II. Τομείς για ενδεχόμενες θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις βάσει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ ή 187 ΣΛΕΕ

Τομέας σύμπραξης 1: Ταχύτερη ανάπτυξη και ασφαλέστερη χρήση των καινοτομιών υγείας για τους ευρωπαίους ασθενείς, και παγκόσμια υγεία.

Τομέας σύμπραξης 2: Προώθηση βασικών ψηφιακών τεχνολογιών, βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής και της χρήσης τους, μεταξύ άλλων και νέων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η φωτονική και οι κβαντικές τεχνολογίες.

Τομέας σύμπραξης 3: Ευρωπαϊκή υπεροχή στη μετρολογία, συμπεριλαμβανομένου ολοκληρωμένου συστήματος μετρολογίας.

Τομέας σύμπραξης 4: Επιτάχυνση της ανταγωνιστικότητας, της προστασίας και των περιβαλλοντικών επιδόσεων της εναέριας κυκλοφορίας και των αεροπορικών και σιδηροδρομικών μεταφορών στην ΕΕ.

Τομέας σύμπραξης 5: Βιώσιμες και κυκλικές βιολογικές λύσεις χωρίς αποκλεισμούς.

Τομέας σύμπραξης 6: Τεχνολογίες υδρογόνου και βιώσιμης αποθήκευσης ενέργειας, με μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και λιγότερο ενεργοβόρα παραγωγή.

Τομέας σύμπραξης 7: Καθαρές, συνδεδεμένες, συνεργατικές, αυτόνομες και αυτοματοποιημένες λύσεις για τις μελλοντικές ανάγκες κινητικότητας ανθρώπων και αγαθών.

Τομέας σύμπραξης 8: Καινοτόμες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έντασης E&A.

Η διαδικασία της αξιολόγησης της ανάγκης για μια θεσμοθετημένη ευρωπαϊκή σύμπραξη σε έναν από τους προαναφερόμενους τομείς σύμπραξης μπορεί να οδηγήσει στην υποβολή πρότασης με βάση το άρθρο 185 ΣΛΕΕ ή 187 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το δικαίωμα πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Διαφορετικά, ο αντίστοιχος τομέας σύμπραξης μπορεί επίσης να υπόκειται σε σύμπραξη σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχεία α) ή β) του προγράμματος-πλαίσου ή να υλοποιείται με προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Δεδομένου ότι οι ενδεχόμενοι τομείς για θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις καλύπτουν ευρείς θεματικούς τομείς, μπορούν, με βάση την αξιολόγηση των αναγκών, να εφαρμοστούν από περισσότερες από μία συμπράξεις